

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อย ๑ การประเมินและปรับปรุงกฎระเบียบสำหรับการบังคับใช้ ในการท่องเที่ยว ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Assessing and Improving Rules and Regulation for Tourism

Enforcement at Khao Yai National Park

โดย

นายชลธร ชำนาญคิด และคณะ

ธันวาคม ๒๕๕๙

เลขที่สัญญา RDG5850037

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อย ๑ การประเมินและปรับปรุงกฎระเบียบสำหรับการบังคับใช้ ในการท่องเที่ยว ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Assessing and Improving Rules and Regulation for Tourism
Enforcement at Khao Yai National Park

คณะผู้วิจัย	สังกัด
๑. นายชลธร ชำนาญคิด	สมาคมอุทยานแห่งชาติ
๒. นายธีรยุทธ สมตน	กรมป่าไม้
๓. นายศักดิ์ดา กลิ่นเกษร	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๔. นายวิชัย พรลีแสงสุวรรณ์	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ชุดโครงการการศึกษาปรับปรุงและบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรการพิเศษเพื่อ

สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช. สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการประเมินและปรับปรุงกฎระเบียบ สำหรับการบังคับใช้ในการท่องเที่ยว ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน ได้แก่ ผศ.สุรเชษฐ์ เชษฐมาส ดร.ทรงธรรม สุขสว่าง คุณสุเทพ เกื้อสังข์ คุณวิโรจน์ สิตประเสริฐนันท์ และ คุณวรุณกาญจน์ ฐิติธรรมภรณ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ การศึกษาวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ตลอดจน ขอขอบคุณ ผศ.สุภาวดี โพธิยะราช ผู้ประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ภายใต้ฝ่ายอุตสาหกรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และคณะเจ้าหน้าที่จาก สกว. ทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวก และประสานงานด้านต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง คณะผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณจงเจริญ กิจสำราญกุล และผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านความเห็นเกี่ยวกับข้อกฎหมาย การตีความตัวบทกฎหมาย ตลอดจนได้ให้คำปรึกษาแนะนำ การจัดทำโครงการวิจัยจนประสบผลสำเร็จ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ด้านการบังคับใช้กฎหมายในอุทยานแห่งชาติ ตลอดจนนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ บิตา มารดา ญาติพี่น้อง และเพื่อนที่ให้ความสนใจในการศึกษาวิจัย ตลอดจนนักวิจัยในโครงการวิจัย รวมทั้งผู้ช่วยเก็บข้อมูลทุกท่านที่ทุ่มเท และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการทำโครงการวิจัยครั้งนี้จนกระทั่งประสบความสำเร็จลุล่วง ด้วยดี

ผู้วิจัย

นายชลธร ชำนาญคิด

ธันวาคม ๒๕๕๙

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

๑. รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย

๑.๑ ชื่อเรื่อง การประเมินและปรับปรุงกฎระเบียบสำหรับการบังคับใช้ในการท่องเที่ยว ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Assessing and Improving Rules and Regulation for Tourism Enforcement at
Khao Yai National Park

๑.๒ ชื่อคณะผู้วิจัย

๑.๒.๑ หัวหน้าโครงการวิจัย นายชลธร ชำนาญคิด สมาคมอุทยานแห่งชาติ

๑.๒.๒ ผู้ร่วมวิจัย

๑. นายธีรยุทธ สมตน	กรมป่าไม้
๒. นายศักดิ์ดา กลิ่นเกษร	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
๓. นายวิชัย พรลีแสงสุวรรณ์	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๒. สรุปโครงการวิจัย

๒.๑ ความสำคัญและที่มาของปัญหา

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาช้านาน จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดผลกระทบเกิดความเสียหายต่อทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากมายและนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เกิดมาจากนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์บางส่วนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบทั้งโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และโดยตั้งใจกระทำในบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่บางส่วนที่ยังไม่เข้าใจถึงบทบาทภาระหน้าที่ตามกฎหมาย กฎระเบียบ ในการควบคุม

การท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง และบางครั้งกฎระเบียบบางประการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจตีความทำให้เกิดความไม่เที่ยงตรงความไม่เสมอภาค และจากการที่กฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้บังคับเป็นเวลานาน อาจมีเนื้อหาและตัวบทบางประการล้าสมัยไม่สอดคล้องหรือตรงกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขที่ถูกต้องเหมาะสม จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพื่อปรับปรุงและกำหนดแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้อยู่ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง การศึกษาปรับปรุงและบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรการพิเศษเพื่อสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๒.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๒.๑ เพื่อประเมินสถานภาพการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

๒.๒.๒ เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการปรับปรุง กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๒.๓.๓ เพื่อจัดทำแนวนโยบายในด้านการใช้กฎหมายในการควบคุมการบริหารจัดการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

๒.๓ ขอบเขตการวิจัย

๒.๓.๑ ทำการประเมินสถานภาพและการปรับปรุงกฎระเบียบสำหรับบังคับกับการท่องเที่ยว ดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายกและปราจีนบุรี เนื้อหาการวิจัยจะมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่อง การบังคับใช้ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติและมรดกพิศุภ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตลอดจน ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มาตรการการจัดการที่เกี่ยวข้อง ในการบังคับใช้การท่องเที่ยว

๒.๓.๒ พื้นที่ศึกษา ได้แก่จุดท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๒.๔ วิธีการดำเนินการวิจัย

๒.๔.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- (๑) นักท่องเที่ยวที่เข้าพักค้างและเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- (๒) ผู้ประกอบกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่
- (๓) เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทางบก และทางทะเล ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ด้านการบริหารจัดการ

อุทยานแห่งชาติจากส่วนกลางสำนักอุทยานแห่งชาติ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

๒.๔.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- (๑) การศึกษาเชิงปริมาณ ด้วยการใช้แบบสอบถาม และการสำรวจภาคสนาม
- (๒) การศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
- (๓) การใช้เทคนิคการประชุมระดมความคิด FOCUS GROUP
- (๔) การใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

๒.๔.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล

- (๑) การวิเคราะห์แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
- (๒) การวิเคราะห์ โดยเทคนิค SWOT analysis
- (๓) การประเมินสถานภาพการบังคับใช้กฎหมายฯ และการประเมิน ศักยภาพและประสิทธิภาพของระบบโปรแกรมสื่อความหมายในด้านสถานภาพการบังคับใช้ กฎระเบียบ มาตรการและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มนักวิจัยเพื่อระดมความคิด
- (๔) การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมข้อจำกัดต่างๆ และศึกษาประเด็นปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายฯ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในภาพรวม วิธีการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
- (๕) การจัดลำดับความสำคัญ ในเรื่อง ปัญหาในการใช้กฎหมายฯ และการวิเคราะห์ผลด้านการบังคับใช้กฎหมายฯ ต่อบทกฎหมายฯ เพื่อกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของตัวบทที่ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เจาะลึก
- (๖) การจัดทำ (ร่าง) การปรับปรุง กฎระเบียบ เพื่อให้ควบคุมและจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้เทคนิค การประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- (๗) การกำหนดแนวทาง และกรอบแนวนโยบายในการบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อควบคุม และขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการยกระดับ การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยใช้เทคนิคการประชุมระดมความคิดเห็น

๒.๕ การวิเคราะห์สถานภาพของการบังคับใช้กฎระเบียบในการควบคุมการท่องเที่ยว

๒.๕.๑ สถานภาพการใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการ โดยใช้มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ เป็นหลักในการปฏิบัติงานในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่ สรุปลงได้ว่า

(๑) ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย มุ่งเน้นจะคุ้มครอง ดูแลไม่ให้เกิดการกระทำใดใดที่อาจส่งผลทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาตีความตามตัวบทกฎหมายแล้ว การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปเก็บหาของป่า การเข้าไปศึกษาวิจัย รวมถึงการเข้าไปเพื่อการท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ หรือนันทนาการ จะกระทำได้ ต้องอยู่ภายใต้การดำเนินการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ และ/หรือ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด ทั้งนี้เจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือเพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้ ของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่า และภูเขาให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป

(๒) การบังคับใช้กฎหมาย เน้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเป็นผู้บังคับใช้และให้สามารถใช้ดุลพินิจในการตีความและดำเนินการในบางเรื่องได้

(๓) ปัญหาการบังคับใช้ ขาดประสิทธิภาพ เกิดมาจากการที่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจการใช้กฎหมายที่ถูกต้องมีไม่เพียงพอ แต่จากการวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริง พบว่าเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวมีอยู่เป็นจำนวนมาก เพียงแต่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมและไม่ได้รับมอบหมายให้มาควบคุมดูแลให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(๔) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ถึงแม้จะมีการประกาศบังคับใช้ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ บังคับใช้มายาวนานถึง ๕๕ ปี แต่เนื้อหายังครอบคลุมและสามารถใช้ปฏิบัติได้อย่างดี หากจะมีการแก้ไขก็เพียงการปรับปรุงบางข้อที่ยังไม่ชัดเจน อาทิ การระบุกำหนดให้มีการแบ่งเขตการจัดการ และเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น เฉกเช่นเดียวกับกฎหมายอื่นๆ

(๕) กรณีบางบทบัญญัติที่ยังต้องตีความและใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ ก็ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยการออกระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มาใช้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน จัดทำคู่มือพร้อมทั้งอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจให้ดีขึ้น

๒.๕.๒ สถานภาพการใช้ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

เป็นระเบียบที่บัญญัติโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มีเจตนารมณ์ในการควบคุมดูแล อนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ (๑) การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว ในรูปแบบต่างๆ (๒) ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว ประกอบด้วย กิจการที่เกี่ยวกับที่พักแรม บ้านพัก พื้นที่ตั้งกระท่อมหรือกางเต็นท์พักแรม รวมถึงกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง (๓) การบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ หมายความว่ารวมถึง

การนำทาง หรืออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อการศึกษาชมธรรมชาติ หรือชมสัตว์ป่า และให้หมายความรวมถึง การบริการอื่นๆ ในอุทยานแห่งชาติด้วย อาทิ การท่องเที่ยวล่องแก่ง การปีนเขา และการขี่ช้างชมธรรมชาติ

ในภาพรวมเมื่อวิเคราะห์ตามตัวบทของระเบียบแล้ว นับว่าระเบียบว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นระเบียบที่มีความรัดกุม สามารถใช้ดูแล คุ้มครอง ควบคุมการอนุญาตให้บุคคลอื่น เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะไม่เปิดช่องให้บุคคลภายนอกสามารถเข้ามายึดถือครอบครองพื้นที่ได้ การขออนุญาตทุกกิจการ หากมีการก่อสร้างใดใดในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต จะต้องดำเนินการเฉพาะในเขตบริการเท่านั้น และสิ่งปลูกสร้างจะต้องให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ในภาพรวม มีข้อสังเกตในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

(๑) การขออนุญาตให้ดำเนินกิจการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก ที่ผ่านมาเป็น การอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจท้องถิ่นและชาวบ้าน มักพบการปล่อยน้ำเสียลงสู่ธรรมชาติ ขาดการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม เงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้รัดกุมมากขึ้น

(๒) การขออนุญาตที่พักอาศัย ตามระเบียบ กำหนดอนุญาตให้เป็นไปตามขนาดพื้นที่ อาทิ กรณีขออนุญาตสร้างที่พักอาศัย ขออนุญาตไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตารางเมตร หรือ พื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่ ในกรณีเช่นนี้ ควรปรับเปลี่ยนให้อนุญาตเฉพาะตัวอาคารเป็นหลัก ไม่ควรอนุญาตให้ใช้พื้นที่ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรอบขึ้นได้ สำหรับกรณีการขออนุญาตกิจการพื้นที่เพื่อกางเต็นท์พักแรม ในความเห็นของผู้วิจัย ควรสงวนไว้ให้เป็นบริการโดยทางราชการจะเหมาะสมกว่าให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุน

(๓) การขออนุญาต สำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญและเคร่งครัดในการควบคุมการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ ให้มาขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบและกำหนดเงื่อนไขแนบท้ายการอนุญาตให้มัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่ ช่วยควบคุมดูแลนักท่องเที่ยว และรักษากฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

(๔) ควรมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการและสามารถดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้ดี ได้เข้าร่วมดำเนินกิจการ โดยกำหนดมาตรการควบคุมแนบท้ายใบอนุญาต

(๕) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรจัดทำระเบียบข้อบังคับคำแนะนำ และแนวทางปฏิบัติ ให้มัคคุเทศก์ที่นำนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับทราบและปฏิบัติให้ถูกต้องต่อไป

๒.๕.๓ สถานภาพการใช้ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการปฏิบัติกรของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙

ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ตามระเบียบนี้ จะมุ่งเน้นให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ มีอำนาจในการปฏิบัติการในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติหรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจร หรือการพักอาศัย หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลด้านการท่องเที่ยว นันทนาการและสื่อความหมายในอุทยานแห่งชาติอยู่แล้ว ในภาพรวมเมื่อพิจารณาแล้ว ระเบียบนี้จะช่วยทำให้เกิดการอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยว นันทนาการและสื่อความหมายธรรมชาติได้เป็นอย่างดี การตราระเบียบนี้จะช่วยทำให้เกิดความคล่องตัว ยืดหยุ่นในการปฏิบัติ เกิดความรวดเร็ว เพราะได้มอบอำนาจให้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติไว้แล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่า พนักงานเจ้าหน้าที่บางส่วนยังใช้ระเบียบนี้ไม่ค่อยถูกต้อง ดังนั้น จึงควรปรับปรุงในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำคู่มือ เพื่อให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติและพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้ใช้เป็นแนวทางดำเนินการที่เป็นบรรทัดฐานเดียวกันทุกอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ

(๒) ควรมีการปรับปรุง เพิ่มเติมเนื้อหาในบทบัญญัติให้มีความชัดเจนถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและด้านอุทยานแห่งชาติทางทะเล อาทิ ปะการัง ทะเล และชายฝั่ง ด้วย

๒.๕.๔ สถานภาพการใช้ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ตราระเบียบนี้ไว้เพื่อใช้เป็นข้อบังคับ ควบคุมการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว โดยใช้ระเบียบ ข้อ ๔ เป็นหลักในการปฏิบัติงานในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่ สรุปลได้ดังนี้

(๑) จากการสืบค้น พบว่าระเบียบว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโดยพัฒนามาจาก ระเบียบว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๓ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีบางข้อที่เนื้อหาซ้ำซ้อนกัน และบางข้อไม่มีการอธิบายรายละเอียดประกอบ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน (รายละเอียดตามตารางที่ ๔-๑๒ หน้า ๗๑)

(๒) จากการวิเคราะห์และศึกษาโดยละเอียด จะเห็นว่า มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้รบกวนหรือทำลายระบบนิเวศที่เปราะบาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ข้อรายบทบัญญัติ จะเห็นว่ายังขาดในเรื่องด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมและมลพิษสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการทางทะเล

(๓) ยังขาดเนื้อหาด้านการขอความร่วมมือให้ภาคธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ให้มาช่วยควบคุมดูแลการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

(๔) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบนี้ในบางประเด็นที่เป็นภาพรวมของทั้งอุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเลให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และในบางเรื่องที่เป็นกรณีเฉพาะพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรจัดทำเป็นประกาศ หรือออกคำสั่งเพื่อกำหนดข้อควรปฏิบัติตนเป็นการเฉพาะกรณีต่อไป

ทั้งนี้ ในการออกระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ขึ้นมาเพื่อใช้บังคับได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งสามารถใช้บังคับในภาพรวมได้กับอุทยานแห่งชาติทุกแห่งทั่วประเทศ แต่สำหรับการควบคุมบังคับใช้กฎระเบียบบางประการ เช่นการออกประกาศมาตรการในการควบคุมมิให้นักท่องเที่ยวให้อาหารสัตว์ป่า มาตรการ หรือข้อควรปฏิบัติเมื่อพบช้างป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งเป็นมาตรการเฉพาะเจาะจงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ สามารถขอออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อใช้บังคับเป็นกรณีๆ ไปได้

๒.๖ การวิเคราะห์หาแนวทางการใช้กฎระเบียบเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

จากการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และสภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้ SWOT analysis จะเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีจุดแข็งอันเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและองค์ประกอบที่ดีมากมายหลายประการ มีจุดอ่อนเพียงบางประการ เมื่อพิจารณาประกอบกับโอกาสในการพัฒนาที่มีโอกาสที่ดีแต่มีอุปสรรคเพียงเล็กน้อย ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวและนันทนาการจึงกำหนดให้ ใช้มาตรการเชิงรุก โดยพยายามแก้ไขปัญหาลดจุดอ่อน และใช้โอกาสที่ดี นำการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. ผลักดันให้มีการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และการสร้างกลไกเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบริหารงานและการนำแผนงานไปใช้ในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

๒. แนวทางการทบทวน ระเบียบ มาตรการที่ใช้ในปัจจุบันที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม ให้มีความชัดเจน และมีเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย พร้อมพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของทั้งเจ้าหน้าที่ และมัคคุเทศก์ รวมถึงการเพิ่มบทลงโทษตามกฎหมายให้รุนแรงมากขึ้น เพื่อป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิด

๓. มุ่งเน้นการป้องกันและสร้างความเข้าใจโดยใช้โปรแกรมการสื่อความหมายที่เหมาะสมมาเป็นเครื่องมือในการควบคุมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความร่วมมือมากกว่าการใช้กฎหมายควบคุมแต่เพียงอย่างเดียว

๔. นำพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาช่วยในการคุ้มครองดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มากขึ้น และสร้างความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ

๕. จัดทำฐานข้อมูลนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวโดยผ่านบริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดแผนงานในการควบคุมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

๖. สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทั้งในระดับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ และภาคสังคมได้เข้ามาช่วยในการดำเนินการ รวมถึงเพิ่มกลยุทธ์ในการแสวงหาแนวร่วม โดยให้ มัคคุเทศก์มาเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติในการดูแลและควบคุมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดการทำลายธรรมชาติ ตลอดจนใช้แนวทางกระตุ้นให้เกิดแนวร่วมช่วยดูแล โดยใช้แนวคิด นักท่องเที่ยวช่วยเป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่

๗. พัฒนากลยุทธ์ในการเพิ่มพูนศักยภาพและประสิทธิภาพของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาองค์ความรู้ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การสร้างขวัญกำลังใจและสวัสดิการที่ดีขึ้น

๘. เสริมสร้างจริยธรรมการท่องเที่ยวให้เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบด้วยความเต็มใจและเข้าใจ

๒.๗ แนวทางการปรับปรุงกฎหมายอุทยานแห่งชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวและนันทนาการ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ จึงเสนอให้มีการแก้ไข ปรับปรุง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. ประเด็นด้านบทบัญญัติตามกฎหมาย ได้แก่การกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น เพื่อเป็นการป้องปรามให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดตามกฎหมาย การปรับปรุงแก้ไข เนื้อหาสาระเพิ่มเติมในบทบัญญัติ มาตรา ๑๖ การควบคุม ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการใดภายในเขตอุทยานแห่งชาติให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยว และระบบนิเวศ

๒. บทบัญญัติบางมาตราที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมให้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้มากขึ้น ได้แก่

๒.๑ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดแบ่งประเภทอุทยานแห่งชาติให้เป็นไปตามหลักวิชาการ อาทิการจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นอุทยานแห่งชาติ (National Park) อุทยานแห่งชาติทางทะเล (Marine National Park) วนอุทยาน (Forest Park) พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (Nature Reserve) พื้นที่เพื่อการนันทนาการ (Recreation Area) เป็นต้น โดยให้มีการบังคับใช้ และควบคุมดูแลรักษา การใช้ประโยชน์เพื่อการอนุรักษ์ที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการจัดการ (Management Plan) และกำหนดเขตการจัดการให้เป็นไปตามหลักวิชาการ

๒.๒ บทบัญญัติที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างมีส่วนร่วม อาทิ การเพิ่มอำนาจหน้าที่คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ และการกำหนดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ ที่มีกรรมการมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวบนนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน อาทิ การกำหนดให้นำเงินรายได้มาใช้ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ

๓. ประเด็นด้าน แนวทางการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบด้วย การเคร่งครัดการบังคับใช้ การพัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ เพิ่มทักษะการปฏิบัติงาน อาทิ การฝึกอบรม ฝึกทักษะ จัดทำคู่มือ และเพิ่มสวัสดิการ

๔. การเพิ่มมาตรการป้องปรามโดยเฉพาะเน้นการป้องกันมากกว่าการปราบปรามก่อนนักท่องเที่ยวเข้าอุทยานแห่งชาติ ทั้งในระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) และที่ด่านตรวจ ทั้ง ๒ ด้านบริเวณทางเข้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ การใช้โปรแกรมสื่อความหมายเพื่อช่วยการขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การเสริมสร้างแนวร่วมและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อช่วยควบคุมการท่องเที่ยว

๕. บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยรวมเป็นไปตามเจตนารมณ์ดีอยู่แล้ว ประกอบกับการแก้ไข กฎหมายที่เป็น พระราชบัญญัติ มีขั้นตอนและใช้เวลาในการดำเนินการแก้ไขค่อนข้างยาวนาน ดังนั้นในเบื้องต้นเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ จึงควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบเท่าที่จำเป็นเหมาะสม และควรใช้มาตรการสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และปฏิบัติตนเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีด้วยความเต็มใจ

๒.๘ การปรับปรุง ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุป และเสนอแนะให้มีการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญ ดังนี้

๑. เนื้อหาสาระสำคัญตามกฎระเบียบเดิม ตามข้อ ๙ การขออนุญาต และการอนุญาตตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการในบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติ..... สำหรับกิจการที่จะอนุญาตให้บุคคลเข้าไปดำเนินการ.... มีดังนี้.....ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว และข้อกำหนดพื้นที่กำหนดอนุญาตให้เป็นไปตามขนาดพื้นที่ อาทิ กรณีขออนุญาตสร้างที่พักอาศัย ขออนุญาตไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตารางเมตร หรือพื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่ และเงื่อนไขแนบท้ายการขออนุญาตตามระเบียบ กำหนดให้ผู้ขออนุญาตจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบและเงื่อนไข.....

๒. ตามเจตนารมณ์แห่งระเบียบนี้ ต้องการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกหรือภาคเอกชนเข้ามาดำเนินกิจการที่พักอาศัย บ้านพัก ค่ายพักแรมฯ ตามระเบียบ ในกรณีเช่นนี้ รูปแบบการอนุญาตจะเป็นการให้สิทธิในพื้นที่ไปด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียระบบนิเวศ

ตั้งเดิมขึ้นได้ จึงไม่ควรระบุให้สิทธิใช้พื้นที่ให้แก่ผู้ขออนุญาต ควรอนุญาตให้การดำเนินกิจการท่องเที่ยวประเภทที่พักอาศัย ค่ายพักแรม เฉพาะตัวอาคารสิ่งปลูกสร้างเท่านั้น และจะต้องให้ความสำคัญและเคร่งครัดในการจัดการมลพิษที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมด้วย

๓. สำหรับกรณีการขออนุญาตกิจการพื้นที่เพื่อจัดทำลานกางเต็นท์พักแรม ซึ่งเป็นการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ ไม่ควรอนุญาตให้บุคคลหรือภาคเอกชนเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่ ควรสงวนไว้ให้เป็นดำเนินการโดยทางราชการหรือองค์กรภาครัฐ ทั้งนี้ควรแก้ไข เพิ่มเติม เงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ชัดเจน มีการขยายความในเรื่องการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้มาตรฐาน

๔. การควบคุมการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ จะต้องดำเนินการขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบ และกำหนดเงื่อนไขแนบท้ายการอนุญาตให้มัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่ ช่วยควบคุม ดูแล ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และควรนำเสนอกิจกรรมที่เหมาะสมไม่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยประการใดๆ ทั้งสิ้น

๒.๙ การปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ

จากการศึกษาวิจัย พบว่าเนื้อหาสาระมีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมในหลายประเด็น ที่สำคัญ ได้แก่

๑. เนื้อหาบทบัญญัติสาระสำคัญตามกฎระเบียบเดิม ตาม ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้ (๑) - (๒๑).....เนื้อหาแต่ละข้อมีความซ้อนทับ และยังไม่ครบถ้วน จะต้องปรับแก้ในหลายประเด็น

๒. เนื้อหาสาระสำคัญที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การจัดหมวดหมู่ บทบัญญัติ ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และขยายความให้เข้าใจง่าย เพื่อลดการตีความและการใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้เพิ่มสาระสำคัญที่ยังไม่ครบถ้วน อาทิ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษต่างๆ และการจัดการเพื่อควบคุมด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพิ่มสาระสำคัญในเรื่อง การปฏิบัติตัวของมัคคุเทศก์ และผู้ประกอบการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

๓. จากการวิเคราะห์บทบัญญัติต่างๆ ในระเบียบ จะเห็นว่าในการควบคุมการท่องเที่ยว เนื้อหาบางส่วนมีความซ้ำซ้อน ควรรวมเข้าไว้ด้วยกัน และมีบางส่วนยังขาดเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ ควรกำหนดเพิ่มเติม โดยแบ่งให้เป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ได้แก่ แก้ไข ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้ .....ข้อ ๕ มัคคุเทศก์หรือบุคคลที่ทำหน้าที่ลักษณะเดียวกับมัคคุเทศก์ซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้ .....ข้อ ๖ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้ .....(รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๔-๑๒ หน้า ๗๑)

๒.๑๐ การจัดทำประกาศ และมาตรการเพิ่มเติมเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

จากการศึกษาวิจัย พบว่าในระดับของการออกคำสั่ง ประกาศ หรือมาตรการเพื่อใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่ จึงควรดำเนินการออกประกาศ คำสั่งใช้บังคับในบางกรณี ดังนี้

๑. การออกประกาศและคำสั่งปฏิบัติ ระดับ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อบังคับใช้ในภาพรวมทั้งประเทศ ประกอบด้วย

(๑.๑) คำสั่ง เรื่องการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดการท่องเที่ยว นันทนาการในอุทยานแห่งชาติ

(๑.๒) ประกาศ เรื่องการปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ในอุทยานแห่งชาติ

(๑.๓) ประกาศ เรื่องการห้ามให้อาหารสัตว์ การนำสัตว์เลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ในอุทยานแห่งชาติ

(๑.๔) ประกาศ เรื่องการห้ามทิ้งขยะ ทิ้งน้ำเสีย และการกระทำการให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ

๒. การออกประกาศและคำสั่งปฏิบัติ เพื่อบังคับใช้เฉพาะกรณีอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประกอบด้วย

(๒.๑) คำสั่งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เรื่องการมอบหมายหน้าที่และการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวและนันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(๒.๒) ประกาศ ห้ามแข่งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ จักรยาน เดิน หรือการกระทำการใดๆ ในลักษณะเดียวกันในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(๒.๓) ประกาศ คำแนะนำและข้อควรปฏิบัติเมื่อพบสัตว์ป่า

(๒.๔) ประกาศ การจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการ ในอุทยานแห่งชาติ

๒.๑๑ แนวทางการนำพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

จากการศึกษาวิจัยพบว่าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุม ดูแลการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรประสานความร่วมมือกับกรมการท่องเที่ยว เพื่อนำพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว

จะพึงได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๖ มาประกอบเข้าด้วย ซึ่งจะเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้ดังนี้

๑. การประสานงานเพื่อให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีอำนาจในการควบคุม ดูแล เฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่รับผิดชอบ

๒. การควบคุมการดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอย่างเข้มงวด ตามมาตรา ๒๔ (ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหาย แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว) มาตรา ๓๓ (ในการจัดให้มีมัคคุเทศก์เดินทางไปกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องให้มีมัคคุเทศก์ ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้) และ มาตรา ๓๔ (ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุแก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด)

๓. การดำเนินการ ตามมาตรา ๔๙ (ผู้ใดประสงค์จะเป็นมัคคุเทศก์ใหญ่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์จากนายทะเบียน ความในมาตรานี้ มิให้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ หรือพนักงานของสวนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งคราวทำนองเดียวกับมัคคุเทศก์ หรือนักเรียนนักศึกษาซึ่งมีหนังสือรับรองจากสถานศึกษา) ดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย

๔. การดำเนินการประกาศให้พื้นที่ท่องเที่ยวบางส่วนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวท้องถิ่น ตามมาตรา ๕๑ (เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น หรือชุมชนเป็นการเฉพาะ เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศเขตพื้นที่ในท้องถิ่น หรือชุมชนใด ตามมาตรา ๑๒ (๔) แล้ว รัฐมนตรีจะประกาศยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๕๐ (๑) (ก) หรือ (ค) สำหรับผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งจะให้บริการเฉพาะในเขตพื้นที่นั้น รวมตลอดทั้งยกเว้น หรือลดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ใหญ่ด้วยก็ได้) พร้อมทั้งออกคำสั่งปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๒ บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้สามารถนำผลงานไปใช้ในปรับปรุงกฎระเบียบมาตรการสำหรับการบังคับใช้ในการท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และแนวทางการบังคับใช้ที่ตรงกับความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถนำไปขยายผลเพื่อปรับใช้กับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สำหรับในภาพรวมหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อใช้ในการควบคุมบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

๓. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย

๓.๑ ผลสำเร็จของการวิจัย

๑. ได้ข้อมูลการประเมินสถานภาพการใช้กฎหมาย ระเบียบที่ใช้บังคับการท่องเที่ยวในนันทนาการ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่สะท้อนกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

๒. ได้แนวทางการปรับปรุงพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของปรัชญาการจัดการอุทยานแห่งชาติและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

๓. ได้แนวทางในการร่างระเบียบเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๒ ระเบียบที่สามารถพัฒนาต่อยอดและนำไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ได้แนวทางในการประสานความร่วมมือในการนำพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาปรับใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติให้เหมาะสม

๕. ได้แนวทางและกลยุทธ์การบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อควบคุมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ

๓.๒ ความคุ้มค่าของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติในพื้นที่ได้จริง โดยใช้กรณีศึกษาที่เป็นต้นแบบ นับว่าเป็นงานวิจัยที่ตรงกับความต้องการของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง มีช่องทางให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องชัดเจน จึงนับได้ว่าเป็นงานวิจัยที่คุ้มค่าสามารถพัฒนาต่อยอดได้เป็นอย่างดี

๔. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๔.๑ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นหน่วยงานภาคสนามที่ควบคุมดูแลและบริหารจัดการในพื้นที่ เป็นหน่วยงานที่นำผลการวิจัยนี้ไปใช้โดยตรง ซึ่งจะเป็ต้นแบบให้กับอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองอื่นๆ ได้มาศึกษาและนำไปปรับใช้ได้อย่างกว้างขวางต่อไป

๔.๒ ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมอุทยานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย และ ค้นหาด้านแบบในการจัดการอุทยานแห่งชาติ การท่องเที่ยวและนันทนาการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม จะนำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาต่อยอด สาธิต เผยแพร่ และถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้กับอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองทั่วประเทศ

๔.๓ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยสำนักอุทยานแห่งชาติ ได้แนวทาง และกรอบแนวนโยบายในด้านการบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อการควบคุม และขับเคลื่อนให้เกิดการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๔.๔ หน่วยงานสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทุกแห่ง และพื้นที่คุ้มครองต่างๆ สามารถนำแนวคิดในการออกประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับ และมาตรการเฉพาะ เพื่อควบคุมการท่องเที่ยวไปศึกษา และประยุกต์ใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมต่อไป

๔.๕ องค์กรและธุรกิจการท่องเที่ยวรอบพื้นที่ศึกษา สามารถนำไปใช้ในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการประเมินและปรับปรุงกฎระเบียบสำหรับการบังคับใช้ในการท่องเที่ยว ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานภาพการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ มาตรการ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา และเพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการปรับปรุง กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อควบคุมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและจัดทำแนวทางนโยบายในด้านการใช้กฎหมายในการควบคุมการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เป็นโครงการย่อยของแผนงานวิจัยเรื่องการศึกษาปรับปรุงและบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรการพิเศษเพื่อสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ผลการศึกษาได้ทำการประเมินสถานภาพของการบังคับใช้กฎระเบียบ ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชที่เกี่ยวข้องจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ ระเบียบฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ ระเบียบฯ ว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และระเบียบฯ ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งศึกษาถึงพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบที่เกี่ยวข้องเฉพาะที่ใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยว และประเมินระดับความรุนแรงของกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่าแนวทางปรับปรุงและการบังคับใช้กฎระเบียบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรดำเนินการดังนี้ ๑. ผลักดันให้มีการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ๒. ดำเนินการแก้ไขระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ และว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พร้อมพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงาน และออกคำสั่งและประกาศกำหนดมาตรการเพิ่มเติมที่จำเป็นเฉพาะกรณี เพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ๓. มุ่งเน้นการป้องกันและสร้างความเข้าใจโดยใช้โปรแกรมการสื่อความหมายที่เหมาะสมเป็นเครื่องมือในการควบคุมการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความร่วมมือมากกว่าการบังคับใช้แต่กฎหมายเพียงอย่างเดียว ๔. นำพระราชบัญญัติธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาช่วยในการการคุ้มครองดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มากขึ้น ๕. สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทั้งในระดับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ และภาคสังคมให้เข้ามาช่วยในการควบคุมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ๖. เพิ่มพูนศักยภาพและประสิทธิภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว ทั้งการพัฒนาองค์ความรู้ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การสร้างขวัญกำลังใจ และสวัสดิการที่ดี ๗. เสริมสร้างจริยธรรมการท่องเที่ยวให้เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความเต็มใจและเข้าใจ

ผลของการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในปรับปรุงกฎระเบียบ มาตรการสำหรับการบังคับใช้ในการท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และแนวทางการบังคับใช้ที่ตรงกับความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทั้งยังสามารถนำไปขยายผลเพื่อปรับใช้กับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ในภาพรวมหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อใช้ในการควบคุม บริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี

Abstract

The study on assessing and improving rules and regulation for tourism enforcement at Khaoyai National Park the objective to assess the status of law enforcement measures and regulations on the management of tourism in the area and to study and propose ways to improve the rules and regulations involved to the control of sustainable tourism and enforce the right. The sub-project is research plan, a study on improvement and enforcement of rules regulation and special measure to support for sustainable tourism in Khaoyai National Park.

The study evaluated the status of enforcement of regulations including, the National Parks Act B.E. 2504 (1961) and Regulations of the third edition including, regulations permitting the operation of tourism and living in National Park, regulations governing the performance of the officials in the National Park and regulations on the National Park. The study also Tourism Business and Guide Act 2551 and associated regulations. Only used to tourism control and assess the severity of tourism activities. Find ways to improve and enforce the rules more effective should : 1. push for a policy of tourism recreation in the National Park, 2. take action with regulations permitting the operation of tourism and living in National Park and regulations on the National Park with development and operations manual and orders and notices additional measures are required only to control tourism in Khaoyai National Park, 3. focus on prevention and awareness using the application of interpretation program for controlling travel to cooperate rather than law enforcement alone, 4. Take the Tourism Business and Guide Act B.E. 2551 (2008) to help in the protection of tourism resources and more, 5. networking, participation in the social sector agencies and organizations to help in the control of the sustainable tourism, 6. Enhance capacity and efficiency of the officer in take care of tourism as well as development of knowledge using modern technologies, the morale good and welfare, 7. strengthen ethical tourism that respects the law, compliance with the willingness and understanding.

The results of this study can be used to improve the regulatory measures for the enforcement of the Khaoyai National Park tour guide and enforcement needs to fix the problem properly effective. It can also be extended to apply to the natural attractions in the area as well. Overall authority can be adopted to improve the rules in order to control tourism management to be effective as well.

สารบัญ

หน้า

กิติกรรมประกาศ	(๑)
บทสรุปผู้บริหาร	(๒)
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑๖)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๑๗)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความสำคัญและที่มาของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๒
๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา	๒
๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	๒
๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่	๓
๑.๓.๔ ขอบเขตด้านเวลา	๓
๑.๓.๕ สมมุติฐานของการวิจัย	๓
๑.๔ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๔.๑ กฎระเบียบและข้อบังคับเพื่อควบคุมการท่องเที่ยว	๔
๑.๔.๒ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	๕
๑.๕ กรอบการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ	๕
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๒ กฎระเบียบ และมาตรการเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	๗
๒.๒.๑ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	๗
๒.๒.๒ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๙
๒.๒.๓ ระเบียบและมาตรการในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	๑๒
๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๘
๒.๓.๑ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย	๑๘
๒.๓.๒ ด้านมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอุทยานแห่งชาติ	๒๒

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๓ การดำเนินการวิจัย	๒๔
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๒๔
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๒๔
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๕
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๖
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๒๗
๔.๑ พื้นที่ศึกษา	๒๗
๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	๒๗
๔.๑.๒ การจัดการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	๒๙
๔.๒ ผลการประเมินระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว	๓๓
๔.๒.๑ ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินการของอุทยานแห่งชาติ	๓๓
๔.๒.๒ ผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของนักท่องเที่ยว	๓๕
๔.๒.๓ ผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ต่างๆและมัคคุเทศก์	๓๗
๔.๓ ความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	๔๐
๔.๓.๑ กรณีความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	๔๐
๔.๓.๒ กรณีความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติและผู้ที่เกี่ยวข้อง	๔๓
๔.๓.๓ กรณีความคิดเห็นของมัคคุเทศก์ ผู้ส่งสัตว์ และผู้นำเดินศึกษาธรรมชาติ	๕๐
๔.๔ การวิเคราะห์สถานภาพของการบังคับใช้กฎระเบียบในการควบคุมการท่องเที่ยว	๕๓
๔.๔.๑ การบริหารจัดการเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	๕๓
๔.๔.๒ สถานภาพการบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๕๗
๔.๔.๓ สถานภาพการบังคับใช้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๗๘
๔.๕ การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติและแนว ทางการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ	๘๔
๔.๕.๑ แนวทางการปรับปรุงกฎหมายอุทยานแห่งชาติ (ด้านการท่องเที่ยว)	๘๕
๔.๕.๒ การปรับปรุง แก้ไขระเบียบเพื่อใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	๘๘
๔.๕.๓ แนวทางการใช้ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	๙๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๙๕
๕.๑	สรุป อภิปรายผล	๙๕
๕.๒	ข้อเสนอแนะ	๙๗
เอกสารอ้างอิง		๙๘
ภาคผนวก		๑๐๑
ภาคผนวกที่ ๑-๑	รายชื่อนักวิจัย	๑๐๒
ภาคผนวกที่ ๑-๒	ตารางการปรับปรุง ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.	๑๐๓
ภาคผนวกที่ ๑-๓	ตารางการปรับปรุง ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติฯ ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.	๑๐๕
ภาคผนวกที่ ๑-๔	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ ๒๕๐๔	๑๐๙
ภาคผนวกที่ ๑-๕	พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๑๘
ภาคผนวกที่ ๑-๖	ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗	๑๔๗
ภาคผนวกที่ ๑-๗	ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙	๑๕๒
ภาคผนวกที่ ๑-๘	ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒	๑๕๕
ภาคผนวกที่ ๑-๙	ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวและความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงรับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๖	๑๕๘

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๔-๑	ผลการประเมินระดับความรุนแรงผลกระทบการท่องเที่ยวจากการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติ	๓๓
ตารางที่ ๔-๒	ผลการประเมินระดับความรุนแรงผลกระทบการท่องเที่ยวจากการกระทำของนักท่องเที่ยว	๓๕
ตารางที่ ๔-๓	ผลการประเมินระดับความรุนแรงผลกระทบการท่องเที่ยวจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่างๆ และมัคคุเทศก์	๓๗
ตารางที่ ๔-๔	ความรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัตินิเวศวิทยาในการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔	๔๒
ตารางที่ ๔-๕	ความรู้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ด้านประวัตินิเวศวิทยา ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	๔๕
ตารางที่ ๔-๖	ความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้บังคับในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	๔๘
ตารางที่ ๔-๗	ความคิดเห็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทั่วไปเกี่ยวกับ ควร หรือ ไม่ควรปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ	๔๙
ตารางที่ ๔-๘	ความรู้ของมัคคุเทศก์ ผู้ส่งสัตว์ และผู้นำเดินศึกษาธรรมชาติ เกี่ยวกับประวัตินิเวศวิทยาในการกระทำผิดตาม มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	๕๒
ตารางที่ ๔-๙	สถิติการกระทำผิดของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปี ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗	๕๖
ตารางที่ ๔-๑๐	การวิเคราะห์สถานภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และแนวทางปรับปรุง (ในด้านการควบคุมการท่องเที่ยว)	๕๙
ตารางที่ ๔-๑๑	การวิเคราะห์สถานภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และแนวทางปรับปรุง (ในด้านการควบคุมการท่องเที่ยว)	๖๗
ตารางที่ ๔-๑๒	การวิเคราะห์สถานภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และแนวทางปรับปรุง (ในด้านการควบคุมการท่องเที่ยว)	๗๑
ตารางที่ ๔-๑๓	การวิเคราะห์สถานภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และแนวทางปรับปรุง (ในด้านการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ)	๘๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ ๔-๑๔	แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ในการควบคุมการท่องเที่ยว	๘๗
ตารางที่ ๔-๑๕	แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้ ระเบียบ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติในการควบคุมการท่องเที่ยว	๙๐
ตารางที่ ๔-๑๖	แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้ ระเบียบว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติในการควบคุมการท่องเที่ยว	๙๒

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑-๑	แผนที่เส้นทางคมนาคมไปอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	๓
ภาพที่ ๔-๑	แผนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และเส้นทางการเดินทาง	๒๗
ภาพที่ ๔-๒	ป้ายบอกสถานที่น้ำตกเหวสุวัตและน้ำตกเหวสุวัต	๒๙
ภาพที่ ๔-๓	ป้ายบอกสถานที่น้ำตกเหวนรกและน้ำตกเหวนรก	๓๐
ภาพที่ ๔-๔	บริเวณจุดชมทิวทัศน์ผาเดี่ยวตายและป้ายสื่อความหมาย บริเวณเบื้องหน้าจุดชมวิว	๓๐
ภาพที่ ๔-๕	บริเวณจุดชมวิวทิวทัศน์ เขาเขียว และป้ายสื่อความหมาย วิวทิวทัศน์ที่เห็นเบื้องหน้า	๓๑
ภาพที่ ๔-๖	บริเวณจุดชมวิวทิวทัศน์ กม. ๓๐ และวิวทิวทัศน์เบื้องหน้า จากจุดชมวิว กม. ๓๐	๓๑
ภาพที่ ๔-๗	บริเวณจุดชมวิวโป่งกวาง และป้ายสื่อความหมาย	๓๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากการที่กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ได้จำแนกประเภทปัญหาที่เกิดจากชั้นมีสาเหตุสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) จากนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์บางส่วนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ทั้งโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์และโดยตั้งใจกระทำ (๒) พนักงานเจ้าหน้าที่บางส่วนที่ยังไม่เข้าใจถึงบทบาทภาระหน้าที่ตามกฎหมาย กฎระเบียบ ในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง เกิดความไม่เสมอภาคในทางปฏิบัติ และ (๓) กฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้บังคับเป็นกฎระเบียบที่ประกาศบังคับใช้มานาน จึงทำให้เนื้อหาและตัวบทที่ยังมีบางประการล้าสมัย ไม่สอดคล้องหรือตรงกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน

สำหรับในโครงการวิจัยนี้ จะเน้นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย และระเบียบตลอดจนมาตรการบางประการที่มีข้อความที่อาจสร้างความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน หรือล้าสมัย ไม่สอดคล้องหรือตรงกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและกำหนดแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยได้เลือกพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีสภาพปัญหาหลากหลายเหมาะสำหรับใช้เป็นกรณีตัวอย่างศึกษามาทำการศึกษาวิจัยในเรื่องการประเมินและปรับปรุงกฎระเบียบสำหรับการบังคับใช้ในการท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อยู่ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่องการศึกษาปรับปรุงและบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรการพิเศษ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผลของการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปปรับปรุงกฎระเบียบ สำหรับการบังคับใช้ในการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และแนวทางการบังคับใช้ที่ตรงกับความต้องการอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถนำไปขยายผลเพื่อปรับใช้กับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สำหรับในภาพรวมหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อใช้ในการควบคุม บริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อประเมินสถานการณ์การบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการปรับปรุง กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๑.๒.๓ เพื่อจัดทำแนวนโยบายในด้านการใช้กฎหมายในการควบคุมการบริหารจัดการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ทำการประเมินสถานภาพและการปรับปรุงกฎระเบียบสำหรับบังคับกับการท่องเที่ยว ดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายกและปราจีนบุรี

เนื้อหาการวิจัยจะมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่อง การบังคับใช้ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตลอดจน ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ในการบังคับใช้การท่องเที่ยว

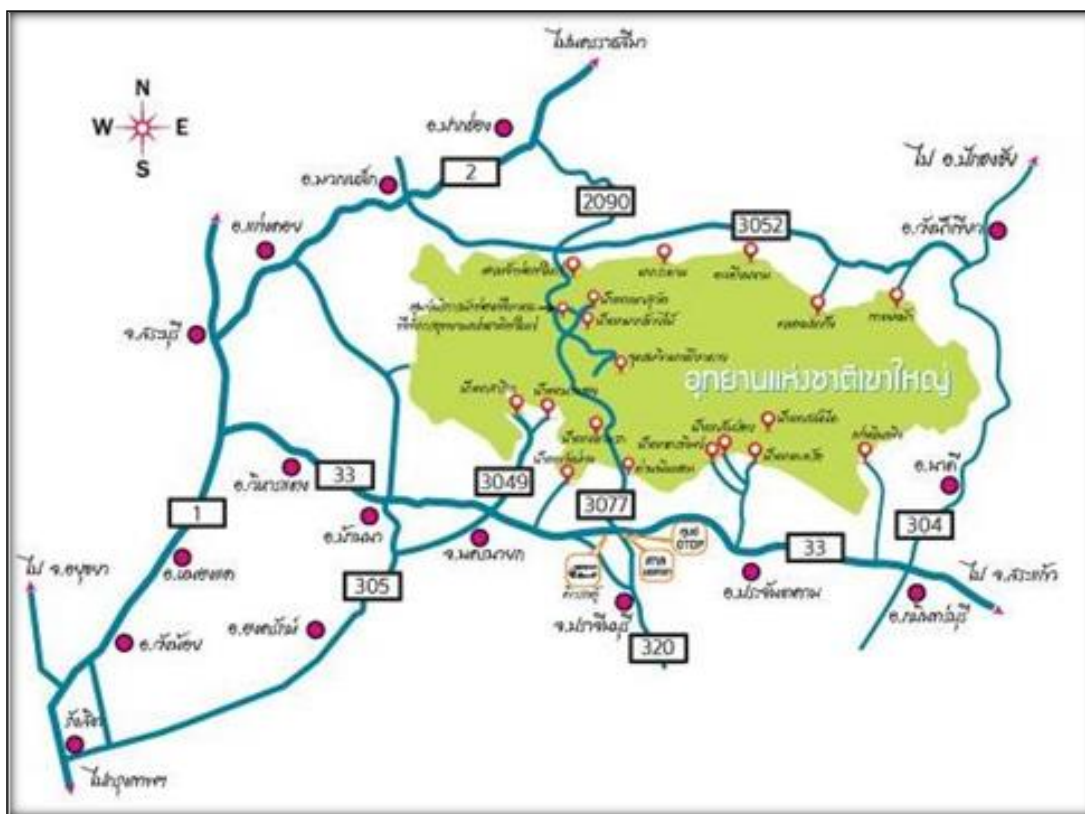
๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าพักค้างและเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
๒. กลุ่มประชากรประเภทผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ประกอบด้วยมัคคุเทศก์ กิจกรรมสองล้อ และกิจกรรมเดินป่า เป็นต้น
๓. กลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
๔. กลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทางบก และทางทะเล และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำส่วนอุทยานแห่งชาติ และกลุ่มกฎหมาย ทุกสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ ๑ - ๑๖ และสาขา
๕. กลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และที่เกี่ยวข้องอื่นๆ แบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนต่างๆ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ในสำนักอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าศูนย์ประสานงานกู้ภัยอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าศูนย์นวัตกรรมอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครอง เจ้าหน้าที่จากสำนักอุทยานแห่งชาติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวนันทนาการ การพัฒนาอุทยานแห่งชาติ และการศึกษาวิจัย
๖. ผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารพื้นที่อนุรักษ์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคมอุทยานแห่งชาติ นักกฎหมาย นักสื่อความหมาย ผู้แทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นักวิชาการด้านต่างๆ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิจากสายงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานที่ทำการวิจัย สำนักงานสมาคมอุทยานแห่งชาติ ห้อง ๖๐๒ ชั้น ๖ อาคารวิทยาศาสตร์ ๖๐ ปี คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา ได้แก่ จุดท่องเที่ยว กิจกรรมและบริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ภาพที่ ๑-๑ แผนที่เส้นทางคมนาคมไปอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านเวลา

เป็นเวลา ๑ ปี ๗ เดือน นับตั้งแต่เดือน เมษายน ๒๕๕๘ ถึง ตุลาคม ๒๕๕๙

๑.๓.๕ สมมุติฐานของการวิจัย

(๑) กฎระเบียบ และข้อบังคับในการควบคุมการท่องเที่ยวที่ไม่ชัดเจน ล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๒) การปรับปรุงกฎระเบียบและข้อบังคับในการควบคุมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม สามารถจัดการให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(๓) การเลือกใช้โปรแกรมสื่อความหมายที่เหมาะสม จะทำให้นักท่องเที่ยวพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและช่วยกันดูแลให้เกิดการท่องเที่ยวสีเขียว

(๔) นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ หรือผู้ดูแลจุดท่องเที่ยว พร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการช่วยกันดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

๑.๔ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ กฎระเบียบและข้อบังคับเพื่อควบคุมการท่องเที่ยว

ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และมาตรการการจัดการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้แก่

(๑) กฎหมาย พระราชบัญญัติ จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

(๑.๑) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

(๑.๒) พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) ระเบียบ ประกาศ คำสั่งต่างๆ อาทิ

(๒.๑) ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

(๒.๒) ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘

(๒.๓) ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒.๔) ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ว่าด้วย มาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงรับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๖

(๒.๕) ประกาศและคำสั่งที่ออกบังคับใช้เฉพาะกรณี อาทิ ประกาศการปิดการท่องเที่ยวในบางพื้นที่บางเวลา เนื่องจากภัยพิบัติ มาตรการการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ประกาศห้ามนำ หรือจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกประเภทเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ รวมตลอดจน ประกาศคำสั่ง มาตรการที่ใช้ในการจัดการเพื่อควบคุม ดูแลความปลอดภัยแก่การท่องเที่ยวด้วย

๑.๔.๒ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่คำนึงถึงความสำคัญ ๓ ส่วน ได้แก่ ๑. ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์ ยั่งยืน ๒. ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ในการที่จะฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่ต่อไป และ ๓. ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ เมื่อมีการจัดการเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สภาพทางสังคม และวัฒนธรรม ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๕ กรอบการวิจัย

๑.๕.๑ การควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้วยความถูกต้องและเป็นธรรม

๑.๕.๒ การประเมินสถานภาพการบังคับใช้กฎระเบียบ มาตรการ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นฐานข้อมูลที่สามารถนำไปวางแผนการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๕.๓ การปรับปรุงและกำหนดแนวทางการปรับปรุงกฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ เพื่อใช้ควบคุมบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๑.๕.๔ การมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เหมาะสมจะทำให้นโยบายและกลยุทธ์สามารถสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๖.๑ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นหน่วยงานภาคสนามที่ควบคุมดูแลและบริหารจัดการในพื้นที่ เป็นหน่วยงานที่นำผลการวิจัยนี้ไปใช้โดยตรง ซึ่งจะเป็นต้นแบบให้กับอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองอื่นๆ ได้มาศึกษาและนำไปปรับใช้ได้อย่างกว้างขวางต่อไป

๑.๖.๒ ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัตรกรรมอุทยานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย และ ค้นหาต้นแบบในการจัดการอุทยานแห่งชาติ การท่องเที่ยวธรรมชาติ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม จะนำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาต่อยอด สาธิต เผยแพร่ และ ถ่ายทอด เทคโนโลยี ให้กับอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองทั่วประเทศ

๑.๖.๓ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยสำนักอุทยานแห่งชาติได้แนวทาง และ กรอบแนวนโยบายในด้านการบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อการควบคุมและขับเคลื่อนให้เกิดการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๑.๖.๔ หน่วยงานสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แก่อุทยานแห่งชาติทุกแห่ง และพื้นที่คุ้มครองต่างๆ สามารถนำแนวคิดในการออกประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับ และมาตรการเฉพาะ เพื่อควบคุมการท่องเที่ยวไปศึกษา และประยุกต์ใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมต่อไป

๑.๖.๕ องค์กรและธุรกิจการท่องเที่ยวรอบพื้นที่ศึกษา สามารถนำไปใช้ในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

๑.๖.๕ องค์กรและธุรกิจการท่องเที่ยวรอบพื้นที่ศึกษา สามารถนำไปใช้ในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการวิจัย ได้ใช้กรอบทิศทางการวิจัยที่ระบุไว้ว่า (๑) การควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะต้องใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ถูกต้องและเป็นธรรม (๒) ข้อมูลการประเมินสถานภาพ ภาวะเบียบ มาตรการ ข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้ในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวจะทำให้ได้ข้อเท็จจริงในการที่จะนำมาใช้วางแผนการได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (๓) การปรับปรุงและกำหนดแนวทางการปรับปรุงภาวะเบียบ และข้อบังคับต่างๆ เพื่อใช้ควบคุมบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน (๔) รูปแบบแนวทางการสื่อความหมายและการออกแบบโปรแกรมสื่อความหมายที่เหมาะสมสามารถสื่อสารให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติด้วยความเข้าใจ และเต็มใจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายทำให้ยกระดับการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนได้มาตรฐาน ทั้งนี้จะคำนึงถึงสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อให้การศึกษาปรับปรุงภาวะเบียบ การบังคับใช้ภาวะเบียบ และการพัฒนามาตรการด้านการสื่อความหมายให้เหมาะสมนำไปสู่การควบคุมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ต่อไป

๒.๒ ภาวะเบียบ และมาตรการเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

๒.๒.๑ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย ใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการ โดยใช้มาตรา ๖ ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ที่กล่าวว่า

“ มาตรา ๖ เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนไว้ใช้ประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้น แนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ”

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทพวงการเมือง ”

และใช้มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ เป็นหลักในการปฏิบัติงาน ดังนี้

“ มาตรา ๑๖ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด

- (๑) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึงก่นสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า
- (๒) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น
- (๓) นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์
- (๔) ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย
- (๕) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย บึง ท่วมท้นหรือเหือดแห้ง
- (๖) ปิดหรือทำให้เกิดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก
- (๗) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่ง กล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว
- (๘) เก็บหรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้
- (๙) นำยานพาหนะเข้าออก หรือซบชี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
- (๑๐) นำอากาศยานขึ้นลงในที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
- (๑๑) นำหรือปล่อยปศุสัตว์เข้าไป
- (๑๒) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดี กำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี
- (๑๓) เข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
- (๑๔) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ
- (๑๕) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เข้าไปเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้
- (๑๖) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง
- (๑๗) ส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอันอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์

(๑๘) ทั้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(๑๙) ทั้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง

มาตรา ๑๘ ระบุว่า “บุคคลซึ่งเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบ ที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี”

มาตรา ๑๙ ระบุว่า “บทบัญญัติในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติภารกิจไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนศึกษาหรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวกหรือให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี”

มาตรา ๒๑ ระบุว่า “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๖ ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใดๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ”

เมื่อพิจารณาตีความตามตัวบทกฎหมายแล้ว การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปเก็บหาของป่า การเข้าไปศึกษาวิจัย รวมถึงการเข้าไปเพื่อการท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ หรือนันทนาการ จะกระทำได้ ต้องอยู่ภายใต้การดำเนินการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ และ/หรือ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนด โดยจะต้องได้รับอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เท่านั้น ทั้งนี้เจตนารมณ์ในการประกาศใช้ พระราชบัญญัตินี้คือเพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้ และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่า และภูเขาให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป

๒.๒.๒ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นพระราชบัญญัติที่ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ให้เหมาะสมกับภารกิจของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยมีสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นกรมการท่องเที่ยว ตามพระราชกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๒๗ ตอนที่ ๕๒ ก วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๓) เป็นสวนราชการในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานสากล ประกอบกับมาตรฐานเกี่ยวกับการคุ้มครอง นักท่องเที่ยว และมาตรการในการกำหนดใหญ่ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติเพื่อประโยชน์แห่งธุรกิจนำเที่ยว พระราชบัญญัตินี้ มีบทบัญญัติที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้แก่

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ธุรกิจนำเที่ยว” หมายความว่า ธุรกิจเกี่ยวกับการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวหรือเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยจัดให้บริการหรือการอำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง อันได้แก่ สถานที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นใดตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง

“นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ การบันเทิง หรือการอื่นใด

“มัคคุเทศก์” หมายความว่า ผู้ให้บริการเป็นปกติธุระในการนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ โดยให้บริการเกี่ยวกับคำแนะนำและความรู้ด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว

“ผู้นำเที่ยว” หมายความว่า ผู้รับผิดชอบในการดูแลและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ในการเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ

“คาบริการ” หมายความว่า ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวจ่ายให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว สำหรับการจัดการให้บริการ หรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร หรือการอื่นใด

โดยมาตรา ๑๕ กำหนดให้ “ผู้ใดประสงค์จะประกอบธุรกิจนำเที่ยวให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจากนายทะเบียน”

มาตรา ๒๓ “ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องแสดงใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวไว้ในที่เปิดเผย เห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ”

มาตรา ๒๔ “ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหาย แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว ”

มาตรา ๓๓ “ ในการจัดให้มีมัคคุเทศก์ หรือผู้นำเที่ยวเดินทางไปกับนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต้องข้อมัคคุเทศก์ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ”

มาตรา ๓๔ “ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุแก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ”

มาตรา ๔๙ “ ผู้ใดประสงค์จะเป็นมัคคุเทศก์ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์จากนายทะเบียน

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ หรือพนักงานของสวนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งคราวทำนองเดียวกับมัคคุเทศก์ หรือนักเรียนนักศึกษาซึ่งมีหนังสือรับรองจากสถานศึกษา ”

มาตรา ๕๐ “ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ต้อง

(๑) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

(ข) มีสัญชาติไทย

(ค) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์ หรือสาขา การท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ หรือสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาในสาขามัคคุเทศก์ หรือ สาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการกำหนด หรือได้รับวุฒิปัตร์ หรือ หนังสือรับรองว่าไดผ่านการฝึกอบรมวิชามัคคุเทศก์ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๕๑ “เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชนเป็นการ เฉพาะ เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใดตามมาตรา ๑๒ (๔) แล้ว รัฐมนตรีจะ ประกาศยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๕๐ (๑) (ก) หรือ (ค) สำหรับผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต เป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งจะให้บริการเฉพาะในเขตพื้นที่นั้น รวมตลอดทั้งยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ให้ด้วยก็ได้”

มาตรา ๕๓ “มาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท ความประพฤติ และการตรวจสุขภาพของมัคคุเทศก์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง และต้องติดบัตร ประจำตัวตลอดเวลาที่ทำหน้าที่มัคคุเทศก์

แบบบัตร การขอมีบัตร การออกบัตร และลักษณะการติดบัตรประจำตัวมัคคุเทศก์ตาม วรรคสอง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๐ “ผู้ใดประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดยไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตามมาตรา ๑๕ หรือประกอบธุรกิจนำเที่ยวในระหว่างถูกสั่งพักใบใบอนุญาตอันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๔๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา ๘๑ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินสองพันบาท”

มาตรา ๘๒ “ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าแสนบาท”

มาตรา ๘๓ “มัคคุเทศก์ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

๒.๒.๓ ระเบียบและมาตรการในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

๒.๒.๓.๑ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๑๓) มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยอนุมนตรีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงออกระเบียบไว้ ซึ่งมีข้อที่เกี่ยวข้องกับแผนงานวิจัย ได้แก่ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๙ ข้อ ๑๑ และ ข้อ ๑๖ ดังนี้

“ ข้อ ๖ ผู้ใด เข้าไป หรือนำสัตว์พาหนะหรือยานพาหนะใดๆ เข้าไปในอุทยานแห่งชาติหรือได้รับอนุญาตให้เข้าพักอาศัย ในบ้านพัก หรือที่พักอาศัยของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือใช้พื้นที่ตั้งกระโจม หรือกางเต็นท์ในที่ที่จัดไว้ ในอุทยานแห่งชาติ หรือใช้บริการเกี่ยวกับการบริการนำเที่ยวโดยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ต้องเสียค่าบริการ หรือค่าตอบแทน แล้วแต่กรณี ตามที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกาศกำหนดไว้สำหรับอุทยานแห่งชาตินั้นๆ แต่ไม่เกินอัตราตามบัญชีที่ ๑ ท้ายระเบียบนี้ ”

“ข้อ ๗ ในกรณีที่กลุ่มบุคคล คณะนักศึกษา หรือคณะนักเรียน ซึ่งรวมกันเพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทางราชการสนับสนุน ประสงค์จะพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ โดยขอลดค่าบริการ หรือค่าตอบแทน ให้อธิบดีหรือผู้ที่อธิบดี มอบหมายมีอำนาจสั่งลดได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของอัตราที่กำหนด ”

“ข้อ ๙ การขออนุญาตและการอนุญาตตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการในบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติ โดยให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติกำหนดจุดที่ตั้ง จัดทำแผนผัง กำหนดจำนวนแปลงเพื่อกิจการต่างๆ แล้วรายงานกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อพิจารณาอนุมัติ สำหรับกิจการที่จะอนุญาตให้บุคคลเข้าไปดำเนินการในบริเวณที่ได้อนุมัติให้กำหนดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติ มีดังนี้

- ก. การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก
- ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว
- ค. การบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ”

“ข้อ ๑๑ ผู้ใดประสงค์จะเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ ในอุทยานแห่งชาติตามข้อ ๙ ต้องยื่นคำขอตามแบบท้ายระเบียบนี้ ต่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาตินั้น พร้อมด้วยหลักฐานดังต่อไปนี้

- (๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอย่างอื่นที่ทางราชการออกให้
- (๒) สำเนาทะเบียนบ้าน
- (๓) แผนงานหรือโครงการ (กรณีกำหนดให้มีแบบแปลนการก่อสร้าง)

(๔) แบบแปลนการก่อสร้าง (กรณีกำหนดให้มีแบบแปลนการก่อสร้าง)

(๕) หนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลพร้อมหลักฐานต่างๆตาม (๑) และ (๒) ของกรรมการผู้จัดการ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

(๖) หลักฐานอื่นๆ ที่เห็นสมควร

เมื่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาติที่สังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ท้องถิ่น หรือสำนักอุทยานแห่งชาติ ได้รับคำขอพร้อมหลักฐานประกอบคำขอครบถ้วนแล้ว ให้จัดทำรายงานพร้อมความเห็นเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ แล้วแต่กรณี ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่รับคำขอ”

“ข้อ ๑๖ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการท่องเที่ยว หรือพักอาศัย หรือให้ความรู้แก่ประชาชน อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดำเนินการให้มีสิ่งปลูกสร้างตามแบบที่อธิบดีเห็นชอบ โดยให้บุคคลอื่นซึ่งได้ยื่นคำขออนุญาตตามข้อ ๑๑ ไว้แล้วเป็นผู้ลงทุนก่อสร้างแทน และให้กรรมสิทธิ์สิ่งปลูกสร้างดังกล่าวตกเป็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กับบุคคลผู้ลงทุนให้บุคคลผู้ลงทุนตามวรรคหนึ่งได้รับอนุญาตเข้าไปดำเนินกิจการเพื่อหาผลประโยชน์จากสิ่งก่อสร้างนั้นตามเงื่อนไขและระยะเวลา ที่กำหนด โดยเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าตอบแทนตามระเบียบนี้”

๒.๒.๓.๒ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติในสอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของสวนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกระเบียบไว้ ซึ่งมีข้อที่เกี่ยวข้องกับแผนงานวิจัย ได้แก่ ข้อ ๔ และข้อ ๕ ดังนี้

“ข้อ ๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับคำสั่งจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติมีอำนาจปฏิบัติการในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติหรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจาร หรือการพักอาศัย หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน โดยมีต้องขอรับอนุญาตจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดังต่อไปนี้

(๑) ดัก จับ ยิง หรือฆาสัตว์ที่ดุร้าย และนาจะเปนอันตรายแก่ร่างกาย หรือชีวิตของบุคคลใดได้ตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น

(๒) นำยานพาหนะเขาออกในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้นเมื่อมีเหตุฉุกเฉินพึงปฏิบัติ

(๓) จัดทำสถานที่ขึ้นลงอากาศยาน รวมทั้งนำอากาศยานขึ้นลงในที่ซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อ การนั้นเมื่อมีความจำเป็น

(๔) ปดประกาศโฆษณาขอความ เพื่อให้ผู้มาทัศนจรหรือพักอาศัยเข้าใจ และปฏิบัติตาม ระเบียบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตวป่า และพันธุ์พืช ตลอดจนปดประกาศโฆษณาขอความที่เป็นการให้ความ รู้เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติด้วย

(๕) นำเครื่องมือที่มีใช้ของทางราชการสำหรับลาสัตว์ หรือจับสัตว์หรืออาวุธใดๆ ที่ มีใช้ของทางราชการเขาไปในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่องานของทางราชการ หรือเพื่อช่วยเหลืองานของทาง ราชการ

(๖) แผลถาง หรือเผาป่าตามความจำเป็น หรือเพาะปลูกพันธุ์ไม้ที่เป็นอาหารของสัตว์ป่า

(๗) ขุดดิน หิน หรือปดกัน หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำตามความจำเป็น

(๘) เก็บหาเศษไม้ปลายไมหรือไม้ยืนตนตายตามธรรมชาติมาใช้เพื่อการซ่อมแซม ปรับปรุงสิ่งปลูกสร้าง พัฒนาจัดตกแต่งที่พักมอทยอนใจ

(๙) ตัด หรือบั่นทอนไม้ที่อยู่ในสภาพกิดขวาง และเป็นอันตรายแก่อาคาร หรือสิ่ง ปลูกสร้าง หรือเป็นอันตรายแก่นักทัศนจร หรือการพักอาศัยของนักทัศนจร หรือตัดต้นไม้ตนหนึ่งตนใด เป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ ตามแบบก่อสร้าง และผังบริเวณที่ได้รับอนุมัติจาก อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตวป่า และพันธุ์พืช หรือเพื่องานตามขอ ๔ (๑๐)

(๑๐) ทำทางศึกษาธรรมชาติ หรือทางล่ำลองโดยคำนึงถึงทัศนียภาพของสิ่งแวดล้อม ใหสวยงาม

(๑๑) ปฏิบัติการใดๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง หรือเพื่อฟื้นฟูบำรุง ดูแลรักษา และเพาะพันธุ์สัตว์ป่า สัตวน้ำ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติให้ดีขึ้นตามนโยบายของ ทางราชการ

“ขอ ๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจปฏิบัติการในเขตอุทยานแห่งชาติได้โดยขอรับ อนุมัติจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตวป่า และพันธุ์พืช เป็นการเฉพาะรายกอนปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) แปรรูปไม้ที่โคนลมโดยภัยธรรมชาติ หรือไม้ที่โคนลมลงตามธรรมชาติ หรือไม้ยืน ตนตายตามธรรมชาติหรือไม้ที่ตัด หรือบั่นทอนตามขอ ๔ (๙) เพื่อเก็บรักษาไว้ใช้สร้างที่พักอาศัย หรือ สิ่งปลูกสร้าง อย่างหนึ่งอย่างใดตามคำสั่งเป็นหนังสือของอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตวป่า และพันธุ์พืช โดยอยู่ในความควบคุม กำกับ ดูแลของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ

(๒) ปลูกบำรุงป่าในบริเวณที่ถูกบุกรุกทำลายในเขตอุทยานแห่งชาติให้ฟื้นคืนดีตาม ธรรมชาติ

(๓) ทำถนนที่มีความกว้างของผิวจราจรตามแบบที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เห็นชอบ

(๔) เก็บหา นำออกไป หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดแก่สัตว์ ไมหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการเขาไปศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าไม

(๕) ปฏิบัติการตามโครงการหรือแผนการใดๆ เพื่อให้มีสิ่งก่อสร้างตามแบบที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เห็นชอบ”

๒.๒.๓.๓ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของสวนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกระเบียบไว้ ซึ่งมีข้อที่เกี่ยวข้องกับแผนงานวิจัย ได้แก่ ข้อ ๔ และ ข้อ ๕ ดังนี้

“ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไป หรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ห้ามมิให้นำยานพาหนะที่ใช่เครื่องยนต์มีเสียงดังหรือควันดำผิดปกติวิสัยเข้าไป

(๒) การขับขี่ยานพาหนะต้องปฏิบัติตามกฎ หรือเครื่องหมายการจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ การจอดยานพาหนะต้องไม่กีดขวางทางจราจร

(๓) การเข้าออกให้กระทำโดยเฉพาะตามเส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และเมื่อถึงด่านตรวจต้องหยุดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านทำการตรวจก่อน

(๔) ห้ามนำสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อพืช หรือสัตว์เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(๕) การอาบน้ำ หรือลงไปในลำน้ำให้กระทำโดยเฉพาะบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

(๖) การเล่นกีฬา ให้กระทำได้ในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

(๗) การพักผ่อนค้างคืนโดยการจอดยานพาหนะนอน ไซเต็นท์ กระจม รถพวง หรือโดยวิธีอื่นๆ ให้กระทำได้ในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

(๘) การก่อกองไฟเพื่อการใดๆ ให้กระทำโดยเฉพาะในเขตที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เมื่อเลิกใช้แล้วต้องดับไฟให้เรียบร้อย

(๙) การใช้สถานที่เพื่อการใดๆ ต้องมิใช่เป็นการเสื่อมเสียศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม และต้องไม่ส่งเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์

(๑๐) การเดินเที่ยวชมธรรมชาตินอกทางถาวร ให้ใช้เส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด หรือทำเครื่องหมายไว้

(๑๑) เรือที่เข้าไปดำเนินกิจการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวจะต้องได้รับอนุญาตจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(๑๒) เรือจะต้องมีอุปกรณ์ และวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว และเป็นไปตามมาตรฐานสากล และได้รับอนุญาตจากกรมการขนส่งทางน้ำ และพาณิชย์นาวีให้ใช้เรือได้

(๑๓) เรือทุกลำต้องใช้เวลาในการเดินเรือไม่เกิน ๓ นอต บริเวณใกล้ชายฝั่ง แนวปะการัง ปาชายเลน จุดดำน้ำ หรือบริเวณอื่นที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด

(๑๔) เรือที่เข้าไปจะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่มีการรั่วไหลของน้ำมันเชื้อเพลิง หรือน้ำมันเครื่อง เครื่องยนต์ไม่มีเสียงดัง หรือควันทำผิดปกติวิสัย

(๑๕) เรือที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติต้องไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลของเสียจากห้องน้ำ ห้องครัว ขยะ หรือสิ่งอื่นใดลงทะเล

(๑๖) การจอดเรือจะต้องจอดบริเวณทุ่น ทาเรือ หรือบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด ห้ามไม่ให้ทิ้งสมอในแนวปะการัง และในการเดินเรือหรือจอดเรือจะต้องห่างจากบริเวณที่มีการดำน้ำ หรือบริเวณที่มีทุ่นหรือธงดำน้ำแสดงอยู่ไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร

(๑๗) การดำน้ำทั้งชนิดดำน้ำลึก และดำน้ำตื้น ให้ดำน้ำได้ในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด

(๑๘) ก่อนที่จะไปดำน้ำลึกจะต้องส่งหรือ แจ้งแผนการดำน้ำให้อุทยานแห่งชาติ ท้องที่ที่ทราบก่อน

(๑๙) ห้ามให้อาหารสัตว์ทุกชนิด

(๒๐) ห้ามจัดกิจกรรมแข่งรถยนต์ แข่งรถจักรยานยนต์ แข่งรถจักรยาน วิ่งแข่งขันทัวร์และเดินการกุศล หรือกิจกรรมอื่นที่ทำให้เกิดความรำคาญ รบกวนผู้เข้าไปพักผ่อนชมธรรมชาติ และรบกวนสัตว์ป่า เว้นแต่การจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายพิจารณาอนุญาตเป็นราย ๆ ไป

(๒๑) เมื่อเกิดเหตุหรืออันตรายใดๆ ใหญ่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้พบเห็นแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยด่วน เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะไดให้ความช่วยเหลือได้ทันเวลาที่

“ ข้อ ๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้อื่นหรือตนเอง หรือจะเป็นการรบกวน หรือเดือดร้อนรำคาญแก่คน หรือสัตว์ หรือจะทำให้เสียหายแก่สภาพธรรมชาติ หรือสิ่งอื่นใด พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นกระทำการ ดังกล่าวต่อไปได้”

๒.๒.๓.๔ ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวและความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนคำตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มีมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงรับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๖ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

“หมวด ๑ มาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว ข้อ ๙

(๙) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่ดำเนินการประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการกระทำหรือสนับสนุนให้มีการกระทำ ดังต่อไปนี้

(ก) การกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน หรือโบราณวัตถุ การทารุณสัตว์ การค้าแรงงานข้ามชาติ การค้าประเวณีหรือกิจกรรมทางเพศ และยาเสพติด

(ข) การกระทำที่ขาดมนุษยธรรม

(ค) การกระทำอื่นใดที่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงต่อศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดี ของประเทศไทย

(๑๐) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีใบสั่งงานมัคคุเทศก์ (JOB ORDER) เพื่อให้ นายทะเบียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงาน ใบสั่งงานมัคคุเทศก์ (JOB ORDER) ต้องใช้ภาษาไทย โดยจะมีภาษาต่างประเทศกำกับไว้ หรือไม่ก็ได้ และอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่ นายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์กลางกำหนด

(๑๑) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้กับนักท่องเที่ยว ในระหว่างการเดินทาง โดยมีจำนวนเงินเอาประกันกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะ หรือทุพพลภาพไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต่อคน

และหมวด ๒ มาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท ความประพฤติ และการตรวจสุขภาพของมัคคุเทศก์ ข้อ ๕ ข้อ ๗ ดังนี้

ข้อ ๕ มัคคุเทศก์ต้องไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย ชื่อเสียง เกียรติยศ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(๑) อธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้อง และเสื่อมเสีย แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งภาพพจน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยและ ต่างประเทศ

(๒) ไม่รับผิดชอบงานในหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของ นักท่องเที่ยว ตามข้อตกลงเกี่ยวกับรายการนำเที่ยวเป็นสำคัญ หรือละทิ้งหน้าที่การงาน

(๓) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือกระทำการใด เพื่อให้แก่นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจ

(๔) ปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ของประเทศไทย หรือกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง รวมทั้งอธิบาย ให้นักท่องเที่ยว ปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ข้อ ๗ มัคคุเทศก์ต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว

๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

แผนงานการศึกษาปรับปรุง และบังคับใช้กฎระเบียบ และมาตรการพิเศษเพื่อ สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุการกระทำ ผิดกฎหมาย การกระทำผิดระเบียบ การไม่ปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ของนักท่องเที่ยว ทำการศึกษาผลการกระทำผิดที่ผ่านมาย้อนหลัง ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – พ.ศ. ๒๕๕๗) ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มักกระทำความผิดตาม กฎระเบียบ ใดบ้าง และแบบไหนที่ทำผิดมากที่สุด ศึกษาผลการตัดสินใจ หรือดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการลงโทษผู้กระทำผิด เพื่อวิเคราะห์สภาพความรู้ ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อการรับรู้กฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ และประเมินความรู้ความสามารถ ของเจ้าหน้าที่ ในการพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และผลการบังคับใช้กับนักท่องเที่ยว การศึกษาได้ให้ความสำคัญกับปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในอุทยานแห่งชาติ ข้อมูลจาก Social Media (<http://kasmos52.worldpress.com>) เรื่องปัญหาการใช้กฎหมายในประเทศไทย มาจากปัญหาดังนี้

๑. ปัญหาการใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานของรัฐ มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๑ ความไม่รู้กฎหมายเพียงพอของเจ้าพนักงานของรัฐ การทำงานของเจ้าพนักงานมักจะใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้พบเจออยู่เป็นประจำ แต่ในบางครั้งเรื่องที่ได้รับแจ้งมานั้นอาจเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้งนัก จึงยากที่จะใช้กฎหมายถ้าไม่รู้จักวิธีการอ่านกฎหมาย ศึกษากฎหมาย และแปลความกฎหมายเพื่อปรับใช้ในคดีความที่เกิดขึ้น

๑.๒ การใช้ดุลพินิจอันไม่สมควรในการปฏิบัติหน้าที่ การใช้ดุลพินิจนั้นอาจมีหลายระดับตั้งแต่ในชั้นการสอบสวน การสั่งฟ้องคดีอัยการ การพิพากษาคดี หรือการออกคำสั่งคำร้องของผู้พิพากษา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการใช้ดุลพินิจที่กฎหมายเปิดโอกาสให้ใช้เพื่อความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนตามควรแก่กรณีทั้งสิ้น ในการใช้ดุลพินิจของพนักงานของรัฐนั้น โดยมากมักมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะมาจากนโยบายของหน่วยงาน และการปฏิบัติที่สืบทอดกันมา หากการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานเป็นไปอย่างไม่เที่ยงธรรม การละเว้นหรือให้อภิสิทธิ์แก่บุคคลบางกลุ่มก็ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม แก่บุคคลบางกลุ่มขึ้น ซึ่งการใช้ดุลพินิจดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไข เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากเจ้าพนักงาน มิฉะนั้นแล้วประชาชนจะรู้สึกเกลียดชังเจ้าพนักงานของรัฐ และรัฐก็จะไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายจากประชาชน

๒. การบังคับใช้กฎหมายและความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาความล่าช้าในการอำนวยความยุติธรรมนั้นจะเห็นได้ว่าย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนที่เกี่ยวข้องอย่างมากทั้งในคดีแพ่ง และคดีอาญา ในคดีแพ่งนั้น การที่คดีความล่าช้าไม่ว่าจะอยู่ในการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาก็ดี หากในแต่ละคดีต้องใช้เวลาพิจารณานานหลายปี ย่อมไม่อาจเยียวยาความเดือดร้อนของคุณค่าได้ แม้ในที่สุดศาลจะพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีก็ตาม ส่วนในคดีอาญานั้น การพิจารณาคดีที่ใช้เวลานานเกินไป ย่อมกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของจำเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีศาล มีคำพิพากษายกฟ้อง หากจำเลยจำเป็นต้องถูกควบคุมตัวในระหว่างการพิจารณาด้วยแล้ว เสรีภาพที่สูญเสียไปย่อมไม่อาจแก้ไขได้

ตัวอย่างปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ : ศึกษากรณีเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกรมศิลปากร แต่พื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองท้องถิ่น คือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลพระนครศรีอยุธยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ต่างมีอำนาจในการบริหารจัดการพื้นที่ จึงเกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ทับซ้อนกัน จึงทำให้โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เสียหาย ถูกทำลาย สูญหาย และภูมิทัศน์โดยรอบเกิดทัศนอุจาด “นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร” ที่ได้จดทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization หรือ ยูเนสโก: UNESCO) อาจจะถูกถอดออกจากการเป็นมรดกโลกได้ในอนาคตเพราะการบริหารจัดการพื้นที่ในเขตโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไม่สอดคล้อง

กับหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาการคุ้มครองมรดกโลก (The World Heritage Convention) กำหนดไว้ (สุนีย์ และคณะ, ๒๕๕๖) ได้ทำการวิจัย มีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กล่าวคือ กำหนดโทษทางแพ่งและทางอาญาสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๓๕) และกำหนดโทษเนรเทศ สำหรับคนต่างด้าวออกนอกประเทศ ถ้าทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติดังกล่าว และประชาชนมีสิทธิฟ้องพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ (๓) และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามมาตรา ๔ ประกอบมาตรา ๑๐ นอกจากนี้ ควรตั้งหน่วยงานพิเศษเข้ามาบริหารจัดการมรดกโลก เช่น คณะกรรมการบริหารมรดกของชาติ คณะกรรมการมรดกท้องถิ่นและหน่วยงานมรดกของโลก โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่หน่วยงานพิเศษที่ตั้งขึ้นนั้นอย่างชัดเจนและให้งบประมาณในการบริหารอย่างเพียงพอและบุคลากรต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญตามหลักสากลโดยมีตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และเสนอแนวนโยบายในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ สร้างความร่วมมือ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากร งบประมาณเพื่อรองรับกับแผนกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และผลักดันนโยบายที่เชื่อมประสานขององค์ความรู้ในหลายๆ ระดับ เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนในการสร้างความเชื่อมั่นและการเปลี่ยนแปลงทิศทางการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบและมีความเป็นอิสระในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ

สำหรับปัญหาประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอุทยานแห่งชาติ จากผลการวิจัยของอภิญา (๒๕๔๗) กล่าวว่า ปัญหาที่ทำให้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ มาจากสาเหตุหลายประการ สรุปดังนี้

(๑) การขาดบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่เพียงพอ สำหรับการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิด ข้าราชการประจำมีน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งไม่มีอำนาจในการกระทำใดๆได้

(๒) ความไม่เคร่งครัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการ หรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย มีการวินิจฉัยลงโทษผู้กระทำผิดเพียงเล็กน้อย รับสินบนหรือทุจริตต่อหน้าที่ ขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ และขาดการควบคุม การใช้อำนาจดุลพินิจ ที่อาจเป็นช่องทางให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง โดยเฉพาะกรณีการออกคำสั่ง คำอนุญาตให้เข้ามา

ประกอบกิจการบางประเภทที่ไม่สมควรในเขตอุทยานแห่งชาติ หรือการไม่ยึดของกลางที่กระทำความผิด เช่น รถแทรกเตอร์ ทำให้ผู้กระทำผิดไม่รู้สึกเข็ดหลาบ

(๓) การใช้อำนาจข่มขู่ หรือติดสินบนพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ละเว้นการจับกุม หรือดำเนินคดี หรือการใช้กฎหมายบีบบังคับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตาม การทำร้ายพนักงานเจ้าหน้าที่ และการรวมตัวกันต่อต้านพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

(๔) การบุกรุกของราษฎรในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เนื่องจากความยากจนจึงทำให้ ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติจากอุทยานแห่งชาติ

(๕) การขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของนักท่องเที่ยว นายทุน นักธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ตลอดจนราษฎรในพื้นที่ที่จะมุ่งแต่แสวงหาประโยชน์ จากอุทยานแห่งชาติ โดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้น

(๖) ความไม่แน่นอนของแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ทำให้เกิดปัญหาระหว่างราษฎร ในพื้นที่กับพนักงานเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ

(๗) กฎหมายกำหนดอัตราโทษต่ำเกินไป ทั้งๆ ที่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มีบทบัญญัติครอบคลุมการกระทำความผิดในลักษณะต่างๆ ก่อนข้างจะเคร่งครัดกว่า กฎหมายอื่น ตัวอย่าง เช่น หากมีการสร้างสิ่งปลูกสร้างที่ผิดกฎหมายขึ้นในอุทยานแห่งชาติ จะได้รับโทษ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับเท่านั้น

(๘) การไม่มีบทกำหนดโทษสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดเสียเอง หรือมีส่วน สนับสนุนในการกระทำความผิด ซึ่งอันที่จริงแล้วควรจะกำหนดโทษหนักกว่าบุคคลธรรมดา เพื่อให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่ผู้นั้นเกิดความเกรงกลัวไม่กระทำความผิดเสียเอง หรือให้ความร่วมมือสนับสนุนผู้กระทำความผิด

เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีลักษณะ พิเศษ คือผลอันเกิดจากการกระทำความผิดมักปรากฏผลช้า เมื่อเทียบกับความผิดฐานอื่น เช่น คดีทำร้าย ร่างกายคดีชิงทรัพย์ ด้วยเหตุนี้ จึงมักทำให้พนักงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ค่อยตื่นตัวในการปฏิบัติหน้าที่ และไม่เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่ต้องออกปฏิบัติงานในพื้นที่เท่านั้น หากยัง รวมถึงความตื่นตัวของผู้บังคับบัญชาอีกด้วย เนื่องจากแม้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องออกปฏิบัติงานจะมีความตื่นตัว ในการทำหน้าที่มากเพียงใดก็ตาม แต่หากผู้บังคับบัญชาไม่มีนโยบายให้ดำเนินการดังกล่าว และไม่ให้การ สนับสนุนและให้กำลังใจด้วยแล้ว ก็เป็นการยากที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะดำเนินการโดยผลการได้ นอกจากนี้ ประเพณีปฏิบัติของคนไทยที่มักหลีกเลี่ยงการประจันหน้าและหลีกเลี่ยงปัญหา กับบุคคลอื่น จึงไม่ค่อยมี การรายงานการกระทำความผิดไม่ว่าเรื่องใดๆ คนไทยเป็นคนที่ย่อมแอในการบังคับใช้กฎหมาย เพราะคิดว่าจะ ทำให้ผู้อื่นเสียหาย หรืออันตราย และจะถูกดูหมิ่นเกลียดชัง

๒.๓.๒ ด้านมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่มุ่งให้เกิดการดูแลสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว อภิญา (๒๕๕๑) กล่าวว่า รูปแบบ และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่พึงมี และเหมาะสมสำหรับอุทยานแห่งชาติควรเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปรากฏว่าในการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ในอุทยานแห่งชาติของไทยปัจจุบัน ยังประสบปัญหาในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านกฎหมายที่ใช้บังคับแก่อุทยานแห่งชาติที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติ ที่ไม่เป็นไปตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง โดยได้ชี้ประเด็นของปัญหาและมาตรการแก้ไข ดังนี้

๑. ปัญหาทางกฎหมาย มีการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับในพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่สำคัญ ได้แก่พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๕๘๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงทำให้มีการกระทำความผิดกรณีเดียวผิดกฎหมายหลายบท บทบัญญัติของกฎหมายเหล่านี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่าและทรัพยากรธรรมชาติไว้เป็นสำคัญ มากกว่าที่จะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่เพียงพอสำหรับป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด และปัญหาความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ที่เคยอาศัยทำกินมาก่อน มาตรการแก้ไขปัญหาคือ รัฐควรประกาศแยกพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติที่อนุญาตให้เข้าไปท่องเที่ยวได้ออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทุกประเภท เพื่อแยกใช้กฎหมายให้ถูกต้องตามลักษณะความต้องการ ในพื้นที่ และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น แนะนำ และบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการประจำอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง และให้ผู้แทนชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการ ควรเพิ่มเขตตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติให้สูงขึ้น และให้รางวัลนำจับ ตลอดจนปรับแก้บทบัญญัติให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยให้สามารถออกกฎกระทรวงกำหนดรูปแบบความผิดใหม่ๆ ได้ นอกจากนี้ ควรมีการรวบรวมกฎระเบียบต่างๆ ที่ใช้บังคับแก่อุทยานแห่งชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการใช้บังคับ และเป็นการแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนและกระจัดกระจายกันของกฎหมาย

๒. ปัญหาอันเกิดจากราษฎรและนักท่องเที่ยว การไม่เคารพกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ การขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างความเสื่อมโทรมให้แก่อุทยานแห่งชาติ ด้วยการทำลายทรัพยากรสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ในการแก้ไขปัญหา รัฐควรใช้มาตรการป้องกัน โดยการปลูกสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้แก่ประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่เยาวชน และแทรกเข้าไป

ในระบบการศึกษา ควรส่งเสริมให้ใช้ระบบหลากหลาย และควรจัดให้มีการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว ก่อนเข้า อุทยานแห่งชาติทุกครั้ง นอกจากนี้ ควรใช้มาตรการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ และจัดตั้งพื้นที่แนวกันชนป่าอนุรักษ์เพื่อพัฒนาเป็นป่าชุมชนในอนาคต

๓. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในอุทยาน ระบบการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพ การจัดเก็บและกำจัดขยะ และปัญหาด้านบุคลากรและงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ รัฐควรกำหนดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง ปรับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่านั้น ปรับขึ้นค่าธรรมเนียมการเข้าใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติให้เหมาะสม และประสานงานกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บและกำจัดสิ่งปฏิกูล ให้ถูกต้องเหมาะสมตามวิธีการ เพื่อไม่ให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อม

มาตรการทั้งหลายดังกล่าวมานี้ข้างต้น จะเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ และการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ เป็นการยกระดับอุทยานแห่งชาติของไทยไปสู่มาตรฐานสากล สามารถรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติจากทั่วโลก และเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติอย่างยั่งยืน

บทที่ ๓

การดำเนินการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

๓.๑.๑ นักท่องเที่ยวที่เข้าพักค้าง และเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทำการสุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวประเภทพักค้าง และนักท่องเที่ยวแบบไม่พักค้าง

๓.๑.๒ กลุ่มประชากรประเภทผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ ประกอบด้วยมัคคุเทศก์ กิจกรรมสัตว์ และกิจกรรมเดินป่า เป็นต้น

๓.๑.๓ กลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๓.๑.๔ กลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทางบก และทางทะเล จำนวน ๑๒๘ แห่ง ทั่วประเทศ และเจ้าหน้าที่ส่วนอุทยานแห่งชาติ และกลุ่มกฎหมาย ทุกสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ ๑ - ๑๖ และสาขา จำนวน ๒๑ แห่ง

๓.๑.๕ กลุ่มเจ้าหน้าที่ ด้านการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยการสำรวจแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ผู้อำนวยการส่วนต่างๆ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ในสำนักอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าศูนย์ประสานงานกู้ภัยอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ เจ้าหน้าที่จากสำนักอุทยานแห่งชาติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นันทนาการ การพัฒนาอุทยานแห่งชาติ และการศึกษาวิจัย

๓.๑.๖ ผู้ทรงคุณวุฒิในสำนักงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารพื้นที่อนุรักษ์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคมอุทยานแห่งชาติ นักกฎหมาย นักสื่อความหมาย ผู้แทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นักวิชาการด้านต่างๆ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิจากสายงานที่เกี่ยวข้อง จะใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำผลมาประชุมระดมความคิด จำนวน ๓๐ คน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสถานภาพการบังคับใช้กฎหมาย

(๑) การศึกษาเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจภาคสนามและการใช้แบบสอบถาม

(๒) การศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

(๓) การใช้เทคนิคการประชุมระดมความคิด FOCUS GROUP

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการการปรับปรุง กฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๑) วิเคราะห์ด้านการบังคับใช้กฎหมาย และตัวบทกฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้ในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยว (โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เจาะลึก/ Focus Group)

(๒) ร่างการปรับปรุง กฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อควบคุมการท่องเที่ยว โดยใช้เทคนิคการประชุมระดมความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และรับฟังความคิดเห็น

๓.๒.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำแนวนโยบายด้านกฎระเบียบในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการท่องเที่ยว โดยใช้เทคนิคการประชุมระดมความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และรับฟังความคิดเห็น

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการศึกษาดังนี้

๓.๓.๑ ประชุม วางแผนการปฏิบัติงาน วิธีการดำเนินการ โดยเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ และที่ปรึกษางานวิจัย ประชุมวางกรอบการทำงานร่วมกัน เพื่อวางแผนการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามเป้าหมายและระยะเวลาที่วางไว้

๓.๓.๒ สํารวจเบื้องต้น สํารวจสภาพพื้นที่ในพื้นที่จริง เพื่อจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

๓.๓.๓ การประเมินสถานภาพการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

(๑) การใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินสถานภาพในกลุ่มเป้าหมายด้านต่างๆ ในระหว่างเดือน กันยายน ๒๕๕๘ – มกราคม ๒๕๕๙ ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประกอบด้วย

(๑.๑) กลุ่มนักท่องเที่ยว แบบพักแรม จำนวน ๑๐๐ ชุด

(๑.๒) กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบไม่พักแรม จำนวน ๑๐๐ ชุด

(๑.๓) กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำนวน ๕๐ ชุด

(๒) การใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็น ได้แก่

(๒.๑) กลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทางบก และทางทะเล จำนวน ๑๒๘ แห่งทั่วประเทศ แห่งละ ๓ ชุด รวมจำนวนแบบสอบถาม ๓๘๔ ชุด

(๒.๒) กลุ่มเจ้าหน้าที่จากส่วนอุทยานแห่งชาติ และกลุ่มกฎหมาย ของทุกสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ ๑ – ๑๖ และสาขา จำนวน ๒๑ แห่งๆ ละ ๒ ชุด รวมจำนวน ๔๒ ชุด

(๒.๓) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และที่เกี่ยวข้องอื่นๆ แบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ผู้อำนวยการส่วนต่างๆ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ใน

สำนักอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าศูนย์ประสานงานกู้ภัยอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ เจ้าหน้าที่จากสำนักอุทยานแห่งชาติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นันทนาการ การพัฒนาอุทยานแห่งชาติ และการศึกษาวิจัย รวมจำนวนแบบสอบถามจำนวน ๕๐ ชุด

(๓) การใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง เพื่อประเมินสถานภาพ และศักยภาพด้านต่างๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารพื้นที่อนุรักษ์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาคมอุทยานแห่งชาติ นักกฎหมาย นักสื่อความหมาย ผู้แทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นักวิชาการด้านต่างๆ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิจากสายงานที่เกี่ยวข้อง จะใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน ๓๐ คน และนำผลมาประชุมระดมความคิด

(๔) การใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ศึกษา กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติโดยตรง

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๔.๑ การวิเคราะห์ โดยเทคนิค SWOT analysis เพื่อประเมิน จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาอุปสรรค และการระดมความคิดจากคณะนักวิจัยเพื่อประเมินสถานภาพและศักยภาพ

๓.๔.๒ การวิเคราะห์แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

๓.๔.๓ การประเมินสถานภาพการบังคับใช้กฎหมาย และการประเมินศักยภาพและประสิทธิภาพของระบบโปรแกรมสื่อความหมายในด้านสถานภาพการบังคับใช้ กฎระเบียบ มาตรการและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มนักวิจัยเพื่อระดมความคิด

๓.๔.๔ วิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมข้อจำกัดต่างๆ และศึกษาประเด็นปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในภาพรวม วิธีการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปยังหัวหน้าอุทยานแห่งชาติต่างๆ ทั้งทางบกและทางทะเล

๓.๔.๕ การจัดลำดับความสำคัญ ในเรื่องปัญหาในการใช้กฎหมาย โดยใช้ เทคนิคการประชุมระดมความคิด และการวิเคราะห์ผลด้านการบังคับใช้กฎหมาย ตัวบทกฎหมาย เพื่อกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของตัวบทที่ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เจาะลึก

๓.๔.๖ การจัดทำ (ร่าง) การปรับปรุง กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการ เพื่อใช้ควบคุมและจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้เทคนิคการประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

๓.๔.๗ การกำหนดแนวทางและกรอบแนวนโยบายในการบังคับใช้กฎระเบียบเพื่อควบคุมและขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการยกระดับการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อนำไปใช้ในทางปฏิบัติ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis และประชุมระดมความเห็น

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

๔.๑ พื้นที่ศึกษา

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๙ ตอน ๘๖ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๕ รวมเนื้อที่ประมาณ ๒,๑๖๘.๗๘ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๑,๓๕๕,๓๖๙.๙๖ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของ ๔ จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดนครนายก จังหวัดสระบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี (กรมอุทยานแห่งชาติฯ, ๒๕๔๙) ตั้งอยู่บนเทือกเขาพนมดงรัก ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๔ องศา ๗ ลิปดา ถึง ๑๔ องศา ๓๑ ลิปดาเหนือ และระหว่างเส้นแวงที่ ๑๐๑ องศา ๗ ลิปดา ถึง ๑๐๑ องศา ๕๔ ลิปดาตะวันออก หรือบริเวณขอบด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของที่ราบสูงโคราช (ภาพที่ ๔-๑)

ภาพที่ ๔-๑ แผนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และเส้นทางการเดินทาง

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับเขตอำเภอปากช่อง อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดกับเขตอำเภอบ้านนา อำเภอเมือง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และอำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับเขตอำเภอนาดี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดกับเขตอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก อำเภอแก่งคอย อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ประกอบด้วยเทือกเขาที่สลับซับซ้อนกัน ได้แก่ เขาร่ม ซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดถึง ๑,๓๕๑ เมตร เขาแหลม สูง ๑,๓๒๖ เมตร เขาเขียว สูง ๑,๒๙๒ เมตร เขาสามยอดสูง ๑,๑๔๒ เมตร เขาฟ้าผ่า สูง ๑,๐๔๗ เมตร เขากำแพง สูง ๘๗๕ เมตร เขาสมอปูน สูง ๘๐๕ เมตร และเขาแก้ว สูง ๘๐๒ เมตร (วัดความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเป็นเกณฑ์) ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกพื้นที่จะลาดชันต่ำ ทางทิศเหนือมีความลาดชันน้อยถึงปานกลาง ส่วนทางทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นที่สูงชันขึ้นไปเรื่อยๆ มีลักษณะเป็นภูเขาสูงชันโดดเด่นคล้ายกำแพง เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำที่สำคัญ ๕ สาย ได้แก่ แม่น้ำปราจีนบุรี แม่น้ำนครนายก แม่น้ำลำตะคอง แม่น้ำลำพระเพลิง และห้วยมวกเหล็ก

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีวัดได้ ๒,๒๗๐ มิลลิเมตร และปกติฝนจะตกมากที่สุด ช่วงเดือนพฤษภาคม ไปจนถึงเดือนตุลาคม

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วยสภาพป่าหลายประเภท ได้แก่ป่าผสมผลัดใบ ป่าดงดิบแล้ง ป่าดงดิบชื้น ป่าดิบเขา ทุ่งหญ้า และป่ารุ่นหรือป่าเหล่า และมีความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืช เป็นแหล่งที่มีสัตว์ป่าชุกชุมมาก สามารถเห็นสัตว์ป่าเดินผ่านหรือออกหากินตามทุ่งหญ้าหรือในบางโอกาสขณะขับรถยนต์ไปตามถนนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สามารถพบได้บ่อยๆ ได้แก่ เก้ง กวาง ตามทุ่งหญ้าต่างๆ ไป นอกจากนี้ยังพบ ช้างป่า กระทิง เลียงผา หมี เม่น ชะนี หมาม้า พญากระรอก ชะมด อีเห็น กระต่ายป่า และแมวดาว เป็นต้น พบนกชนิดต่างๆ จำนวนมากกว่า ๓๔๐ ชนิด นกที่น่าสนใจและพบเห็นได้บ่อย ได้แก่ นกขุนทอง นกขุนแผน นกพญาไฟ นกแก้วแล้ว นกโพระดก นกแซงแซว นกเขา นกกระปูด ไก่ฟ้า และนกกินแมลงชนิดต่างๆ นกเงือกทั้ง ๔ ชนิด ได้แก่ นกกก นกเงือกกรามช้าง นกแก๊ก และนกเงือกสีน้ำตาล เป็นต้น นอกจากนี้พบสัตว์เลื้อยคลานถึง ๓๕ ชนิด เช่น งูเห่า งูจงอาง งูสามเหลี่ยม งูเหลือม ตัวเงินตัวทอง กิ้งก่า และจิ้งเหลน เป็นต้น สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกพบ ๑๘ ชนิด ส่วนใหญ่เป็นจำพวกกบชนิดต่างๆ เช่น กบหนอง อึ่งน้ำเต้า และเขียดอ่อง เป็นต้น สำหรับแมลงพบมากกว่า ๕,๐๐๐ ชนิด ที่สวยงามและพบเห็นได้บ่อย ได้แก่ ผีเสื้อ ที่พบกว่า ๒๑๖ ชนิด เช่น ผีเสื้อช่างร่อน ผีเสื้อปลายปีกส้ม ผีเสื้อหนอนกาฝากจุดแดง ผีเสื้อหางติ่งปารีส และผีเสื้ออุทองป่าสูง เป็นต้น

๔.๑.๒ การจัดการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่นับว่าเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรที่หลากหลายสวยงาม สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทุกฤดูกาล โดยมีจุดท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายรูปแบบ

(๑) จุดท่องเที่ยวประเภทน้ำตกที่สำคัญและโดดเด่นเป็นที่นิยมของการท่องเที่ยวนันทนาการ ได้แก่

(๑.๑) น้ำตกเหวสุวัต เป็นน้ำตกขนาดกลางที่สวยงามสูงประมาณ ๒๐ เมตร เป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไป เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงมาก พื้นที่อยู่ท่ามกลางผืนป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถพบเห็นสัตว์ป่าและนกได้ง่ายมาก สภาพโดยรอบมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ลานจอดรถยนต์ ห้องน้ำ ห้องสุขา ร้านอาหารของที่ระลึก และศาลาเอนกประสงค์ น้ำตกเหวสุวัตนับได้ว่าเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเดินป่าไปยังน้ำตกใกล้เคียงได้หลายแห่ง ได้แก่ น้ำตกเหวไทร น้ำตกเหวประทุน ด้วยระยะทางประมาณ ๘๐๐ เมตร และสามารถเดินเท้าไปยังน้ำตกผากกล้วยไม้ ด้วยระยะทางประมาณ ๒,๕๐๐ เมตร แต่สภาพพื้นที่ขาดการจัดการที่ดี ขาดการบำรุงรักษาเส้นทางเดินเท้า ขาดป้ายบอกทาง และป้ายสื่อความหมายธรรมชาติที่ดี และสภาพแวดล้อมโดยรวมค่อนข้างเสื่อมโทรม (ภาพที่ ๔-๒)

ภาพที่ ๔-๒ ป้ายบอกสถานที่น้ำตกเหวสุวัตและน้ำตกเหวสุวัต

(๑.๒) น้ำตกเหวนรก เป็นน้ำตกขนาดใหญ่และสูงที่สุดของภาคกลาง อยู่ตอนใต้ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นป่าต้นน้ำของเขื่อนขุนด่านปราการชล ไหลลงสู่จังหวัดนครนายก ไปรวมกับแม่น้ำปราจีนบุรี กลายเป็นแม่น้ำบางปะกง น้ำตกมีทั้งหมด ๓ ชั้น ความสูงรวมประมาณ ๑๘๐ เมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงมาก พื้นที่อยู่ท่ามกลางผืนป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถพบเห็นสัตว์ป่า และนกได้ง่ายมาก สภาพโดยรวมมีการพัฒนาไปมากแล้ว ได้แก่ ลานจอดรถยนต์ ห้องน้ำ ห้องสุขา ร้านอาหารของที่ระลึก ศาลาเอนกประสงค์ และเส้นทางเดินป่าแบบเดินไปกลับทางเดิมที่มีบางช่วงมีความลาดชันสูง

รวมระยะทางประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร ต้องใช้เวลาในการเดินศึกษาธรรมชาติรวมทั้งสิ้น ประมาณ ๒ – ๓ ชั่วโมง (ภาพที่ ๔-๓)

ภาพที่ ๔-๓ ป้ายบอกสถานที่น้ำตกเหวนรกและน้ำตกเหวนรก

(๒) จุดท่องเที่ยวประเภทชมทิวทัศน์ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่โดดเด่น ได้แก่

(๒.๑) จุดชมทิวทัศน์ผาเดียวดาย ช่วงกม.ที่ ๙ ของเส้นทางสู่ออดเขาเขียว เป็นจุดชมวิวที่สวยงามอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑,๒๕๐ เมตร จึงพบสังคมพืชที่มีสภาพเป็นป่าดงดิบเขาระดับต่ำ เป็นหน้าผาหินทรายที่รายล้อมป่าดงดิบเขาปกคลุมอยู่ มีพืชพรรณไม้ต่างๆ โดยเฉพาะเฟิร์นชนิดต่างๆ ที่เกาะอยู่ตามผิวต้นไม้ใหญ่ และตามพื้นหรือขอนไม้จะมีมอสส์ขึ้นปกคลุมอยู่บนลานหินของผาเดียวดาย เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่มองเห็นเขาร่มอยู่ตรงหน้าเป็นแนวยาวไกลออกไป คือ อ่างทุ่งจุเหลืออม เขาสมอปูน และสภาพทุ่งหญ้ากลางหุบเขา เป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นของเขาใหญ่ด้วย มีดอกไม้ป่าพวกเปราะหิน สาวสนม ออกดอกสวยงาม รวมทั้งต้นตีนตุ๊กแกและเฟิร์นชนิดอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ยังมีนกหลายชนิดให้ได้พบเห็น เช่น นกสาลิกาเขียว นกปรอดคอแดง นกเปล้าหางพลั่ว นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก นกปรอดดำ และไก่ฟ้าหลังขาว (ภาพที่ ๔-๔)

ภาพที่ ๔-๔ บริเวณจุดชมทิวทัศน์ผาเดียวดายและป้ายสื่อความหมายบริเวณเบื้องหน้าจุดชมวิว

(๒.๒) จุดชมทิวทัศน์เขาเขียว (ผาตรอมใจ) เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่อยู่เลยจุดชมวิวดาเดียวดาย ถึงทางเข้าของศูนย์เรดาร์ของกองทัพอากาศ เป็นจุดที่สามารถเห็นส่วนต่างๆ ของเขาใหญ่ทางด้านที่ทำการอุทยานฯ เช่น บ้านพักโซนธารน้ำร้อน หุบถ้ำมอสิงโต ค่ายเยาวชนสุรัสวดี และหุบถ้ำหนองผักชี ในฤดูฝนระหว่างกันยายน – ตุลาคม มักจะพบผีเสื้อกลางคืนมาชุมนุมกันให้เห็นมากมายตามต้นไม้ (ภาพที่ ๔-๕)

ภาพที่ ๔-๕ บริเวณจุดชมวิวิทิวทัศน์ เขาเขียว และป้ายสื่อความหมายวิวิทิวทัศน์ที่เห็นเบื้องหน้า

(๒.๓) จุดชมวิวกม.ที่ ๓๐ ถนนธารน้ำร้อน เป็นจุดชมทิวทัศน์จุดแรกบนถนนธารน้ำร้อน ที่ขึ้นมาด้านอำเภอปากช่อง ถนนเส้นนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ แยกจากถนนมิตรภาพสู่อยอดเขาเขียว ซึ่งเป็นปีเดียวกับปีที่ก่อตั้งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จุดชมวิวยู่ที่ระดับความสูง ๖๘๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง จุดชมทิวทัศน์แห่งนี้ก็คือช่วงรอยต่อทางนิเวศวิทยา (Ecotone) ระหว่างสังคมป่าเบญจพรรณกับสังคมป่าดงดิบแล้ง มองเห็นทิวทัศน์ด้านทิศเหนือของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อยอดเขาต่างๆ ที่ปรากฏจากสายตาเป็นส่วนใหญ่ที่อยู่นอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ เขาแผงม้า เขาวังหิน เขาผาแดง เขาริวหัว และเขาแสงดำ ส่วนด้านหน้าเป็นเขาตำดิน ชุมชนที่ปรากฏต่อสายตาก็คือ หมู่บ้านท่ามะปร่างอยู่เบื้องหน้า (ภาพที่ ๔-๖)

ภาพที่ ๔-๖ บริเวณจุดชมวิวิทิวทัศน์ กม. ๓๐ และวิวิทิวทัศน์เบื้องหน้าจากจุดชมวิวกม. ๓๐

(๒.๔) จุดชมวิวโป่งกวาง เป็นจุดชมวิวทุ่งหญ้าใจกลางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อยู่บริเวณกิโลเมตรที่ ๓๙-๔๐ ถนนธนะรัชต์ ซึ่งเป็นแหล่งหากินที่สำคัญของกวางป่าและแก้งเป็นหลัก กวางป่าหลังจากมีความคุ้นเคยกับคนที่ไม่ทำร้ายก็มักออกมาให้เห็นเป็นจำนวนมากเป็นประจำ ส่วนใหญ่ เริ่มออกหากินตั้งแต่ตอนบ่ายเมื่อแดดในท้องทุ่งอ่อนลงและต่อไปจนถึงตอนกลางคืนจนถึงตอนเช้า ปัจจุบันอาจพบสัตว์ป่าได้ตลอดทั้งวัน (ภาพที่ ๔-๗)

ภาพที่ ๔-๗ บริเวณจุดชมวิวโป่งกวาง และป้ายสื่อความหมาย

(๓) กิจกรรมการท่องเที่ยวและนันทนาการ ได้แก่กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมส่องสัตว์โดยใช้สปอร์ตไลท์ กิจกรรมดูนกหรือดูสัตว์ป่า กิจกรรมขี่จักรยาน กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมพักผ่อนด้วยเต็นท์ กิจกรรมปิกนิก กิจกรรมเล่นน้ำตก กิจกรรมการพักผ่อนในบรรยากาศ ที่สงบ และ กิจกรรมล่องแก่ง เป็นต้น

(๔) กิจกรรมการเดินศึกษาธรรมชาติตามเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะใกล้ เส้นทางที่นิยม ได้แก่เส้นทางผากล้วยไม้ - เหวสุวัต ระยะทาง ๓ กิโลเมตร และเส้นทางกม.ที่ ๓๓ - หอดูสัตว์หนองผักชี ระยะทาง ๓ กิโลเมตร เส้นทางศูนย์บริการนักท่องเที่ยว - น้ำตกกองแก้ว ระยะทาง ๑.๒ กิโลเมตร

(๕) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวบนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้แก่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สถานที่กางเต็นท์ ค่ายพักแรม บ้านพัก ห้องประชุม ห้องน้ำ-ห้องสุขา รวมไปถึงร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๔.๒ ผลการประเมินระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

จากการจัดทำประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติต่างๆ ที่ทำหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยว นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในช่วงเดือน มิถุนายน – ตุลาคม ๒๕๕๘ สามารถประเมินระดับความรุนแรงและผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาได้ ดังนี้

๔.๒.๑ ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินการของอุทยานแห่งชาติที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยประเมินระดับความรุนแรงหนักเบา

ผลการประเมินตามตารางที่ ๔-๑ ทั้งนี้ได้กำหนดให้ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้น ระดับ ๕ คือความรุนแรงมากที่สุด ระดับ ๔ คือความรุนแรงมาก ระดับ ๓ คือความรุนแรงปานกลาง ระดับ ๒ คือความรุนแรงน้อย ระดับ ๑ คือความรุนแรงน้อยมาก ระดับ ๐ คือไม่มีผลกระทบ

ตารางที่ ๔-๑ ผลการประเมินระดับความรุนแรงผลกระทบการท่องเที่ยวจากการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติ

ลำดับที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับความรุนแรง	มาตรการและสภาพการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ
๑.	นโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติไม่ชัดเจนและไม่เหมาะสม การขาดแผนการจัดการ (Management Plan) และการกำหนดเขตการจัดการ (zoning) ที่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดการวางผังบริเวณ (site plan) และพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติเกิดความผิดพลาดขึ้น	มาก (๔.๔)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ
๒.	ขาดการเข้มงวดการตรวจตราบริเวณด้านตรวจเนื่องจากยังคงพบการลักลอบการนำทรัพยากรออกไป และมีการนำสิ่งของและสัตว์ป่า มาทิ้งหรือปล่อยอยู่เสมอ	มาก (๔.๓)	มาตรการทางนโยบาย ระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ. อช. มาตรา ๑๖
๓.	ขาดระบบการจัดการเรื่องขยะ และน้ำเสียที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ	มาก (๔.๒)	มาตรการทางนโยบาย ระเบียบข้อบังคับ
๔.	ขาดคู่มือการปฏิบัติงาน การประชุมซักซ้อมและการฝึกอบรมทวนเพื่อเพิ่มทักษะการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	มาก (๔.๐)	มาตรการทางนโยบาย คู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ

ตารางที่ ๔-๑ (ต่อ)

ลำดับ ที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับ ความรุนแรง	มาตรการและสภาพการ บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ
๕.	การจัดการและควบคุมเรื่อง carrying capacity ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร	มาก (๔.๐)	มาตรการทางนโยบาย ระเบียบข้อบังคับ
๖.	มีการออกมาตรการที่ไม่เหมาะสมและขัดต่อ หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การแบ่งเขตพื้นที่ เพื่อใช้ประโยชน์ที่ไม่เหมาะสม	ปานกลาง (๓.๘)	มาตรการทางนโยบาย ระเบียบข้อบังคับ
๗.	ส่วนบริการและต้อนรับนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดและสำนักงาน รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการรักษาความปลอดภัย ไม่เพียงพอและ/ หรือไม่พร้อมให้บริการ ขาดระบบการสื่อสารที่ดี	ปานกลาง (๓.๗)	คำสั่งปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ
๘.	เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ บางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจและการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ดีทำให้ เกิดการให้ข้อมูลแบบสองมาตรฐาน บางคนไม่ สามารถสื่อความหมาย ความสำคัญของพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ ได้ชัดเจน	ปานกลาง (๓.๖)	มาตรการทางนโยบาย คู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ
๙.	การให้บริการข้อมูลและคำแนะนำ พบว่ามีการให้ ข้อมูลผิดพลาดหรือไม่สอดคล้องกันในแต่ละคน ขึ้นกับประสบการณ์ เช่น การบอกเส้นทาง การ แนะนำจุดที่น่าสนใจ การให้บริการความรู้ทางวิชาการ	ปานกลาง (๓.๓)	คู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ
๑๐.	เจ้าหน้าที่ขาดขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน ขาดการสนับสนุนด้านสวัสดิการ	ปานกลาง (๓.๓)	มาตรการทางนโยบาย ระเบียบข้อบังคับ
๑๑.	มีการนำสัตว์เลี้ยงมาเลี้ยงในอุทยานแห่งชาติ อาทิ แมว สุนัข ไก่ นก ปลา นอกจากนี้ยังพบว่า เจ้าหน้าที่บางคนยังชีพในป่า ด้วยการ หาปลา เก็บเห็ด หน่อไม้เป็นอาหาร	ปานกลาง (๓.๑)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ. อช.
๑๒.	มีการปลูกต้นไม้ต่างถิ่น ไม้ประดับต่างถิ่น พืชต่างถิ่น รุกรานทั้งในเขตบริการและสำนักงาน บางครั้ง ตามเส้นทางเดินป่าจะพบไม้ต่างถิ่นขึ้นอยู่ทั่วไป เช่น มะขามหวาน มะม่วง ผกากรอง	ปานกลาง (๓.๑)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ. อช.

หมายเหตุ พ.ร.บ. อช. ย่อมาจาก พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ

**๔.๒.๒ ผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของนักท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ
ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยประเมินระดับความรุนแรงหนักเบา**

ผลการประเมินตามตารางที่ ๔-๒ ทั้งนี้ได้กำหนดให้ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้น ระดับ ๕ คือความรุนแรงมากที่สุด ระดับ ๔ คือความรุนแรงมาก ระดับ ๓ คือความรุนแรงปานกลาง ระดับ ๒ คือความรุนแรงน้อย ระดับ ๑ คือความรุนแรงน้อยมาก ระดับ ๐ คือไม่มีผลกระทบ ดังนี้

ตารางที่ ๔-๒ ผลการประเมินระดับความรุนแรงผลกระทบการท่องเที่ยวจากการกระทำของนักท่องเที่ยว

ลำดับ ที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับความ รุนแรง	มาตรการและสภาพการ บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ
๑.	การให้อาหารสัตว์ป่าเช่นการให้อาหารช้างป่า ลิง กวาง เก้ง และนก รวมถึงการให้อาหาร สัตว์น้ำทั้งในลำน้ำ แหล่งน้ำและทะเล	มาก (๔.๗)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๘ ระเบียบฯ ๒๕๕๒ ข้อ ๔ (๑๙)
๒.	การจับปลา ตกปลา ดักจับสัตว์ในแหล่งธรรมชาติ ทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งการจับปลาและสัตว์ น้ำ นำมาเป็นอาหาร มาดูเล่น หรือทำให้ตาย	มาก (๔.๔)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๓) ระเบียบข้อบังคับ
๓.	ทิ้งขยะ น้ำเสียการขับถ่ายสิ่งปฏิกูลลงแหล่ง ธรรมชาติโดยตรง	มาก (๔.๔)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๙) ระเบียบข้อบังคับ
๔.	เก็บดอกไม้ ใบไม้ กิ่งไม้ป่า พืชพรรณ เก็บ ตัวอย่างต้นไม้ม การขุดหรือถอนต้นไม้ม การเก็บ เมล็ดต้นไม้ม หรือส่วนใดของต้นไม้ม รวมถึงการ จับสัตว์ การจับแมลง ลักลอบ นำออกไป เพื่อนำ ไปเป็นของที่ระลึกหรือลักลอบนำออกจากพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ	มาก (๔.๓)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๘) ระเบียบข้อบังคับ
๕.	การจุดพลุ หรือปล่อยดอกไม้ไฟ อาจทำให้ไฟ ไหม้ป่าได้	มาก (๔.๓)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๖) ระเบียบข้อบังคับ
๖.	การนำสัตว์เลี้ยงไปปล่อยในอุทยานแห่งชาติ ที่พิบอบยได้แก่ สุนัข แมว ภู และปลา	มาก (๔.๑)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๑) ระเบียบข้อบังคับ
๗.	การเก็บก้อนหิน ดิน กรวด หวาย ปะการัง เปลือก หอย ลักลอบนำออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	ปานกลาง (๓.๘)	พ.ร.บ. อช. มาตรา ๑๖ (๔) ระเบียบข้อบังคับ

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ลำดับ ที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับความ รุนแรง	มาตรการและสภาพการ บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ
๘.	การขีดเขียนหรือทำร่องรอย แกะสลัก จารึก เขียนภาพตามก้อนหิน หน้าผา ผงั่งถ้ำ และ ตามต้นไม้	ปานกลาง (๓.๘)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๔) ระเบียบข้อบังคับ
๙.	การขี่จักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์นอกเส้นทาง เหยียบย่ำพืชพรรณและการรบกวนนักท่องเที่ยวอื่น และสัตว์ป่า	ปานกลาง (๓.๗)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๙) ระเบียบข้อบังคับ
๑๐.	การนำพืชพรรณ อาทิ หน่อไม้ เห็ด ยอดผักจากป่า ดอก ผลไม้ หรือสัตว์ต่างๆ อาทิปลา นก แมลง ปู หอย สัตว์ทะเล มาประกอบอาหาร	ปานกลาง (๓.๕)	พ.ร.บ.อช.มาตรา ๑๖ (๓) (๘) ระเบียบข้อบังคับ
๑๑.	การนำสัตว์เลี้ยงเช่น แมว สุนัข หนู เข้าไปใน อุทยานแห่งชาติ	ปานกลาง (๓.๕)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๒) ระเบียบข้อบังคับ
๑๒.	การทำให้สัตว์ป่าตื่นตกใจและรังแกสัตว์ป่า ในลักษณะต่างๆ เช่น การใช้ก้อนหินขว้างไล่ ส่งเสียงไล่ หรือขับรดส่งเสียงดัง ไล่ช้างป่า กวาง เก้ง ลิง การรบกวนการทำรังของนก	ปานกลาง (๓.๕)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๓) ระเบียบข้อบังคับ
๑๓.	ทะเลาะวิวาทจากเหตุเมาสุราหรือจากเหตุอื่นๆ	ปานกลาง (๓.๕)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๗) ระเบียบข้อบังคับ
๑๔.	การลงเล่นน้ำในสถานที่ห้ามหรือสถานที่ที่อาจ ได้รับอันตรายหรือเป็นการรบกวนธรรมชาติ หรือ การกระทำกิจกรรมใดๆ ที่ทำให้เกิดการ รบกวนธรรมชาติ	ปานกลาง (๓.๔)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๘ ระเบียบฯ ๒๕๕๒ ข้อ๔ (๕)
๑๕.	ส่งเสียงดังเป็นที่รบกวนต่อสัตว์ป่าและนักท่องเที่ยว ด้วยกัน	ปานกลาง (๓.๔)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๗) ระเบียบข้อบังคับ
๑๖.	การเดินป่าพบว่ามีการเดินออกนอกเส้นทาง ที่เจ้าหน้าที่จัดเตรียมไว้ เป็นการรบกวนธรรมชาติ และสัตว์ป่า และเกิดการหลงทางในป่าอยู่เสมอ	ปานกลาง (๓.๓)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๘ ระเบียบฯ ๒๕๕๒ ข้อ๔ (๑๐)
๑๗.	ก่อกองไฟแล้วดับไม่สนิทรวมทั้งการนำเศษ เถ่าถ่านทิ้งในธรรมชาติ รวมถึงการไม่ทำ ความสะอาดสถานที่ตั้งเต็นท์พักแรม	ปานกลาง (๓.๓)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๙) ระเบียบข้อบังคับ

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ลำดับ ที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับความ รุนแรง	มาตรการและสภาพการ บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ
๑๘.	การใช้ยานพาหนะที่ก่อให้เกิดมลภาวะ เช่น ควันดำ เสียงดังหรือขับซี้กีดขวาง ระบาย	ปานกลาง (๓.๒)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๘ ระเบียบฯ ๒๕๕๒ ข้อ ๔ (๑)
๑๙.	การนำอากาศยานรูปแบบต่างๆ อาทิ ร่มบิน เครื่องร่อน และเครื่องบินบังคับวิทยุ ทำการ ขึ้นบินและลงโดยไม่ได้รับอนุญาต	ปานกลาง (๓.๑)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖ (๑๐) ระเบียบข้อบังคับ

หมายเหตุ พ.ร.บ. อช. ย่อมาจาก พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ

๔.๒.๓ ผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่างๆ
และมัคคุเทศก์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยประเมินระดับความรุนแรงหนักเบา

ผลการประเมินตามตารางที่ ๔-๓ ทั้งนี้ได้กำหนดให้ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่
เกิดขึ้น ระดับ ๕ คือความรุนแรงมากที่สุด ระดับ ๔ คือความรุนแรงมาก ระดับ ๓ คือความรุนแรงปานกลาง
ระดับ ๒ คือความรุนแรงน้อย ระดับ ๑ คือความรุนแรงน้อยมาก ระดับ ๐ คือไม่มีผลกระทบ ดังนี้

ตารางที่ ๔-๓ แสดงผลการประเมินระดับความรุนแรงผลกระทบการท่องเที่ยวจากการกระทำของผู้ประกอบ
ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่างๆ และมัคคุเทศก์

ลำดับ ที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับความ รุนแรง	มาตรการและสภาพการ บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ
๑.	มัคคุเทศก์และผู้นำเดินป่าขาดจรรยาบรรณที่ดี พบกรณี การเก็บดอกไม้ ใบไม้ ต้นไม้ การขุด หรือถอนต้นไม้ การเก็บเมล็ดต้นไม้อะไรก็ตาม ของต้นไม้ หรือลักลอบนำออกจากพื้นที่อนุรักษ์ การจับปลา ตกปลา ดักจับสัตว์ในแหล่งธรรมชาติ ทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งการจับปลามาดูเล่น ทำให้ตายแล้วทิ้ง การให้อาหารสัตว์ป่าและ สัตว์น้ำ	มาก (๔.๖)	พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติฯ มาตรา ๑๖ และ มาตรา ๑๘ ระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและ มัคคุเทศก์

ตารางที่ ๔-๓ (ต่อ)

ลำดับ ที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับความ รุนแรง	มาตรการและสภาพการบังคับ ใช้กฎหมาย ระเบียบ
๒.	ขาดระบบบำบัดน้ำเสีย และการจัดการด้าน อนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี จากการสำรวจพบว่า ร้านค้าประเภทประกอบอาหารส่วนใหญ่ได้ ติดตั้งถังดักไขมันไว้แล้ว แต่ไม่มีการจัดการ เรื่องการดักไขมันและบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้ง ลงแหล่งธรรมชาติ มีการทิ้งเศษอาหารทำให้ เกิดการหมักหมม จนเกิดเน่าเสียตกค้าง	มาก (๔.๓)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ
๓.	ร้านอาหารขาดระบบการจัดการขยะ พบขยะ ตกค้าง และการฝังกลบขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน และมีการนำเศษอาหารที่เหลือมาให้เป็น อาหารสัตว์ป่าอยู่เสมอ	มาก (๔.๓)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ
๔.	การบริการด้านนำเที่ยวของอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ พบว่าขาดระบบการบริหารจัดการ และการสื่อความหมายที่ได้มาตรฐาน	มาก (๔.๐)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
๕.	อาหารที่บริการนักท่องเที่ยวขาดสุขลักษณะที่ดี บางครั้งพบที่มีการขึ้นราคาแพงเกินจริง การจัดอาหารกล่องสำหรับนักท่องเที่ยวที่ เดินป่า ยังพบที่มีการใช้กล่องโฟม และขวดน้ำ ทำให้เกิดขยะตกค้างในธรรมชาติมากขึ้น	มาก (๔.๐)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ
๖.	การบริการส่งสัตว์โดยใช้รถยนต์ส่งสัตว์ ยามค่าคืนยังไม่ได้มาตรฐาน ส่งเสียงดัง ควันดำ และขาดการสื่อความหมายธรรมชาติที่เหมาะสม	ปานกลาง (๓.๙)	มาตรการทางนโยบาย พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและ มัคคุเทศก์

ตารางที่ ๔-๓ (ต่อ)

ลำดับ ที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับความ รุนแรง	มาตรการและสภาพการ บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ
๗.	ขาดการควบคุมการท่องเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ อาทิ ระบบการลงทะเบียน ติดตาม ตรวจสอบ และตรวจประเมินความเหมาะสมของการ ปฏิบัติงานของ มัคคุเทศก์	ปานกลาง (๓.๘)	มาตรการทางนโยบาย พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ.ธุรกิจนำเที่ยวและ มัคคุเทศก์ฯ
๘.	นักวิจัยที่เข้ามาทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ บางครั้งไม่ปฏิบัติระเบียบ มีการลักลอบการเก็บข้อมูล และเก็บตัวอย่าง ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ทำให้เกิดการ ทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ขึ้นได้	ปานกลาง (๓.๘)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ
๙.	การจัดกิจกรรมค่ายพักแรม และการฝึกอบรม ที่ไม่สอดคล้องกับงานอุทยานแห่งชาติผู้นำ กิจกรรมค่ายพักแรมและเจ้าหน้าที่ที่ควบคุม การฝึกอบรมไม่ช่วยควบคุมดูแลผู้เข้าร่วม กิจกรรม หรือไม่แนะนำการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม	ปานกลาง (๓.๘)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ
๑๐.	ร้านสวัสดิการของอุทยานแห่งชาติ ไม่กระทำ เป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการและด้าน อนามัยสิ่งแวดล้อม	ปานกลาง (๓.๕)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ
๑๑.	การบริการประกอบกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ของเอกชน เช่น การล่องแก่งหินเพลิง การ ปีนเขาโรยตัว การนำเที่ยวเดินป่า ดูนก และ ดูสัตว์ป่า ขาดระบบการบริหารจัดการและการ สื่อความหมายที่ดีและไม่ได้มาตรฐาน	ปานกลาง (๓.๕)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ฯ
๑๒.	กรณีการอนุญาตให้เข้ามาบริการในช่วงเทศกาล เป็นการชั่วคราว พบว่าขาดการวางแผนและ ระบบการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี เมื่อสิ้นสุดการอนุญาตไม่จัดการให้สะอาด เรียบร้อยดังเดิมและในหลายพื้นที่มีการยึดถือ ครองขายต่อเนื่องจนเป็นการถาวร	ปานกลาง (๓.๔)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ

ตารางที่ ๔-๓ (ต่อ)

ลำดับที่	กิจกรรมและผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ระดับความรุนแรง	มาตรการและสภาพการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ
๑๓.	ผู้ประกอบการนำสัตว์เลี้ยง อาทิ แมว สุนัข มาเลี้ยงบนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ปานกลาง (๓.๓)	พ.ร.บ. อช.มาตรา ๑๖(๑๒) ระเบียบข้อบังคับ
๑๔.	ร้านค้าที่ได้รับอนุญาตให้เปิดบริการมักพบการต่อเติมร้านค้าทำให้ขาดระเบียบที่ดี ส่วนบริการรถจักรยานและสกปรก ไม่สวยงาม และขาดสุขอนามัยเท่าที่ควร	ปานกลาง (๓.๓)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน พ.ร.บ. อช. ระเบียบข้อบังคับ
๑๕.	ระบบการให้บริการด้านอาหารของนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ ยังขาดระบบการจัดการที่ดี ยังพบการแย่งลูกค้า การตัดราคาขาย การขายที่ไม่ได้คุณภาพและมาตรฐานที่ดีพอ	ปานกลาง (๓.๒)	มาตรการทางนโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ

หมายเหตุ ๑. พ.ร.บ. อช. ย่อมาจาก พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ

๒. การกระทำผิดตาม พ.ร.บ. อช. พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่ใช้ควบคุมดูแลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา ๑๖

มาตรา ๑๗ และ มาตรา ๑๘ และ ตาม พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.

๒๕๕๑ มีบทบัญญัติที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ มาตรา ๔

มาตรา ๒๔ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๑ เป็นหลักในการปฏิบัติงาน

๔.๓ ความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๔.๓.๑ กรณีความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ได้ทำการแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยว จำนวน ๒๐๐ ชุด โดยทำการสุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บริเวณศูนย์อาหาร บริเวณบ้านพัก ค่ายพักสุรัสวดี ลานกางเต็นท์ และจุดท่องเที่ยวต่างๆ ระหว่างช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ – พฤศจิกายน ๒๕๕๘ มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๑๘๕ ชุด เป็นนักท่องเที่ยวพักแรมจำนวน ๙๖ คน โดยพักบ้านพัก จำนวน ๗๐ คน กางเต็นท์พักแรม ๒๖ คน และนักท่องเที่ยวไม่พักค้าง จำนวน ๘๙ คน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานนักท่องเที่ยวผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ กฎระเบียบ ข้อบังคับเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สรุปได้ดังนี้

(๑) นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๖.๘ เคยมาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มากกว่า ๑ ครั้ง นับได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(๒) เป้าหมายการเดินทางมีเป้าหมายหลักตั้งใจมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๗๑.๗ โดยเข้ามาเพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นิยมมาก ได้แก่การชมความสวยงามของธรรมชาติสองข้างทาง และท่องเที่ยวตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ และที่นิยมในลำดับรองลงไป ได้แก่ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก ชมสัตว์ป่าตามธรรมชาติในเวลากลางวัน และเข้ามาเพื่อพักค้างคืนตามบ้านพัก และค่ายพักแรม ส่วนกิจกรรมการส่องสัตว์ยามค่ำคืนนักท่องเที่ยวให้ความสนใจน้อยลง อาจจะเพราะสามารถพบเห็นสัตว์ป่าได้ง่ายในช่วงเช้าและช่วงเย็น

(๓) ลักษณะการเดินทางเข้ามาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มา กระจายในทุกกลุ่ม ที่พบมากในลำดับแรกได้แก่ มากับกลุ่มครอบครัวร้อยละ ๓๐.๔ ส่วนมากับกลุ่มเพื่อน และกลุ่มผสมครอบครัวกับเพื่อน ในสัดส่วนร้อยละ ๒๒.๘ เท่ากัน แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่มากับกลุ่มทัวร์ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ อยู่ในสัดส่วนร้อยละ ๑๗.๔ แต่เมื่อสอบถามความเห็นว่าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มไหนที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อการท่องเที่ยว ได้รับคำตอบว่ากลุ่มที่เดินทางมากับทัวร์จะก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด รองลงไป ได้แก่ กลุ่มเพื่อน และกลุ่มผสมครอบครัวกับเพื่อน สำหรับลำดับต่อมาได้แก่ กลุ่มที่มาสัมมนา ฝึกอบรม หรือมาประชุม

ตอนที่ ๒ ผลการศึกษาความคิดเห็นด้านการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการท่องเที่ยว จากการสอบถามความรู้เกี่ยวกับโทษการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พบว่ากฎระเบียบ และการกระทำความผิด เกี่ยวกับการเก็บ ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ การปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ การยิงปืน หรือจุดดอกไม้เพลิง การส่งเสียงอื้อฉาวเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อน รำคาญแก่คนหรือสัตว์ การทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ การทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ การนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ ซึ่งมีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท พบว่าส่วนใหญ่จะทราบ ถึงร้อยละ ๗๐.๘

สำหรับข้อห้ามการเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ โดยมีได้รับอนุญาต มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท และการเก็บหา นำออกไป ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั้ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือ มูลค้างคาว มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งจำ ทั้งปรับ และการเก็บหา นำออกไป ไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

และทำให้ดิน หิน กรวด หรือทรายเสื่อมสภาพ หรือเป็นอันตราย และนำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนใหญ่ไม่รู้ไม่ทราบเกิน ร้อยละ ๕๐ (ตารางที่ ๔-๔)

ตารางที่ ๔-๔ ความรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับระวางโทษในการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

ฐานความผิดตาม พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	จำนวน n = ๑๘๕		
	ใช่ ร้อยละ (จำนวน)	ไม่ใช่ ร้อยละ (จำนวน)	ไม่ทราบ ร้อยละ (จำนวน)
๑. การเก็บ ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ การปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ การยิงปืน หรือจุดดอกไม้เพลิง การส่งเสียงอื้อฉาวเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อน รำคาญแก่คนหรือสัตว์ การทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ การทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ การนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท	๗๐.๘ (๑๓๑)	๓.๓ (๖)	๒๕.๙ (๔๘)
๒ การเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ โดยมิได้รับอนุญาต มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท	๔๙.๒ (๙๑)	๖.๕ (๑๒)	๔๔.๓ (๘๒)
๓ เก็บหา นำออกไป ซิงกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั้ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือ มูลค้างคาว มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับ ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือจำคุก ไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ	๔๗.๖ (๘๘)	๓.๘ (๗)	๔๘.๖ (๙๐)
๔ เก็บหา นำออกไป ซิงไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือ ทรัพยากรธรรมชาติอื่น มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับ ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ	๔๔.๓ (๘๒)	๓.๓ (๖)	๕๒.๔ (๙๗)
๕ ทำให้ ดิน หิน กรวด หรือทราย เสื่อมสภาพ หรือเป็นอันตราย มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ	๓๙.๕ (๗๓)	๕.๔ (๑๐)	๕๕.๑ (๑๐๒)
๖ นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ	๕๐.๓ (๙๓)	๑.๖ (๓)	๔๘.๑ (๘๙)

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ด้านเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่านักท่องเที่ยวไม่มีข้อเสนอหรือข้อขัดข้อง ในเรื่องกฎระเบียบ ข้อบังคับ แต่ควรเน้นให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้อย่างเคร่งครัดเท่าเทียม และลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย จนเป็นค่านิยม โดยต้องแจ้งข้อมูลให้นักท่องเที่ยวทราบเป็นอันดับแรกก่อน และควรเพิ่มโทษให้หนักขึ้นเด็ดขาดชัดเจน โดยเฉพาะผู้กระทำผิดซ้ำซาก

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้เสนอแนะว่าควรจะมีการอบรมผู้ประกอบการอย่างสม่ำเสมอ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการระมัดระวังสัตว์ป่าให้มากขึ้น เพิ่มป้ายเตือน ควรจัดให้นักท่องเที่ยวต้องฟังการบรรยายทุกคณะก่อนท่องเที่ยวบนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ควรมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ควรมีการปิดพื้นที่ให้ธรรมชาติมีการฟื้นตัวบ้าง ควรมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการช่วยดูแลรักษาป่าธรรมชาติให้หลากหลาย ให้เจ้าหน้าที่กวดขันตามกฎระเบียบและปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักท่องเที่ยว และสอดส่องให้ทั่วถึงมากกว่านี้

๔.๓.๒ กรณีความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย ได้ทำการสอบถามและวิเคราะห์ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ โดยแยกเป็นความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่โดยตรง และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเลที่ประกาศแล้ว เจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง และจากสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

๔.๓.๒.๑ กรณีความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

จากการสอบถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย กับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล บริหารจัดการการท่องเที่ยว ได้จำนวน ๒๗ คน ในช่วงเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม ๒๕๕๘ สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเจ้าหน้าที่ผู้ตอบคำถาม ผลการสอบถามความคิดเห็นต่อกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อควบคุมให้กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ

(๑) เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่ตอบคำถาม เป็นเพศชาย ร้อยละ ๖๑.๖ เป็นเพศหญิงร้อยละ ๓๘.๔ มีการศึกษาระดับต่างๆ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ ๓๓.๓ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ ๖๖.๗

(๒) เป็นผู้ปฏิบัติงานจำแนกตามความถี่ของงานที่ปฏิบัติงาน ดูแลป้องกันรักษาป่า เป็นงานหลัก ร้อยละ ๘๕.๒ ทำงานประชาสัมพันธ์ สื่อความหมาย นำเดินป่า เป็นหลัก ร้อยละ ๕๙.๓ ทำงานดูแลรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ร้อยละ ๕๙.๓ ดูแลทำความสะอาดสถานที่ต่างๆ ร้อยละ

๓๓.๓ ทำงานโยธา ซ่อมบำรุงทั่วไป ร้อยละ ๒๒.๒ ดูแลบ้านพักและสถานที่กางเต็นท์ ร้อยละ ๑๑.๑ และงานอื่นๆ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านอำนวยการ ร้อยละ ๒๙.๖

(๓) สำหรับประสบการณ์ทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุทำงานมากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๖๓.๐ อยู่ระหว่าง ๕ - ๑๐ ปี ร้อยละ ๓.๔ อยู่ระหว่าง ๑ - ๕ ปี ร้อยละ ๒๒.๒ และน้อยกว่า ๑ ปี ร้อยละ ๓.๔

ตอนที่ ๒ ผลการศึกษาระดับความรู้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ด้านกฎระเบียบที่บังคับใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

เมื่อสอบถามความรู้ของเจ้าหน้าที่ ด้านกฎระเบียบ ในอุทยานแห่งชาติ เกี่ยวกับความรู้ด้านความผิด ระวังโทษ ตามกฎหมาย พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ ซึ่งเป็น มาตราที่ใช้บังคับ และ ดำเนินคดี เป็นปกติ ของอุทยานแห่งชาติ และมีบทลงโทษ ได้แก่ ๑. ปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท ๒. จำคุก ไม่เกิน ๑ เดือนหรือปรับ ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และ ๓. จำคุกไม่เกิน ๕ ปีหรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผลจากการสอบถาม สรุป ดังนี้

เจ้าหน้าที่มีระดับความรู้ ด้านความผิด ระวังโทษ ตามกฎหมาย ค่อนข้างสูง เกินร้อยละ ๘๐ ดังนี้ มาตรา ๑๖ (๑๘) การทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้ ร้อยละ ๙๒.๖ มาตรา ๑๖ (๑๗) การส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อน รำคาญแก่คนหรือสัตว์ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ โทษสูงสุด ร้อยละ ๘๘.๙ มาตรา ๑๖ (๑๔) การปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียน ในที่ต่างๆ ร้อยละ ๘๘.๙ มาตรา ๑๖ (๓) การนำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ร้อยละ ๘๑.๕ และมาตรา ๑๖(๘) การเก็บ หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่ ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ ร้อยละ ๘๑.๕

ระดับความรู้ด้านความผิด ระวังโทษตามกฎหมาย ค่อนข้างปานกลาง ระหว่าง ร้อยละ ๕๐ -๘๐ ได้แก่ มาตรา ๑๖ (๑๒) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี ร้อยละ ๗๐.๔ มาตรา ๑๖(๔) การทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย **โทษสูงสุด** ร้อยละ ๖๖.๗ มาตรา ๑๖ (๑) การแผ้วถาง หรือเผาป่า ร้อยละ ๖๓.๐ มาตรา ๑๖ (๗) เก็บหา นำออกไป ทำด้วย ประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว **เพียงเล็กน้อย** ร้อยละ ๕๙.๓ มาตรา ๑๖ (๒) การเก็บหา ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือนำ ออกไป ทำ ด้วยประการใดๆ ให้เป็น อันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ **เพียงเล็กน้อย** ร้อยละ ๕๕.๖ มาตรา ๑๖ (๕) การเปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง ร้อยละ ๕๑.๙

นอกจากนี้ระดับความรู้ ด้านความผิด ระวังโทษ ตามกฎหมาย ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ รายละเอียดตามตารางที่ ๔-๕

ตารางที่ ๔-๕ ความรู้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ด้านระวางโทษ ตามมาตรา ๑๖ แห่ง
พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

ความรู้ด้านระวางโทษ ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ ในอุทยานแห่งชาติ	ร้อยละ		
	ตอบถูก	ตอบผิด	ไม่ทราบ
มาตรา ๑๖ (๑) การแผ้วถาง หรือเผาป่า	๖๓.๐	๒๙.๖	๗.๗
มาตรา ๑๖ (๒) การเก็บหา ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือนำ ออกไป ทำ ด้วยประการใดๆ ให้เป็น อันตราย หรือทำ ให้เสื่อมสภาพ <i>เพียงเล็กน้อย</i>	๕๕.๖	๔๔.๔	-
มาตรา ๑๖ (๒) การ เก็บหา ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือนำ ออกไป ทำ ด้วยประการใดๆ ให้เป็น อันตราย หรือทำ ให้เสื่อมสภาพ <i>โทษสูงสุด</i>	๔๘.๑	๕๑.๙	-
มาตรา ๑๖ (๓) การนำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ <i>เพียงเล็กน้อย</i>	๔๔.๔	๕๕.๖	-
มาตรา ๑๖ (๓) การนำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ <i>โทษสูงสุด</i>	๘๑.๕	๑๘.๕	-
มาตรา ๑๖ (๔) การทำด้วยประการใดๆ ให้เป็น อันตรายหรือ ทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย <i>เพียงเล็กน้อย</i>	๔๔.๔	๕๑.๙	๔.๐
มาตรา ๑๖ (๔) การทำด้วยประการใดๆ ให้เป็น อันตรายหรือ ทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย <i>โทษสูงสุด</i>	๖๖.๗	๒๙.๖	๓.๗
มาตรา ๑๖ (๕) การเปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น หรือเหือดแห้ง	๕๑.๙	๔๐.๗	๗.๔
มาตรา ๑๖ (๖) การปิดหรือกีดขวางทางน้ำหรือทางบก	๔๐.๗	๕๕.๖	๓.๗
มาตรา ๑๖ (๗) เก็บหา นำออกไป ทำด้วย ประการใดๆ ให้เป็น อันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว <i>เพียงเล็กน้อย</i>	๕๙.๓	๔๐.๗	-
มาตรา ๑๖ (๗) เก็บหา นำออกไป ทำด้วย ประการใดๆ ให้ เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว <i>โทษสูงสุด</i>	๖๓.๐	๓๗.๐	-
มาตรา ๑๖ (๘) การเก็บ หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็น อันตราย แก่ ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้	๘๑.๕	๑๘.๕	-

ตารางที่ ๔-๕ (ต่อ)

ความรู้ด้านระวางโทษ ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ ในอุทยานแห่งชาติ	ร้อยละ		
	ตอบถูก	ตอบผิด	ไม่ทราบ
มาตรา ๑๖ (๙) การนำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะ ในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น	๔๐.๗	๕๙.๓	-
มาตรา ๑๖ (๑๐) การนำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น	๓๗.๐	๕๙.๓	๓.๗
มาตรา ๑๖ (๑๑) การนำหรือปล่อยปลูสัตว์เข้าไป	๓๗.๐	๖๓.๐	-
มาตรา ๑๖ (๑๒) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะ ได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี	๗๐.๔	๒๙.๖	-
มาตรา ๑๖ (๑๓) การเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหา ผลประโยชน์ โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่	๔๘.๑	๔๘.๑	๓.๘
มาตรา ๑๖ (๑๔) การปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ	๘๘.๙	๑๑.๑	-
มาตรา ๑๖ (๑๕) การนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรือ อาวุธใดๆเข้าไป โดยมีได้รับได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่	๔๐.๗	๕๙.๓	-
มาตรา ๑๖ (๑๖) การยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือ จุดดอกไม้เพลิง	๓๗.๐	๖๓.๐	-
มาตรา ๑๖ (๑๗) การส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็น การรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อน รำคาญแก่คนหรือสัตว์	๘๘.๙	๗.๔	๓.๗
มาตรา ๑๖ (๑๘) การทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้	๙๒.๖	๗.๔	-
มาตรา ๑๖ (๑๙) การทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้	๖๓.๐	๓๗.๐	-

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เกี่ยวกับกฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ ในการควบคุมการท่องเที่ยว ดังนี้

ด้าน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การบังคับใช้ในพื้นที่ เจ้าหน้าที่บางคนไม่เคร่งครัดในการใช้
กฎหมาย กฎระเบียบเท่าที่ควร และควรปรับปรุงบทกำหนดโทษเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและระเบียบ
ข้อบังคับ สามารถใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยว ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
และต้องการให้บทลงโทษหนักกว่านี้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ควรอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ควรเข้มงวดกับมาตรการข้อบังคับต่างๆ อย่างจริงจัง จัดทำแนวทางในการคุมประพฤตินักท่องเที่ยว
ใช้เทคโนโลยีติดตามพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ ควรจัดการจ้างเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านกฎหมายโดยเฉพาะ
ให้เข้ามาปฏิบัติงานมากขึ้น

๔.๓.๒.๒ กรณีความคิดเห็นจากกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติทั่วไป (เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเลทั่วประเทศ และเจ้าหน้าที่ส่วนอุทยานแห่งชาติ กลุ่มงานกฎหมาย จากสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ต่างๆ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง)

จากการเก็บข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามระหว่างเดือน กันยายน ๒๕๕๘ ถึง เดือน ตุลาคม ๒๕๕๘ โดยจัดส่งทางไปรษณีย์และสอบถามด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น ๕๐๐ ชุด ได้ข้อสรุปดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการสอบถามความคิดเห็นต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อควบคุมให้กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ

(๑) ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายร้อยละ ๖๓.๕ และเพศหญิง ร้อยละ ๓๖.๕ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๖๒.๓ ปริญญาโทขึ้นไป ร้อยละ ๑๖.๘ ส่วนการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีเพียง ร้อยละ ๒๑.๐ เป็นการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ ๐.๖ มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ ๒.๗ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ ๗.๒ และ ปวส./อนุปริญญา ร้อยละ ๑๐.๕

(๒) ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ทำหน้าที่ระดับหัวหน้า/ผู้ช่วยอุทยานแห่งชาติ ร้อยละ ๒๘.๗ ระดับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า/ดูแลป้องกันป่า ร้อยละ ๑๑.๖ ระดับเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์/เผยแพร่/สารสนเทศ ร้อยละ ๒๖.๓ ระดับเจ้าหน้าที่ฝ่ายโยธา/ ซ่อมบำรุงทั่วไป ร้อยละ ๐.๖ ระดับเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย/อำนวยความสะดวก/เวรยาม ร้อยละ ๒.๔ ระดับเจ้าหน้าที่บริการ อำนวยความสะดวก /ที่พัก /เต็นท์ ร้อยละ ๗.๘ อาจารย์/นักวิจัย/นักวิชาการอิสระ ร้อยละ ๐.๓ เป็นเจ้าหน้าที่ ส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร้อยละ ๑๒.๙ และอื่นๆ ร้อยละ ๑๐.๔ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ

(๓) สำหรับประสบการณ์การปฏิบัติงาน /ไปท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าไม่มีประสบการณ์ไปท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ ร้อยละ ๓.๐ อยู่ระหว่าง ๑ - ๕ แห่ง ร้อยละ ๔๓.๙ อยู่ระหว่าง ๕ - ๑๐ แห่ง ร้อยละ ๒๒.๔ และมากกว่า ๑๐ แห่งขึ้นไป ร้อยละ ๓๐.๗ จะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน / ไปตามอุทยานแห่งชาติ ต่างๆ

(๔) เมื่อสอบถามว่านักท่องเที่ยวกลุ่มใดใน ๖ กลุ่ม ได้แก่ ๑. เดินทางมาคนเดียว ๒. มากับกลุ่มเพื่อน ๓. มากับกลุ่มครอบครัว ๔. มากับกลุ่มผสมเพื่อนและครอบครัว ๕. มากับกลุ่มทัวร์ และ ๖.กลุ่มอื่นๆ (ศึกษาดูงาน / ฝึกอบรม / อื่นๆระบุ) กลุ่มใดก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด โดยเรียงลำดับมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ผลจากการวิเคราะห์ ปรากฏว่า กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่ากลุ่มเดินทางมากับกลุ่มทัวร์ ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด ตามด้วยกลุ่มเพื่อน กลุ่มผสมเพื่อนและครอบครัว และกลุ่มครอบครัว กลุ่มที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือกลุ่มมาคนเดียว โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

- การเดินทางเป็นคณะใหญ่ ก่อให้เกิดปัญหา มาก ในการควบคุมดูแล ไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง

- การเดินทางมาเป็นกลุ่มทัวร์ ผู้ประกอบการมักไม่เอาใจนักท่องเที่ยว ปล่อยให้พลละเลยไม่ค่อยกำชับให้นักท่องเที่ยวช่วยดูแลรักษาความสะอาดและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นการเที่ยวอย่างเร่งรีบ ไม่เกรงใจผู้ใดมักส่งเสียงดัง ขาดความระมัดระวังในการใช้พื้นที่ ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและขาดจิตสำนึกในการท่องเที่ยว การหวงแหนทรัพยากร

- สำหรับการเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่เกิดความคึกคะนอง ลืมตัวไม่คำนึงถึงกฎระเบียบ ห้ามปรามกันไม่ได้ ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ ๒ ผลการศึกษาระดับความรู้ของกลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทั่วไป ด้านกฎระเบียบที่บังคับใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

เมื่อสอบถามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ว่าสามารถใช้กฎหมายได้บ้างในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยกำหนดตัวเลือกไว้ ๔ พระราชบัญญัติ ได้แก่

- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- และให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถระบุ เพิ่มเติม.....

โดยให้สามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบว่าใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ร้อยละ ๓๑.๙ รองลงมาพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ร้อยละ ๒๕.๐ ใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ร้อยละ ๒๔.๕ และใช้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ร้อยละ ๑๖.๗ และอื่นๆ ร้อยละ ๒.๐ ได้แก่พระราชบัญญัติป่าไม้ ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ (ตารางที่ ๔-๖)

ตารางที่ ๔-๖ ความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้บังคับในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ (เรียงตามลำดับ)

กฎหมาย	จำนวนความถี่	ร้อยละ
พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	๓๐๒	๓๑.๙
พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕	๒๓๗	๒๕.๐
พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕	๒๓๒	๒๔.๕
พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๕๘	๑๖.๗
อื่นๆ	๑๙	๒.๐
รวม	๙๔๘	๑๐๐

เมื่อสอบถามว่าควรปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ที่ใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหรือไม่ เรื่องใดบ้าง ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ความคิดเห็นว่าควรปรับปรุง ร้อยละ ๖๓.๖ และไม่ควรปรับปรุง ร้อยละ ๓๖.๔ โดยให้เหตุผลสนับสนุนควรแก้ เพราะ บทกำหนดโทษค่อนข้างเบา ควรเพิ่มบทกำหนดโทษ กฎหมายยังไม่ครอบคลุมกับอุทยานแห่งชาติทุกแห่ง โดยเฉพาะกับอุทยานแห่งชาติทางทะเล กฎหมายบางข้อเข้าใจยาก ล้าสมัย ไม่ทันสมัย (ตารางที่ ๔-๗)

ตารางที่ ๔-๗ ความคิดเห็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทั่วไปเกี่ยวกับ ควร หรือ ไม่ควร ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

ความคิดเห็นในการ แก้กฎหมาย	จำนวน	ร้อยละ
ควรแก้	๒๐๔	๖๓.๖
ไม่ควรแก้	๑๑๗	๓๖.๔

เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ ในการควบคุมการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยว ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ด้านตัวบทกฎหมาย เห็นควรปรับปรุงให้ครอบคลุมอุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเล ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวทางทะเลปัจจุบัน และครอบคลุมพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล ปรับปรุงกฎระเบียบการลักลอบทำประมงในแนวปะการังในอุทยานแห่งชาติ ให้เข้มงวด ให้ครอบคลุมส่วนของการทำลายทรัพยากร การทำให้เสื่อมสภาพโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงกรณีการให้อาหารสัตว์ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวม

ด้านตัวบทลงโทษ เห็นควรปรับปรุงบทลงโทษ จากพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว ควรเพิ่มโทษให้หนักขึ้น เด็ดขาดชัดเจน โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดซ้ำซาก โดยเฉพาะเรือประมง ควรยึดใบอนุญาตประกอบการประมง หรือทะเบียนเรือ เพื่อให้เกิดการเกรงกลัวและเช็ดหลาบ จะได้ไม่นำอุปกรณ์กระทำความผิดอีก

ด้านการสื่อความหมาย ควรพัฒนาสื่อความหมาย เพื่ออธิบายความตัวบทกฎหมาย ให้เข้าใจง่าย และติดประกาศไว้ตามแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกันทำสื่อให้ทันสมัย เข้าใจง่าย และเพียงพอ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจังเข้มขัน จัดให้มีการประชุมชี้แจงกับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งควรทำสื่อภาษาต่างประเทศ พร้อมคู่มือสำหรับชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๔.๓.๓ กรณีความคิดเห็นของมัคคุเทศก์ ผู้ส่งสัตว์ และผู้นำเดินศึกษาธรรมชาติ

จากการสำรวจโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยมัคคุเทศก์ ผู้นำกิจกรรมส่งสัตว์ และผู้นำเดินศึกษาธรรมชาติ ในช่วงเดือน กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๓๙ คน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของมัคคุเทศก์ ผู้ส่งสัตว์ และผู้นำเดินศึกษาธรรมชาติ ด้านความคิดเห็นของมัคคุเทศก์ ผู้ส่งสัตว์ และผู้นำเดินศึกษาธรรมชาติ ที่มีต่อ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สรุปได้ดังนี้

(๑) ข้อมูลพื้นฐานมัคคุเทศก์ ผู้ส่งสัตว์ และผู้นำเดินศึกษาธรรมชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ ๘๒.๘ เพศหญิงร้อยละ ๑๗.๒ มีช่วงอายุระหว่าง ๓๐ - ๔๐ ปี ร้อยละ ๑๐.๓ อายุช่วงระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี ร้อยละ ๓๑.๑ อายุช่วงระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปี ร้อยละ ๔๔.๘ และอายุช่วง ๖๐ ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา ร้อยละ ๑๓.๘ ระดับปริญญา ร้อยละ ๔๒.๙ เป็นระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๒๑.๔ และระดับปริญญาโทขึ้นไป ร้อยละ ๑๗.๙ ส่วนการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ ๓.๖ และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ ๑๔.๓

(๒) สำหรับกิจกรรมที่ได้ให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า จุดหมายการท่องเที่ยว เพื่อการนำเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ร้อยละ ๒๙.๑ รองลงมาเป็นกิจกรรม ดูนก ดูสัตว์ป่า ดูผีเสื้อ และส่งสัตว์ป่าขายค้ำคืน ตามด้วยการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป และแวะเรียนรู้ตามเส้นทางขึ้นเขาใหญ่ ร้อยละ ๑๙.๐ , ๑๗.๗ , ๑๖.๕ และ ๑๓.๙ ตามลำดับ และรูปแบบการนำนักท่องเที่ยว เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ส่วนใหญ่ใช้รถยนต์เช่าเหมา และรถยนต์ของธุรกิจท่องเที่ยว ร้อยละ ๓๔.๕ เท่ากัน รองลงมาใช้ รถยนต์ส่วนบุคคล ร้อยละ ๒๐.๗ ส่วนกลุ่มอื่นๆ ร้อยละ ๑๐.๓

(๓) จากคำถามถึงการขึ้นทะเบียนเป็นมัคคุเทศก์ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าขึ้นทะเบียนเป็นมัคคุเทศก์ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ร้อยละ ๘๙.๗ และไม่ขึ้นทะเบียน ร้อยละ ๖.๙ มีผู้ไม่ตอบ ๑ คน และระยะเวลาการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ นำเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นมัคคุเทศก์มาแล้วมากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๔๑.๔ ทำหน้าที่ระหว่าง ๕ - ๑๐ ปี ร้อยละ ๓๗.๙ และระหว่าง ๑ - ๕ ปี ร้อยละ ๒๐.๗

ตอนที่ ๒ ผลการศึกษาความรู้ ความเข้าใจถึงกฎระเบียบ และคำแนะนำการทองเที่ยว
ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

เมื่อสอบถามความรู้เกี่ยวกับโทษการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พบว่าความรู้ด้าน กฎระเบียบ และการกระทำความผิด เกี่ยวกับการเก็บ ดอกไม้ ใบไม้ หรือ ผลไม้ การปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ การยิงปืน หรือจุดดอกไม้เพลิง การส่งเสียงอื้อฉาว เป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อน ราคาคูแแก่คนหรือสัตว์ การทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ การทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ การนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธ ใดๆ ซึ่งมีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท ส่วนใหญ่จะทราบถึง ร้อยละ ๘๒.๘

สำหรับ ข้อห้ามการเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ โดยมีได้รับอนุญาต มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท จะตอบว่าทราบร้อยละ ๕๘.๖ ตอบว่าไม่ทราบ ร้อยละ ๓๔.๕

การเก็บหา นำออกไป ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั้ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ จะตอบว่าทราบร้อยละ ๖๕.๕ ตอบว่าไม่ทราบ ร้อยละ ๒๗.๖ ตอบว่าไม่ใช่ ร้อยละ ๖.๙

การเก็บหา นำออกไปซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติ อื่น มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ จะตอบว่าทราบร้อยละ ๖๙.๐ ตอบว่าไม่ทราบ ร้อยละ ๓๑.๐

การทำให้ ดิน หิน กรวด หรือทราย เสื่อมสภาพ หรือเป็นอันตราย และนำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ จะตอบว่าทราบร้อยละ ๕๕.๒ ตอบว่าไม่ทราบ ร้อยละ ๓๑.๐ ตอบว่าไม่ใช่ ร้อยละ ๑๓.๘

และการนำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ จะตอบว่าทราบ ร้อยละ ๗๕.๙ ตอบว่าไม่ทราบ ร้อยละ ๒๔.๑ (ตารางที่ ๔-๘)

ตารางที่ ๔-๘ แสดงความรับรู้ของมัคคุเทศก์ ผู้ส่งสัตว์ และผู้นำเดินศึกษาธรรมชาติ เกี่ยวกับระวางโทษ ในการกระทำผิดตาม มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

ฐานความผิดตาม พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔	จำนวน n = ๓๙		
	ใช่ ร้อยละ (จำนวน)	ไม่ใช่ ร้อยละ (จำนวน)	ไม่ทราบ ร้อยละ (จำนวน)
การเก็บ ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ การปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ การยิงปืน หรือจุดดอกไม้เพลิง การส่งเสียงอื้อฉาวเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อน รำคาญ แก่คนหรือสัตว์ การทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ การทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ การนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท	๘๒.๘ (๓๒)	-	๑๗.๒ (๗)
การเข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ โดยมีได้รับ อนุญาต มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท	๕๘.๖ (๒๓)	๖.๙ (๓)	๓๔.๕ (๑๓)
เก็บหา นำออกไป ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้หรือ มูลค้างคาว มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งจำ ทั้งปรับ	๖๕.๕ (๒๕)	๖.๙ (๓)	๒๗.๖ (๑๑)
เก็บหา นำออกไป ไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือ ทรัพยากรธรรมชาติอื่น มีระวางโทษ ปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับ ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำ ทั้งปรับ	๖๙.๐ (๒๗)	-	๓๑.๐ (๑๒)
ทำให้ ดิน หิน กรวด หรือทราย เสื่อมสภาพ หรือเป็นอันตราย มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำ ทั้งปรับ	๕๕.๒ (๒๒)	๑๓.๘ (๕)	๓๑.๐ (๑๒)
นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ มีระวางโทษปรับ ๕๐๐ บาท หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือทั้งจำ ทั้งปรับ	๗๕.๙ (๓๐)	-	๒๔.๑ (๙)

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรเน้นให้เจ้าหน้าที่ ปฏิบัติตาม กฎหมายอย่างเคร่งครัดจริงจัง ชัดเจน เท่าเทียม และลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย ควรมีการพิจารณาบทลงโทษที่เกี่ยวกับการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น ต้องมีการปรับอย่างจริงจัง ไม่ปล่อยปละละเลย เคร่งครัดให้มากขึ้น นักท่องเที่ยวมักไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ มีกฎหมายบางข้ออ่านเข้าใจยาก ไม่ชัดเจน และบางครั้งคลุมเครือ

๔.๔ การวิเคราะห์สถานภาพของการบังคับใช้กฎระเบียบในการควบคุมการท่องเที่ยว

๔.๔.๑ การบริหารจัดการเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๔.๔.๑.๑ การควบคุมและบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีหน่วยปฏิบัติการหลักและเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อการควบคุมการดำเนินการบังคับใช้กฎระเบียบในการควบคุมการท่องเที่ยว ดังนี้

(๑) ด้านตรวจอุทยานแห่งชาติ /หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ๒ ด้าน ทำหน้าที่

ตรวจตราคนเข้า ออกอุทยานแห่งชาติ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ได้แก่

- หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ชย ๑ (ด่านศาลเจ้าพ่อ) ฝั่งด้านอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ชย ๑๒ (เนินหอม) ฝั่งทางจังหวัดปราจีนบุรี

(๒) ฝ่ายอนุรักษ์และป้องกัน ทำหน้าที่ดูแลรักษาพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

มีการบริหารด้วยการแบ่งเป็นเขตการจัดการ ประกอบด้วยหน่วยพิทักษ์

อุทยานแห่งชาติ โดยรอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทำหน้าที่ป้องกัน

และปราบปรามผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ติดตามงานคดี

และของกลางตลอดจนดูแลอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

- มีการจัดตั้งชุดลาดตระเวนพิเศษ เพื่อตรวจตราพื้นที่ และผู้ลักลอบกระทำผิดกฎหมาย ตลอดจนดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- มีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขานรก หน่วยจุดตรวจป้อมเขาเขียว และหน่วยจุดบริการนักท่องเที่ยว กม. ๓๐

(๓) ฝ่ายนันทนาการ/บ้านพัก ทำหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

ที่พัก ที่กางเต็นท์ การสื่อความหมาย การจัดค่ายอนุรักษ์ ประกอบด้วย

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ทำหน้าที่ให้บริการอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยว ตลอดจนประชาสัมพันธ์ สื่อความหมาย ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
- หน่วยลำตะคอง ดูแลจุดบริการลานกางเต็นท์ลำตะคอง อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนควบคุมกำกับให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติ ตาม กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่กำหนดไว้
- หน่วยฯ ผากกล้วยไม้ ดูแลจุดบริการลานกางเต็นท์ผากกล้วยไม้
- หน่วยฯ เหวสุวัต ดูแลจุดท่องเที่ยวน้ำตกเหวสุวัต

หน่วยงานสนับสนุน เพื่อการควบคุมและบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการ
ท่องเที่ยว ได้แก่

- (๑) ตำรวจท่องเที่ยว ซึ่งจะขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่บนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ส่วนใหญ่ประจำอยู่ในช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ หรือหยุดนักขัตฤกษ์ มาปฏิบัติงาน จำนวน ๑ ชุด ๒ นาย รถยนต์ ๑ คัน
- (๒) ศูนย์ประสานงานกู้ภัยอุทยานแห่งชาติ ที่ ๔ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ตั้งอยู่ที่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทำหน้าที่ช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนแก่นักท่องเที่ยวที่ประสบภัยได้ทันที พร้อมกับประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนนักท่องเที่ยว กรณีหากพบพื้นที่ใดเสี่ยงต่อการเกิดภัยทางธรรมชาติ เช่น น้ำป่าไหลหลากหรือดินโคลนถล่ม หรือให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว กรณีประสบอุบัติเหตุ หรืออาจได้รับอันตรายจากสัตว์ป่า เป็นต้น

๔.๔.๑.๒ การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่

สภาพการบังคับในปัจจุบัน ดำเนินการโดยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นหลัก จากการสำรวจผลการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ย้อนหลัง ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๗) แยกตามการกระทำผิด พบว่า

คดีกระทำผิดตามมาตรา ๑๘ ระบุว่า “บุคคลซึ่งเขาไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี” ซึ่งในกรณีนี้มี “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการเขาไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒” มาบังคับใช้สำหรับการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ โดยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ระบุโทษผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ พบว่าเป็นคดีที่มีการกระทำผิด และจับกุมดำเนินคดีมากถึง ๓๗๙ คดี

สำหรับคดีที่กระทำผิดอื่นๆ ตามมาตรา ๑๖ (๑๓) เป็นเรื่องการเขาไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ระบุโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๑๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกร้อยบาท จำนวน ๒๐๘ คดี

กระทำผิดตามมาตรา ๑๖ (๒) เป็นการจับกุมเรื่องการเก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม่วางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่น ระบุโทษผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำนวน ๒๐๖ คดี

การกระทำผิดตามมาตรา ๑๖ (๘) เป็นการจับกุมเรื่องเก็บ หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ ระบุโทษ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๘) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกร้อยบาท จำนวน ๑๗๘ คดี

การกระทำผิดตามมาตรา ๑๖ (๑๕) ความผิดเกี่ยวกับการนำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์ หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เขาไป โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้น กำหนดไว้ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๑๕) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกร้อยบาท จำนวน ๙๙ คดี

กระทำผิดตามมาตรา ๑๖ (๙) ความผิดเกี่ยวกับการนำยานพาหนะเขาออก หรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๙) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำนวน ๕๗ คดี

สำหรับความผิดเกี่ยวกับ มาตรา ๑๖ (๑) การยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึงถนนราง แผลวถาง หรือเผาป่า และตามมาตรา ๑๖ (๓) การนำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ ระบุโทษผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๑) และ๑๖ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำนวน ๓๔ คดี และ ๓๐ คดี ตามลำดับ

ความผิดตามมาตรา ๑๖ (๗) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว จำนวน ๒๖ คดี ความผิดในมาตรานี้ ระบุกำหนดโทษไว้ สองประการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่ง พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถาปรากฏว่าสัตว์ หรือทรัพยากรสัตว์ที่เก็บหา หรือนำออกมีราคาเพียงเล็กน้อย หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นมี เพียงเล็กน้อย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกร้อยบาท

ความผิดตามมาตรา ๑๖ (๑๒) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเขาไป จำนวน ๒๑ คดี ความผิดตามมาตรา ๑๖ (๑๕) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เขาไป จำนวน ๙๙ คดี ความผิดตามมาตรา ๑๖ (๑๖) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง จำนวน ๒๔ คดี ความผิดตามมาตรา ๑๖ (๑๗) สงเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดรอน

จำคุกคน หรือสัตว์ จำนวน ๑๕ คดี ระบุโทษผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๑๒), ๑๖ (๑๕), ๑๖ (๑๖), และ ๑๖ (๑๗) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

นอกจากนี้ พบว่าการกระทำผิดตามมาตราอื่นๆ มีจำนวนคดีเล็กน้อย รายละเอียดตามตารางที่ ๔-๙

ตารางที่ ๔-๙ แสดงสถิติการกระทำผิดของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

ความผิดตามพระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔	จำนวนกระทำความผิด(คดี)			รวม
	ปี ๒๕๕๕	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	
๑. มาตรา ๑๖ (๑)	๑๐	๑๖	๘	๓๔
๒. มาตรา ๑๖ (๒)	๗๗	๖๕	๖๔	๒๐๖
๓. มาตรา ๑๖ (๓)	๑๐	๑๒	๘	๓๐
๔. มาตรา ๑๖ (๔)	๒	๔	๓	๙
๕. มาตรา ๑๖ (๕)	๑	๐	๑	๒
๖. มาตรา ๑๖ (๖)	๒	๐	๑	๓
๗. มาตรา ๑๖ (๗)	๑๐	๑๓	๓	๒๖
๘. มาตรา ๑๖ (๘)	๕๙	๕๙	๖๐	๑๗๘
๙. มาตรา ๑๖ (๙)	๙	๒๖	๒๒	๕๗
๑๐. มาตรา ๑๖ (๑๐)	๐	๐	๐	๐
๑๑. มาตรา ๑๖ (๑๑)	๐	๐	๐	๐
๑๒. มาตรา ๑๖ (๑๒)	๑๕	๕	๑	๒๑
๑๓. มาตรา ๑๖ (๑๓)	๗๔	๖๐	๗๔	๒๐๘
๑๔. มาตรา ๑๖ (๑๔)	๐	๑	๐	๑
๑๕. มาตรา ๑๖ (๑๕)	๔๒	๓๐	๒๗	๙๙
๑๖. มาตรา ๑๖ (๑๖)	๘	๖	๑๐	๒๔
๑๗. มาตรา ๑๖ (๑๗)	๔	๑๑	๐	๑๕
๑๘. มาตรา ๑๖ (๑๘)	๑๔	๒	๕	๒๑
๑๙. มาตรา ๑๖ (๑๙)	๒	๑	๐	๓
๒๐. มาตรา ๑๗	๐	๐	๐	๐
๒๑. มาตรา ๑๘	๑๑๐	๑๗๒	๙๗	๓๗๙
รวม	๔๔๙	๔๘๓	๓๘๔	๑๓๑๖

สถิติดังกล่าว เป็นสถิติที่ได้มีการจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมายที่บันทึกอยู่ในสารระบบทะเบียนของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แต่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกไปยังผู้รับผิดชอบโดยตรงประกอบด้วย ผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติที่ดำเนินการจับกุม ได้ทราบว่าส่วนใหญ่เมื่อพบการกระทำความผิดตามกฎหมาย หากไม่ใช้การกระทำที่ร้ายแรงหรือเกิดความเสียหายมาก เจ้าหน้าที่จะใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัว หรือเชิญให้ออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

๔.๔.๒ สถานภาพการบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๔.๔.๒.๑ สถานภาพการใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทุกแห่งในประเทศไทย ใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการ โดยใช้มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ เป็นหลักในการควบคุมการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า

(๑) ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย มุ่งเน้นจะคุ้มครอง ดูแลไม่ให้เกิดการกระทำใดๆ ที่อาจส่งผลทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาตีความตามตัวบทกฎหมายแล้ว การกระทำใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปเก็บหาของป่า การเข้าไปศึกษาวิจัย รวมถึงการเข้าไปเพื่อการท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ หรือนันทนาการ จะกระทำได้ ต้องอยู่ภายใต้การดำเนินการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ และ/หรือ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนด โดยจะต้องได้รับอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เท่านั้น ทั้งนี้เจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือเพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้ และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่า และภูเขาให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐ และประชาชนสืบไป

(๒) การบังคับใช้กฎหมาย เน้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเป็นผู้บังคับใช้ และให้ดุลพินิจในการดำเนินคดีในบางเรื่องได้

(๓) ปัญหาการบังคับใช้ ขาดประสิทธิภาพ ส่วนมากเกิดมาจากการที่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ในความเป็นจริงเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ดูแลการท่องเที่ยวมีอยู่เป็นจำนวนมาก เพียงแต่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรม และไม่ได้รับมอบหมายให้มาเป็นผู้ช่วยพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(๔) สาระสำคัญของบทบัญญัติ ถึงแม้ว่าได้ตรากฎหมายบังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ บังคับใช้มายาวนานถึง ๕๕ ปี แต่เนื้อหายังครอบคลุม และสามารถใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างดี หากจะมีการแก้ไขก็เพียงการปรับปรุงบางข้อที่ยังไม่ชัดเจน อาทิ การระบุกำหนดให้มีการแบ่งเขตการจัดการ และเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้นเช่นเดียวกับกฎหมายอื่นๆ

(๕) กรณีบางบทบัญญัติที่ยังต้องตีความและใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ ก็ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยการ ออกระเบียบ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มาใช้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน

สำหรับรายละเอียดการวิเคราะห์สถานภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้กฎหมาย และแนวทางปรับปรุง ปรากฏตามตารางที่ ๔-๑๐

ตารางที่ ๔-๑๐ การวิเคราะห์สถานการณ์ภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และแนวทางปรับปรุง (ในด้านการควบคุมการท่องเที่ยว)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
ม.๑๖ (๑) ห้ามยึดถือหรือครอบครองที่ดินรวมตลอดถึงก่นสร้าง แผ้วถางหรือเผาป่า	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	*****	เป็นบทบัญญัติที่เด็ดขาด ห้ามพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจลดโทษจะต้องส่งดำเนินคดีเท่านั้น นับว่าเป็นบทบัญญัติที่มีความชัดเจนในการนำไปใช้	ควรเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น
<p>ม.๑๖ (๒) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น</p> <p>ม.๑๖ (๔) ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย</p> <p>ม.๑๖ (๗) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว</p> <p>ม.๑๖ (๘) เก็บหรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้</p>	<p>๑) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว</p> <p>๒) นักท่องเที่ยว</p>	***	<p>๑. เป้าหมายเพื่อคุ้มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติในภาพรวมทุกชนิด</p> <p>๒. ห้ามมิให้กระทำการใดๆ ให้เสื่อมเสียซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นย้ำในหลายวรรค ซึ่งมีบทลงโทษหนักหรือเบาขึ้นกับความร้ายแรงที่กระทำ โดยใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตัดสินใจ</p> <p>๓. ตามกฎหมายยังไม่ได้บัญญัติตัวบทที่ควบคุมการทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ เช่น การทิ้งน้ำเสียลงธรรมชาติ แต่สามารถใช้มาตรา ๑๖ (๒) มาใช้บังคับแทนได้</p>	<p>๑. ควรมีการขยายความในบทที่กล่าวถึงการกระทำความผิดให้ชัดเจนโดยไประบุไว้ใน ระเบียบที่ออกตามกฎหมาย</p> <p>๒. เพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น</p>

ตารางที่ ๔-๑๐ (ต่อ)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานภาพการบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
<p>ม.๑๖ (๓) นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์</p> <p>ม.๑๖ (๑๑) นำหรือปล่อยปศุสัตว์เข้าไป</p> <p>ม.๑๖ (๑๒) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี</p> <p>ม.๑๖ (๑๕) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้</p>	<p>นักท่องเที่ยว</p>	<p>**</p>	<p>๑. ตามบทบัญญัติจะเป็นข้อปลีกย่อยที่ให้ความสำคัญกับการนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปหรือแอบปล่อยสัตว์เลี้ยง ซึ่งเป็นการรบกวนความสมดุลของระบบนิเวศธรรมชาติ รวมถึงการห้ามรังแกทำอันตราย หรือ ลักลอบนำสัตว์ป่าออกไป ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ และสามารถนำบทบัญญัติตาม ม.๑๖ (๒) มาบังคับใช้ได้ทั้งเป็นการกระทำ ความผิด ๒ กรณี</p> <p>๒. บทบัญญัติมีความครอบคลุมทั้งทางบกและทางทะเลอยู่แล้ว</p> <p>๓. ข้อเสนอแนะการนำอาหารไปเลี้ยงสัตว์ป่ายังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดความผิดไว้ชัดเจน ต้องไปใช้ ม.๑๖ (๒)</p>	<p>๑. ควรมีการขยายความในบทที่กล่าวถึงการกระทำ ความผิดให้ชัดเจนโดยไประบุไว้ใน ระเบียบที่กำหนดเพิ่มเติมออกตามกฎหมาย</p> <p>๒. เพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น</p>

ตารางที่ ๔-๑๐ (ต่อ)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานภาพการบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
<p>ม.๑๖ (๕) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย บึง ท่วมท้นหรือเหือดแห้ง</p> <p>ม.๑๖ (๖) ปิดหรือทำให้เกิดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก</p>	<p>ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว</p>	<p>**</p>	<p>๑. เจตนาของบทบัญญัตินี้เน้นการควบคุมกิจการที่เข้ามารบกวนหรือเปลี่ยนแปลงหรือนำน้ำออกกระบบลุ่มน้ำธรรมชาติ</p> <p>๒. แต่ยังคงขาดการกระทำที่อาจก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ซึ่งต้องไปใช้ใน ม ๑๖ (๒) มาใช้บังคับใช้แทน</p>	<p>๑. ควรเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น</p> <p>๒. ปรับปรุงเพิ่มเติมระเบียบให้ครอบคลุม</p>
<p>ม.๑๖ (๙) นำยานพาหนะเข้าออก หรือขับชี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้นเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่</p> <p>ม.๑๖ (๑๐) นำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่</p>	<p>๑) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว</p> <p>๒) นักท่องเที่ยว</p>	<p>**</p>	<p>ข้อสังเกต การตรากฎหมายนี้มีความครอบคลุม และทันสมัย แม้ว่าบังคับใช้มานานแล้ว แต่ก็ยังครอบคลุมกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้น อาทิ การใช้อากาศยานร่มบิน ยานบังคับไร้คนขับ อยู่แล้ว</p>	<p>ควรเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น</p>
<p>ม.๑๖ (๑๓) เข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่</p>	<p>๑) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว</p> <p>๒) มัคคุเทศก์</p>	<p>*****</p>	<p>ได้มีการออกระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติฯ ขึ้นมาควบคุมโดยเฉพาะอยู่แล้ว แต่ควรปรับแก้ไขระเบียบให้รัดกุมยิ่งขึ้น</p>	<p>ควรเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น</p>

ตารางที่ ๔-๑๐ (ต่อ)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานภาพการบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
ม.๑๖ (๑๔) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ	๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) นักท่องเที่ยว	**	เป็นโทษสถานเบาที่ใช้ตักเตือนการกระทำความผิดเล็กน้อย ได้แก่ การปิดประกาศป้ายชั่วคราวต่างๆ ขีดเขียนตามลานหินและต้นไม้	เนื่องจากเป็นโทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท ดังนั้นเพื่อให้เกิดความยำเกรงต่อการทำความผิดจึงควรเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น
ม.๑๖ (๑๖) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง ม.๑๖ (๑๗) ส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอันอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์	๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) นักท่องเที่ยว	****	บทบัญญัติได้ครอบคลุมการกระทำผิดไว้ครบถ้วนกว้างขวางได้ดีแล้ว มีความยืดหยุ่นในการบังคับใช้ มีเพียงการใช้คำว่า ส่งเสียงอื้อฉาว เป็นคำที่จะต้องอธิบายเพิ่มเติมให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน	เนื่องจากเป็นโทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท ดังนั้นเพื่อให้เกิดความยำเกรงต่อการทำความผิดจึงควรเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น
ม.๑๖ (๑๘) ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น ม.๑๖ (๑๙) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง	๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) นักท่องเที่ยว ๓) มัคคุเทศก์	****	บทบัญญัติได้ครอบคลุมการกระทำผิดไว้ครบถ้วนกว้างขวางได้ดีแล้ว มีความยืดหยุ่นในการบังคับใช้	เนื่องจากเป็นโทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท ดังนั้นเพื่อให้เกิดความยำเกรงต่อการทำความผิด จึงควรเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น

ตารางที่ ๔-๑๐ (ต่อ)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานภาพการบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
<p>ม. ๑๘ บุคคลซึ่งเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบ ที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี</p>	<p>๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) มัคคุเทศก์ ๓) นักท่องเที่ยว</p>	<p>*****</p>	<p>ถ้าจะวิเคราะห์ตามเนื้อหาในบทบัญญัติ มักเข้าใจกันว่า เป็นบทเอนกประสงค์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถบังคับใช้ได้ทุกกรณี แต่ในความเป็นจริงแล้วจะต้องมีระเบียบรองรับที่ชัดเจน</p>	<p>๑. ควรมีการขยายความในบทที่กล่าวถึงการกระทำ ความผิดให้ชัดเจน โดยไประบุไว้ในระเบียบที่กำหนดเพิ่มเติมออกตามกฎหมาย</p> <p>๒. เพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น</p>
<p>ม. ๑๙ บทบัญญัติใน ม. ๑๖ และม. ๑๗ มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจรหรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวกหรือให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติของรัฐมนตรี</p>	<p>๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) มัคคุเทศก์ ๓) นักท่องเที่ยว</p>	<p>***</p>	<p>บทบัญญัตินี้มีไว้เพื่อคุ้มครองการดำเนินงานตามกฎหมายระเบียบของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย</p>	<p>-</p>

ตารางที่ ๔-๑๐ (ต่อ)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์ภาพการบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
ม. ๒๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดตาม ม. ๑๖ ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ หรือดเว้นการกระทำใดๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ	๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) มัคคุเทศก์ ๓) นักท่องเที่ยว	***	บทบัญญัตินี้มีไว้เพื่อคุ้มครองการดำเนินงานตามกฎหมายระเบียบของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสั่งการ บังคับใช้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย	เพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้กระทำความผิดตระหนักถึงโทษที่จะได้รับ จึงควรเพิ่มบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น

หมายเหตุ ระดับความรุนแรงของปัญหา ***** คือ รุนแรงมากที่สุด **** คือรุนแรงมาก *** คือรุนแรงปานกลาง ** คือรุนแรงน้อย * คือรุนแรงน้อยที่สุด

๔.๔.๒.๒ สถานภาพการใช้ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นระเบียบที่จัดทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๑๓) มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยมีเจตนารมณ์ในการควบคุมดูแล อนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(๑) การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและบริการให้แก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ

(๒) ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว ประกอบด้วย กิจการที่เกี่ยวข้องกับที่พักแรม บ้านพัก พื้นที่ตั้งกระโจม หรือกางเต็นท์พักแรม รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพักแรม

(๓) การบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ หมายความรวมถึงการนำทาง หรืออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อการศึกษา ชมธรรมชาติ หรือชมสัตว์ป่า และให้หมายความรวมถึง การบริการอื่นๆในอุทยานแห่งชาติด้วย อาทิ การท่องเที่ยว ล่องแก่ง พายเรือแคนู การปีนเขา และการขี่ช้างชมธรรมชาติ

ในภาพรวมเมื่อวิเคราะห์ตามตัวบทของระเบียบแล้ว นับว่าระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยว และพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นระเบียบที่มีความรัดกุม สามารถใช้ดูแล คุ้มครอง ควบคุมการอนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัย ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะไม่เปิดช่องให้บุคคลภายนอกสามารถเข้ามายึดถือครอบครองพื้นที่ได้ การขออนุญาตทุกกิจการ หากมีการก่อสร้างใดๆ ในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต จะต้องดำเนินการเฉพาะในเขตบริการเท่านั้น และสิ่งปลูกสร้างจะต้องให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ในภาพรวม มีข้อสังเกตในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

(๑) การขออนุญาตให้ดำเนินกิจการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก ที่ผ่านมาเป็นการอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจท้องถิ่นและชาวบ้าน มักพบการปล่อยน้ำเสียลงสู่ธรรมชาติ ขาดการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ชัดเจน

(๒) การขออนุญาตที่พักอาศัย ตามระเบียบ กำหนดอนุญาตให้เป็นไปตามขนาดพื้นที่ อาทิกรณีขออนุญาตสร้างที่พักอาศัย ขออนุญาตไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตารางเมตร (หรือพื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่) ในกรณีเช่นนี้จะเป็นการอนุญาตให้เข้ามาใช้สิทธิ์ในที่ดินของอุทยานแห่งชาติไปโดยปริยาย ดังนั้นจึงควรปรับรูปแบบการอนุญาต ควรปรับเปลี่ยนให้อนุญาตเฉพาะตัวอาคารเป็นหลัก ไม่ควรอนุญาตให้ใช้พื้นที่ เพราะหากอนุญาตเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ จะมีผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรอบขึ้นได้ สำหรับกรณีการขออนุญาตกิจการพื้นที่เพื่อกางเต็นท์พักแรม เพื่อไม่ให้ได้มีการใช้สิทธิ์ในที่ดินอุทยานแห่งชาติโดยภาคเอกชน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติขึ้นได้ จึงเห็นควรสงวนไว้ให้เป็นบริการโดยทางราชการ หรือองค์กรของรัฐจะเหมาะสมกว่า

(๓) การขออนุญาต สำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญและเคร่งครัดในการควบคุมการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ ให้มาขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบ และกำหนดเงื่อนไขแนบท้ายการอนุญาตให้มัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่ ช่วยควบคุมดูแลนักท่องเที่ยวและรักษากฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

(๔) ควรมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ และสามารถดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้ดี ได้เข้าร่วมดำเนินกิจการ โดยกำหนดมาตรการควบคุมแนบท้ายใบอนุญาต

สำหรับรายละเอียดการวิเคราะห์สถานภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้กฎหมาย และแนวทางปรับปรุง ปรากฏตามตารางที่ ๔-๑๑

ตารางที่ ๔-๑๑ แสดงการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชด้วยการอนุญาตให้เข้าไป
ดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และแนวทางปรับปรุง (ในด้านการควบคุมการท่องเที่ยว)

บทบัญญัติตามระเบียบ	ผู้ที่ทำให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
ข้อ ๙ การขออนุญาตให้ดำเนินการในบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติ	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	*****	การจัดบริเวณไว้เป็นเขตบริการ แต่ไม่ได้มีการกำหนดข้อความใดไว้ใน พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นเพียงข้อเสนอของอุทยานแห่งชาติ และอนุมัติโดยอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ดังนั้นการที่ให้อำนาจในการกำหนดเขตโดยไม่ได้มีการกลั่นกรองอย่างรอบคอบ อาจทำให้เกิดการกำหนดเขตบริการในพื้นที่ที่มีระบบนิเวศเปราะบาง ซึ่งจะทำให้ผิดเจตนารมณ์ของกฎหมายขึ้นได้	ควรแก้ไข ปรับปรุง กฎหมายให้ระบุให้มีการแบ่งเขตการจัดการอุทยานแห่งชาติ หรือควรมีการขยายความในบทบัญญัติที่กล่าวถึงการแบ่งเขตการจัดการให้ชัดเจนในระเบียบที่ออกตามกฎหมาย
ข้อ ๙ กิจการที่จะอนุญาต กรณีการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่มของที่ระลึก	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	***	ตามเจตนารมณ์ต้องการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาเปิดบริการเพื่ออำนวยความสะดวก และบริการ เช่น ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มและกาแฟ ร้านขายของเบ็ดเตล็ดและของที่ระลึก แต่เท่าที่ผ่านมา พบว่าการขออนุญาตให้ดำเนินการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่มของที่ระลึก ที่ผ่านเป็นการอนุญาตให้ผู้ประกอบการธุรกิจท้องถิ่น และชาวบ้าน มักพบการปล่อยน้ำเสีย ลงสู่ธรรมชาติ ขาดการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี	ควรมีการขยายความ ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี จึงควรแก้ไข เพิ่มเติมเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ชัดเจน

ตารางที่ ๔-๑๑ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบ	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
ข้อ ๙ กิจการที่จะอนุญาต กรณีที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	*****	ตามเจตนารมณ์ต้องการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาดำเนินกิจการที่พำนัก บ้านพัก ค่ายพักแรม ฯ ตามระเบียบ กำหนดอนุญาตให้เป็นไปตามขนาดพื้นที่อาทิ กรณีขออนุญาตสร้างที่พักอาศัยขออนุญาตไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่ ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตารางเมตร หรือพื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่ ในกรณีเช่นนี้ รูปแบบการอนุญาตจะเป็นการให้สิทธิ์ในพื้นที่ไปด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ที่ ก่อให้เกิดการสูญเสียระบบนิเวศดั้งเดิมขึ้นได้	ควรปรับเปลี่ยนให้อนุญาตเฉพาะตัวอาคารเป็นหลัก ไม่ควรอนุญาตให้ใช้พื้นที่ซึ่งจะมีผลกระทบถึงระบบนิเวศ โดยรอบขึ้นได้ สำหรับกรณีการขออนุญาตกิจการพื้นที่เพื่อกางเต็นท์พักแรม ในความเห็นของผู้วิจัย ควรสงวนไว้ให้เป็นดำเนินการโดยทางราชการ
ข้อ ๙ กิจการที่จะอนุญาต กรณีการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมัคคุเทศก์	****	การขออนุญาต สำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญ และเคร่งครัดในการควบคุมการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ ให้มาขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบและ กำหนดเงื่อนไขแนบท้ายการอนุญาตให้มัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่ ช่วยควบคุมดูแลนักท่องเที่ยวและรักษากฎระเบียบอย่างเคร่งครัด	ควรมีการขยายความเพื่อให้มัคคุเทศก์ทำหน้าที่เป็นผู้ที่ช่วยกำกับดูแล ควบคุม นักท่องเที่ยวและนำเสนอกิจกรรมที่เหมาะสมโดยเพิ่มเติม เงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ชัดเจน

หมายเหตุ ระดับความรุนแรงของปัญหา ***** คือ รุนแรงมากที่สุด **** คือรุนแรงมาก *** คือรุนแรงปานกลาง ** คือรุนแรงน้อย * คือรุนแรงน้อยที่สุด

๔.๔.๒.๓ สถานภาพการใช้ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ในการควบคุมการท่องเที่ยวนอกอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ตามระเบียบนี้ จะมุ่งเน้นให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ มีอำนาจในการปฏิบัติการในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนจร หรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลด้านการท่องเที่ยว นันทนาการ และสื่อความหมายในอุทยานแห่งชาติ อาทิ

ข้อ ๔ (๔) ปดประกาศโฆษณาขอความ เพื่อให้ผู้มาทัศนจรหรือพักผ่อนเขาใจและปฏิบัติตามระเบียบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตลอดจนปดประกาศโฆษณาขอความที่เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติด้วย

ข้อ ๔ (๘) เก็บหาเศษไม้ปลายไมหรือไม้ยืนตนตายตามธรรมชาติมาใช้เพื่อการซ่อมแซม ปรับปรุงสิ่งปลูกสร้าง พัฒนาจัดตกแต่งที่พักผ่อนหย่อนใจ

ข้อ ๔ (๙) ตัด หรือบั่นทอนไม้ที่อยู่ในสภาพกีดขวางและเป็นอันตรายแก่อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือเป็นอันตรายแก่นักทัศนจร หรือการพักผ่อนของนักทัศนจร หรือตัดต้นไม้ต้นหนึ่งตนใดเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ ตามแบบก่อสร้างและผังบริเวณที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเพื่องานตามข้อ ๔(๑๐)

ข้อ ๔ (๑๐) ทำทางศึกษาธรรมชาติหรือทางล่ำลองโดยคำนึงถึงทัศนียภาพของสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม

ในภาพรวมเมื่อพิจารณาตามตัวบทที่บัญญัติแล้ว ระเบียบนี้ จะเป็นระเบียบที่ช่วยทำให้เกิดการอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยว นันทนาการและสื่อความหมายธรรมชาติได้เป็นอย่างดี การตราระเบียบนี้จะช่วยทำให้เกิดความคล่องตัว ยืดหยุ่นในการปฏิบัติ เกิดความรวดเร็ว เพราะได้มอบอำนาจให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติไว้แล้ว จากการวิเคราะห์พบว่าสิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำคู่มือ อธิบายขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ใช้เป็นแนวทางดำเนินการที่เป็นบรรทัดฐานเดียวกันทุกอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ

(๒) ควรการปรับปรุง เพิ่มเติมเนื้อหาในบทบัญญัติให้มีความชัดเจนถึง การจัดการอุทยานแห่งชาติทางทะเล อาทิ ปะการัง ทะเลและชายฝั่ง ด้วย

๔.๔.๒.๔ สถานภาพการใช้ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ตราระเบียบนี้ไว้เพื่อใช้เป็นข้อบังคับ ควบคุมการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว โดยใช้ระเบียบ ข้อ ๔ เป็นหลักในการปฏิบัติงานในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่ สรุปลงได้ดังนี้

(๑) จากการสืบค้น พบว่าระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโดยพัฒนามาจาก ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๓ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จะพบว่ามีบางข้อที่เนื้อหาซ้ำซ้อนกัน และบางข้อไม่มีการนำเสนอรายละเอียดประกอบซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน (รายละเอียดปรากฏตามตารางภาคผนวกที่ ๑-๓)

(๒) จากการวิเคราะห์และศึกษาโดยละเอียดจะเห็นว่า มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้รบกวนหรือทำลายระบบนิเวศที่เปราะบาง แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อย่อยของบทบัญญัติ จะเห็นว่ายังขาดในเรื่องการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมและมลพิษสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการทางทะเล เช่นการจัดการปะการังและทรัพยากรทางทะเล และเนื้อหาด้านการควบคุมกิจกรรมของธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ ให้มาช่วยควบคุมดูแลการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

(๓) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบนี้ในบางประเด็นที่ยังไม่ครบถ้วน ทั้งเป็นภาพรวมของทั้งอุทยานแห่งชาติทางบก และทางทะเลให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ และข้อความที่ยังไม่ชัดเจน หรือซ้ำซ้อนกัน

สำหรับรายละเอียดการวิเคราะห์สถานภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้กฎหมายและแนวทางปรับปรุง ปรากฏตามตารางที่ ๔-๑๒

ตารางที่ ๔-๑๒ การวิเคราะห์สถานการณ์ ผลกระทบในการบังคับใช้ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และแนวทางปรับปรุง (ในด้านการควบคุมการท่องเที่ยว)

บทบัญญัติตามระเบียบ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบ	ความรุนแรง ของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
<p>ข้อ ๔ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการใช้ยานพาหนะ ได้แก่</p> <p>(๑) ห้ามมิให้นำยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ มีเสียงดัง หรือควันดำผิดปกติวิสัยเข้าไป</p> <p>(๒) การขับขี่ยานพาหนะต้องปฏิบัติตามกฎ หรือ เครื่องหมายการจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ไว้ การจอดยานพาหนะต้องไม่กีดขวางทางจราจร</p> <p>(๑๑) เรือที่เข้าไปดำเนินกิจการบริการนำเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวจะต้องได้รับอนุญาตจาก กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช</p> <p>(๑๒) เรือจะต้องมีอุปกรณ์ และวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับ นักท่องเที่ยว และเปนไป ตามมาตรฐานสากล และได้รับอนุญาตจากกรมการ ขนส่งทางน้ำและพาณิชย์นาวีให้ใช้เรือได้</p>	<p>๑) ผู้ประกอบ ธุรกิจท่องเที่ยว</p> <p>๒) มีคฤหาสน์</p> <p>๓) นักท่องเที่ยว</p>	<p>*****</p>	<p>ตามบทบัญญัติที่กำหนด จะเห็นว่ายังมีข้อความที่สับสน อาทิ (๑) กำหนดมิให้นำยานพาหนะที่มีเสียงดัง หรือ ควันดำผิดปกติวิสัยเข้าไป และใน (๑๔) ระบุถึงเรือที่นำเข้าจะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่มีการรั่วไหลของน้ำมันเชื้อเพลิง หรือน้ำมันเครื่อง เครื่องยนต์ไม่มีเสียงดัง หรือควันดำผิดปกติวิสัย เป็นการซ้ำซ้อน จึงควรมีการทบทวนระเบียบ ให้กระชับ รัดกุม เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้ให้ หมวดที่ว่าด้วย ยานพาหนะ อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันและ บัญญัติ ข้อความที่อ่านแล้ว เข้าใจง่ายไม่สับสน</p>

ตารางที่ ๔-๑๒ (ต่อ)

<p>บทบัญญัติตามระเบียบ</p>	<p>ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบ</p>	<p>ความรุนแรง ของปัญหา</p>	<p>บทวิเคราะห์สถานภาพการบังคับใช้</p>	<p>แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข</p>
<p>(๑๓) เรือทุกลำต้องใช้ความเร็วในการเดินเรือไม่เกิน ๓ นอต บริเวณใกล้ชายฝั่ง แนวปะการัง ปาชายเลน จุดดำน้ำ หรือบริเวณอื่นที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตวป่า และพันธุ์พืช กำหนด</p> <p>(๑๔) เรือที่เข้าไปจะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่มีการรั่วไหลของน้ำมัน เชื้อเพลิงหรือน้ำมันเครื่อง เครื่องยนต์ไม่มีเสียงดังหรือควันดำผิดปกติ</p> <p>(๑๕) เรือที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติต้องไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลของเสียจากห้องน้ำ - ห้องครัว ขยะ หรือสิ่งอื่นใดลงทะเล</p> <p>(๑๖) การจอดเรือจะต้องจอดบริเวณทุ่นท่าเรือหรือบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด ห้ามไม่ให้ทิ้งสมอในแนวปะการัง และในการเดินเรือ หรือจอดเรือจะต้องห่างจากบริเวณที่มีการดำน้ำหรือบริเวณที่มีทุ่นหรือธงดำน้ำแสดงอยู่ไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร</p>				

ตารางที่ ๔-๑๒ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบ	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
ข้อ ๔ (๓) การเข้าออกให้กระทำเฉพาะตามเส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และเมื่อถึงด่านตรวจต้องหยุดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านทำการตรวจก่อน	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยว	**	บทบัญญัตินี้ได้นำเนื้อหามาจาก ม. ๑๖ (๙) มาขยายความให้ชัดเจนมากขึ้น	ข้อความกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่จำเป็นต้องปรับปรุง แก้ไข
ข้อ ๔ (๔) ห้ามนำสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อพืชหรือสัตว์เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	**	บทบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมสารเคมีของประชาชนเข้าไป แต่ในการเข้าไปเพื่อการท่องเที่ยว นั้นหนากการ จะมีเพียงสารเคมีบางชนิด เช่นยากันยุง ยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย และแบตเตอรี่	ข้อความใช้ควบคุมในภาพรวม ดังนั้นเพื่อให้มีการนำไปใช้เพื่อการควบคุมด้านการท่องเที่ยวทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรออกเป็นประกาศเพิ่มเติมในการใช้ และกำจัดสารเคมีที่อาจเป็นอันตรายในอุทยานแห่งชาติ
ข้อ ๔ (๕) การอาบน้ำ หรือลงไปในลำน้ำให้กระทำเฉพาะบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้	มัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยว	**	มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุม ป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติ	ข้อความกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่จำเป็นต้องปรับปรุง แก้ไข

ตารางที่ ๔-๑๒ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบ	ความรุนแรง ของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
ข้อ ๔ (๖) การเล่นเกม ใหญ่กระทำได้ในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้	๑) มัคคุเทศก์ ๒) นักท่องเที่ยว	**	มีเจตนาารมณ์เพื่อควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่รบกวน หรือทำลายระบบนิเวศที่เปราะบาง	ข้อความกระชับ ชัดเจนเข้าใจง่ายไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข
ข้อ ๔ (๗) การพักผ่อนค้างคืนโดยการจอดยานพาหนะนอน ใต้เต็นท์ กระจงม รถพวงหรือโดยวิธีอื่นๆ ใหญ่กระทำได้ในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้	๑) มัคคุเทศก์ ๒) นักท่องเที่ยว	***	มีเจตนาารมณ์เพื่อควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่รบกวนหรือทำลายระบบนิเวศที่เปราะบาง	ข้อความกระชับ ชัดเจนเข้าใจง่ายไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข
ข้อ ๔ (๘) การก่อกองไฟเพื่อการใด ๆ ใหญ่กระทำเฉพาะในเขตที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เมื่อเลิกใช้แล้วต้องดับไฟให้เรียบร้อย	๑) มัคคุเทศก์ ๒) นักท่องเที่ยว	****	มีเจตนาารมณ์เพื่อควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่รบกวนหรือทำลายระบบนิเวศที่เปราะบางและป้องกันการเกิดไฟป่า	ข้อความกระชับ ชัดเจนเข้าใจง่ายไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข
ข้อ ๔ (๙) การใช้สถานที่เพื่อการใด ๆ ต้องมิให้เป็นการเสื่อมเสียศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม และต้องไม่สงเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คน หรือสัตว์	๑) มัคคุเทศก์ ๒) นักท่องเที่ยว	***	บทบัญญัตินี้ได้นำเนื้อหา มาจาก ม.๑๖ (๑๗) มาขยายความให้ชัดเจนมากขึ้น	ข้อความกระชับ ชัดเจนเข้าใจง่ายไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข

ตารางที่ ๔-๑๒ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบ	ความรุนแรง ของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
<p>ข้อ ๔ (๑๐) การเดินเที่ยวชมธรรมชาตินอกทางถาวร ให้ใช้เส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด หรือ ทำเครื่องหมายไว้</p> <p>(๑๗) การดำน้ำทั้งชนิดดำน้ำลึก และดำน้ำตื้น ให้ดำน้ำได้ในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด</p> <p>(๑๘) ก่อนที่จะไปดำน้ำลึกจะต้องสง หรือ แจ้งแผนการดำน้ำให้อุทยานแห่งชาติทราบก่อน</p>	<p>๑) ผู้ประกอบ ธุรกิจท่องเที่ยว</p> <p>๒) มัคคุเทศก์</p> <p>๓) นักท่องเที่ยว</p>	<p>*****</p>	<p>มีเจตนาารมณ์เพื่อควบคุมกิจกรรม การท่องเที่ยวไม่รบกวน หรือทำลาย ระบบนิเวศที่เปราะบางทั้งทางบก และทางทะเล</p>	<p>ข้อความกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่ายไม่จำเป็นต้อง ปรับปรุง แก้ไข</p>
<p>ข้อ ๔ (๑๙) ห้ามให้อาหารสัตว์ทุกชนิด</p>	<p>๑) ผู้ประกอบ ธุรกิจท่องเที่ยว</p> <p>๒) มัคคุเทศก์</p> <p>๓) นักท่องเที่ยว</p>	<p>*****</p>	<p>บทบัญญัตินี้เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่มีการให้อาหารลิง ช้างป่า และสัตว์อื่นๆ ที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามธรรมชาติ ซึ่งอาจส่งผลเสียทั้งระบบนิเวศดั้งเดิม และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว</p>	<p>อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรออกประกาศเพื่ออธิบาย นำเสนอเหตุผลความจำเป็น</p>

ตารางที่ ๔-๑๒ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบ	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
<p>ข้อ ๔ (๒๐) ห้ามจัดกิจกรรมแข่งรถยนต์แข่งรถจักรยานยนต์ แข่งรถจักรยาน วิ่งแข่งขันวิ่งและเดินการกุศล หรือกิจกรรมอื่นที่ทำให้เกิดความรำคาญ รบกวนผู้เข้าไปพักผ่อนชมธรรมชาติ และรบกวนสัตว์ป่า เว้นแต่การจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาอนุญาตเป็นรายๆ ไป</p>	<p>๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) มัคคุเทศก์ ๓) นักท่องเที่ยว</p>	<p>***</p>	<p>เป็นมาตรการป้องกันการรบกวนนักท่องเที่ยวรบกวนธรรมชาติและสัตว์ป่าที่ต้องการความสงบเป็นธรรมชาติ สำหรับกรณีอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ การที่มีข้อยกเว้นให้กระทำได้ในบางกรณี การอนุญาตให้จัดกิจกรรมเข้าไปในพื้นที่สงวนสภาพธรรมชาติ จะเป็นการรบกวนทั้งนักท่องเที่ยว สัตว์ป่าและระบบนิเวศธรรมชาติขึ้นได้ จึงควรมีประกาศเพิ่มเติมเพื่อกำหนดห้ามกิจกรรมบางอย่างที่อาจส่งผลเสียขึ้นในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ให้ชัดเจน</p>	<p>อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรออกคำสั่งหรือประกาศเพิ่มเติม ห้ามจัดกิจกรรมบางอย่างเช่น กิจกรรมแข่งรถยนต์ แข่งรถจักรยานยนต์ แข่งจักรยาน</p>
<p>ข้อ ๔ (๒๑) เมื่อเกิดเหตุหรืออันตรายใดๆ ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้พบเห็นแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยด่วน เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้นำความช่วยเหลือได้ทันเวลาที่</p>	<p>๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) มัคคุเทศก์ ๓) นักท่องเที่ยว</p>	<p>*****</p>	<p>มีเจตนาารมณ์เพื่อควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดอันตรายต่อนักท่องเที่ยวและไม่รบกวนหรือทำลายระบบนิเวศที่เปราะบาง</p>	<p>ควรปรับปรุง ระเบียบให้ครอบคลุม หรือ ประกาศเป็นคำสั่งอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะ</p>

ตารางที่ ๔-๑๒ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบ	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์การบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
			<p>ข้อสังเกต จากการวิเคราะห์บทบัญญัติต่างๆ ในระเบียบ จะเห็นว่ายังขาดเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ ในการควบคุมการท่องเที่ยว อีกหลายประการที่จำเป็นต้องให้กิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคำนึงถึง อาทิ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และมลพิษสิ่งแวดล้อม ๒. ด้านการจัดการทางทะเล เช่น การจัดการปะการังและทรัพยากรทางทะเล ๓. ด้านการควบคุมกิจกรรมของธุรกิจนำเที่ยว และมีคณะศก ให้มาช่วยควบคุมดูแลการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน 	

หมายเหตุ ระดับความรุนแรงของปัญหา ***** คือ รุนแรงมากที่สุด **** คือรุนแรงมาก *** คือรุนแรงปานกลาง ** คือรุนแรงน้อย * คือรุนแรงน้อยที่สุด

๔.๔.๓ สถานภาพการบังคับใช้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๔.๔.๓.๑ สถานภาพการใช้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

พระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์ในการจัดการท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานสากล กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยว และมาตรการในการกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์แห่งธุรกิจนำเที่ยว

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ และสามารถนำมาใช้ในการควบคุม ดูแลและบริหารจัดการให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้ในหลายประเด็นได้เป็นอย่างดี สามารถสรุปได้ดังนี้

(๑) เป็นกฎหมายที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีบทบัญญัติในการควบคุมการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีบทลงโทษที่รุนแรงเป็นการป้องปรามที่ดี ทั้งยังให้ความสนใจด้านการแก้ไข เยียวยาแก่นักท่องเที่ยวที่ดีด้วยการบังคับให้มีประกันชีวิตแก่นักท่องเที่ยวทุกคน

(๒) การกำหนดให้คณะนักท่องเที่ยวจะต้องมีมัคคุเทศก์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นผู้ควบคุมกิจการท่องเที่ยวตามโปรแกรมการท่องเที่ยวที่วางไว้ กรณีที่นำนักท่องเที่ยวเข้ามาในอุทยานแห่งชาติ มัคคุเทศก์จะมีส่วนช่วยในการควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการอุบัติเหตุ หรือเกิดการทำลายหรือรบกวนระบบนิเวศ พืชพรรณและสัตว์ป่าที่เปราะบางได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญ มัคคุเทศก์สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยพนักงานเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ในการประชาสัมพันธ์ เป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ และแจ้งข่าวสาร ดังนั้นจึงควรมีการประสานงานที่ดีระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ กับมัคคุเทศก์และผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว

(๓) กรณี กิจกรรมมัคคุเทศก์น้อย หรือผู้นำทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ สามารถปรับใช้บทบัญญัติที่ว่าด้วย ในกรณีอุทยานแห่งชาติ สามารถจัดเจ้าหน้าที่ให้เป็นมัคคุเทศก์ในหน่วยงานได้เป็นครั้งคราว หรืออาจจะ ให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาทำหน้าที่มัคคุเทศก์ในหน่วยงานได้ แต่จะต้องมีหนังสือรับรองจากสถานศึกษา

(๔) เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีส่วนร่วมจากชุมชนที่ดี มีขั้นตอนปฏิบัติ ที่จะต้องดำเนินการประกาศพื้นที่บางส่วนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อดำเนินกิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป

(๕) ในทางปฏิบัติ ในการบังคับใช้ จะเห็นว่า มีบทกำหนดโทษชัดเจน และรุนแรง สามารถใช้ควบคุมกิจการท่องเที่ยวได้ดี แต่ในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ไม่ได้มีการแต่งตั้งให้ดูแลตามแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง มีเพียงตำรวจท่องเที่ยวที่มาปฏิบัติประจำอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น

สำหรับรายละเอียดการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้กฎหมาย และแนวทางปรับปรุง ปรากฏตามตารางที่ ๔-๑๓

ตารางที่ ๔-๑๓ การวิเคราะห์สถานภาพ ผลกระทบในการบังคับใช้ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และแนวทางปรับปรุง
(ในด้านการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานภาพการบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
ม. ๒๔ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว	ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว	*****	เพื่อควบคุมการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มีพลงโทษที่รุนแรง เป็นการป้องปรามที่ดี	ควรนำไปใช้ในการควบคุมธุรกิจนำเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ
ม. ๓๓ ในการจัดให้มีมัคคุเทศกเดินทางไปกับนักท่องเที่ยวผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ต้องใช้มัคคุเทศก ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศกซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้	ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์	*****	เพื่อควบคุมการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มีพลงโทษที่รุนแรง เป็นการป้องปรามที่ดี	ควรนำไปใช้ในการควบคุมมัคคุเทศกในอุทยานแห่งชาติ
ม. ๓๔ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุแก่นักท่องเที่ยวมัคคุเทศก และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด	ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยว	****	เพื่อควบคุมการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ให้ความสนใจด้านการแก้ไขเยียวยาแก่นักท่องเที่ยวที่ดีด้วยการบังคับให้มีประกันชีวิตแก่นักท่องเที่ยวทุกคน	เป็นแนวทางที่ดีในการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อเกิดกรณีอุบัติเหตุ

ตารางที่ ๔-๑๓ (ต่อ)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบ	ความรุนแรง ของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์ภาพการบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
<p>ม.๔๙ ผู้ใดประสงค์จะเป็นมัคคุเทศก์ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์จากนายทะเบียนความในมาตรานี้มีโทษบังคับแก่เจ้าหน้าที่ หรือพนักงานของสวนราชการ หรือหน่วยงาน ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งคราวทำนองเดียวกับมัคคุเทศก์ หรือนักเรียนนักศึกษา ซึ่งมีหนังสือรับรองจากสถานศึกษา</p>	<p>๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) มัคคุเทศก์ ๓) นักท่องเที่ยว</p>	<p>**</p>	<p>๑. มัคคุเทศก์จะต้องได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องตามระเบียบ ๒. ในกรณีอุทยานแห่งชาติ สามารถจัดเจ้าหน้าที่ให้เป็นมัคคุเทศก์ในหน่วยงานได้เป็นครั้งคราวหรืออาจจะให้นักเรียนนักศึกษาทำหน้าที่มัคคุเทศก์ในหน่วยงานได้แต่จะต้องมีหนังสือรับรองจากสถานศึกษา</p>	<p>กรณีนี้ ควรนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้องในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ด้วย</p>
<p>ม.๕๑ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชนเป็นการเฉพาะ เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใด ตามม. ๑๒ (๔) แล้ว รัฐมนตรีจะประกาศยกเว้นคุณสมบัติตาม ม. ๕๐ (๑) (ก) หรือ (ค) สำหรับผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งจะให้บริการเฉพาะในเขตพื้นที่นั้น รวมตลอดทั้งยกเว้น หรือลดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ให้อีกก็ได้</p>	<p>๑) ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ๒) มัคคุเทศก์</p>	<p>*****</p>	<p>เพื่อเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีส่วนร่วมจากชุมชนที่ดี มีขั้นตอนปฏิบัติ ที่จะต้อง ดำเนินการประกาศพื้นที่บางส่วนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อดำเนินกิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป</p>	<p>กรณีนี้ ควรนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ด้วย</p>

ตารางที่ ๔-๑๓ (ต่อ)

บทบัญญัติตามกฎหมาย	ผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบ	ความรุนแรงของปัญหา	บทวิเคราะห์สถานการณ์ภาพการบังคับใช้	แนวทางการปรับปรุง/แก้ไข
<p>หมวด ๗ บทกำหนดโทษ</p> <p>ม.๘๐ ผู้ใดประกอบธุรกิจนำเที่ยวโดย ไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตาม ม. ๑๕ หรือประกอบธุรกิจนำเที่ยว ในระหว่างถูกสั่งพักใบอนุญาต อันเป็น การฝ่าฝืน ม. ๔๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสน บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ม. ๘๒ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใด ฝ่าฝืน ม.๒๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท</p> <p>ม. ๘๗ มัคคุเทศก์ผู้ใดฝ่าฝืน ม. ๕๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท</p> <p>ม. ๘๘ มัคคุเทศก์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนด หรือไม่ติดบัตร ประจำตัวเป็นมัคคุเทศก์ตาม ม. ๕๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท</p>	<p>๑) ผู้ประกอบ ธุรกิจท่องเที่ยว</p> <p>๒) มัคคุเทศก์</p>	<p>*****</p>	<p>จะเห็นว่ามีบทกำหนดโทษชัดเจน และรุนแรง สามารถใช้ควบคุมกิจ การท่องเที่ยวได้ดี แต่ในการแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ธุรกิจ นำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ไม่ได้มีการ แต่งตั้งให้ดูแลตามแหล่งท่องเที่ยว โดยตรง มีเพียงตำรวจท่องเที่ยวที่มา ปฏิบัติประจำอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยว เท่านั้น</p>	<p>ควรนำมาใช้ในการควบคุมการ ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ด้วย</p>

หมายเหตุ ระดับความรุนแรงของปัญหา ***** คือ รุนแรงมากที่สุด **** คือรุนแรงมาก *** คือรุนแรงปานกลาง ** คือรุนแรงน้อย * คือรุนแรงน้อยที่สุด

๔.๔.๓.๒ สถานภาพการใช้ ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวที่ พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวจะพึงรับจากผู้ประกอบธุรกิจ นำเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่สมควรนำมาปรับใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

เป็นระเบียบที่ออกโดยอาศัยตามความในมาตรา ๑๒ (๓) มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง และ มาตรา ๒๖ แห่ง พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเนื้อหาสาระในการกำหนด มาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว มาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ มีเนื้อหาที่สามารถนำมา ปรับใช้ในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ และสามารถนำมาใช้ในการควบคุม ดูแลและบริหารจัดการให้ เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้ในหลายประเด็นได้เป็นอย่างดี ได้แก่

(๑) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่หาประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมจากนักท่องเที่ยว และ จะต้องไม่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการกระทำที่ ผิดกฎหมายเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน หรือโบราณวัตถุ การทารุณสัตว์

(๒) มัคคุเทศก์ต้องไม่ปฏิบัติ หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม ขัดต่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของประเทศไทย หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสถานที่ ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

(๓) สำหรับบทกำหนดโทษ ได้กำหนดโทษรุนแรงในกรณี มัคคุเทศก์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด หรือไม่ติดบัตรประจำตัวเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๕๗ ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ดังนั้น จึงควรนำระเบียบที่เกี่ยวกับการควบคุมการปฏิบัติของมัคคุเทศก์ดังกล่าว มาปรับใช้เพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยจะต้องออกระเบียบหรือประกาศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยข้อกำหนดและคำแนะนำในการดำเนินการของธุรกิจ นำเที่ยวและการปฏิบัติตัวของมัคคุเทศก์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หรือประสานความร่วมมือกับ กรมการท่องเที่ยว เพื่อแต่งตั้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในกฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวนี้ด้วย

๔.๕ การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติและ แนวทางการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

จากการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และสภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้ SWOT Analysis จะเห็นว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีจุดแข็งอันเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น และองค์ประกอบที่ดีมากมายหลายประการ มีจุดอ่อนเพียงบางประการ เมื่อพิจารณาประกอบกับโอกาสในการพัฒนาที่มีโอกาสที่ดีแต่มีอุปสรรคเพียงเล็กน้อย ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงกำหนดให้ใช้มาตรการเชิงรุก โดยพยายามแก้ไขปัญหาคือจุดอ่อน และใช้โอกาสที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเลือกกิจกรรมที่โดดเด่นมาใช้ในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้ดียิ่งขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์กำหนดแนวทางการจัดการที่เหมาะสม ดังนี้

๑. ผลักดันให้มีการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวบนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และสร้างกลไกเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบริหารงานและการนำแผนงานไปใช้ในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

๒. ทบทวน ระเบียบ มาตรการที่ใช้ในปัจจุบันที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม ให้มีความชัดเจนและมีเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย พร้อมพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของทั้งเจ้าหน้าที่ และมัคคุเทศก์ รวมถึงการเพิ่มบทลงโทษตามกฎหมายให้รุนแรงมากขึ้น เพื่อป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิด

๓. มุ่งเน้นการป้องกันและสร้างความเข้าใจโดยใช้โปรแกรมการสื่อความหมายที่เหมาะสมมาเป็นเครื่องมือในการควบคุมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความร่วมมือมากกว่าการบังคับใช้แต่กฎหมาย

๔. นำ พ.ร.บ. ธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาช่วยในการคุ้มครองดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มากขึ้น และสร้างความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ

๕. สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทั้งในระดับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ และภาคสังคมได้เข้ามาช่วยในการดำเนินการ รวมถึงเพิ่มกลยุทธ์ในการแสวงหาแนวร่วม โดยให้มัคคุเทศก์มาเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติในการดูแล และควบคุมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดการทำลายธรรมชาติ ตลอดจนใช้แนวทางกระตุ้นให้เกิดแนวร่วมช่วยดูแล โดยใช้แนวคิดนักท่องเที่ยวช่วยเป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่

๖. พัฒนากลยุทธ์ในการเพิ่มพูนศักยภาพและประสิทธิภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ทั้งการพัฒนาองค์ความรู้ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การสร้างขวัญกำลังใจ และสวัสดิการที่ดีขึ้น

๗. เสริมสร้างจริยธรรมการท่องเที่ยวให้เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบด้วยความเต็มใจ และเข้าใจ

๔.๕.๑ แนวทางการปรับปรุงกฎหมายอุทยานแห่งชาติ (ด้านการท่องเที่ยว)

ตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ มีเป้าหมายอยู่ ๓ ประเด็นหลัก ประเด็นแรกที่สำคัญที่สุด คือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงความอุดมสมบูรณ์ สามารถเอื้อประโยชน์ต่อประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติ จึงนับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่สำคัญในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับความพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศสำคัญของชาติไว้ให้คงอยู่สืบไป และประเด็นที่สองที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน คือ อุทยานแห่งชาติ เป็นพื้นที่ที่สำคัญยิ่งในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาวิจัยทางวิชาการ เพื่อนำองค์ความรู้ อาทิ การค้นหาสมุนไพรเพื่อการรักษาโรค การเป็นแหล่งอนุรักษ์สายพันธุ์ของทั้งพืชและสัตว์ป่า และถ้ามองให้ใกล้ตัว จะพบว่าเพียงแค่การรักษาแหล่งทำรังวางไข่ และอนุบาลตัวอ่อนของสิ่งมีชีวิตที่คุ้นเคยในชีวิตมากมาย อาทิ ปลาหู ไข่ได้อาศัยพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง และพื้นที่ท่องเที่ยวทะเลโดยรอบเป็นที่ผสมพันธุ์ วางไข่ แล้วกระจายพันธุ์ปลาให้ชาวบ้าน ชาวประมงได้จับ ทำมาหากินมานานนับสิบปีมาแล้ว สำหรับคุณค่าความสำคัญประเด็นที่สามของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ก็คือการเป็นแหล่งท่องเที่ยว นันทนาการ พักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นการจัดการอุทยานแห่งชาติจึงจำเป็นต้องดูแลรักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าของชาติไว้ให้ได้เพื่อยังประโยชน์ต่อส่วนรวมสืบไป ดังนั้น ตามเจตนารมณ์ของการออกกฎหมายอุทยานแห่งชาติ จึงมีไว้เพื่ออนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแล รักษาให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนสืบไป

สำหรับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ จะเน้นการสื่อความหมายธรรมชาติและ นันทนาการให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อไป ดังนั้นการแก้ไข ปรับปรุง กฎหมายอุทยานแห่งชาติ จึงจะเน้นในการปรับปรุงแก้ไขให้การท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไม่รบกวนหรือทำลาย ทำให้เสียหายต่อสภาพธรรมชาติ

ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ และส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยว นันทนาการเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ จึงเสนอให้มีแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ในประเด็นต่างๆดังนี้

(๑) ประเด็นด้าน บทบัญญัติตามกฎหมาย ได้แก่

- ๑.๑ การกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น เพื่อเป็นการป้องปรามให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดตามกฎหมาย
- ๑.๒ การปรับปรุง แก้ไข เนื้อหาสาระในบทบัญญัติ มาตรา ๑๖ ความควบคุม ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการใดภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ให้เกิดความเสียหายต่อ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยว และระบบนิเวศ

- ๑.๓ การเพิ่มเติม บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกำหนดให้อุทยานแห่งชาติจะต้องมีการจัดทำแผนการจัดการอุทยานแห่งชาติ ที่มีการแบ่งเขตการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสมทางวิชาการ
- ๑.๔ การปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ และเงื่อนไขต่างๆ ตามระเบียบที่ออกตามกฎหมาย

(๒) ประเด็นด้าน แนวทางการบังคับกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบด้วย

- ๒.๑ การเคร่งครัดการบังคับใช้กฎหมาย และกฎระเบียบให้เข้มงวดขึ้น
- ๒.๒ การปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม กฎระเบียบ มาตรการ และคำสั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ๒.๒ พัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ เพิ่มทักษะการปฏิบัติงาน อาทิ การฝึกอบรม ฝึกทักษะ จัดทำคู่มือ และเพิ่มสวัสดิการ
- ๒.๓ เพิ่มมาตรการป้องปรามโดยเฉพาะเน้นการป้องกันมากกว่าการปราบปราม ก่อนนักท่องเที่ยวเข้าอุทยานแห่งชาติ ทั้งในระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) และที่ ด่านตรวจทั้ง ๒ ด้านบริเวณทางเข้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ๒.๔ การใช้โปรแกรมสื่อความหมายเพื่อช่วยการขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ๒.๕ การเสริมสร้างแนวร่วมและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อช่วยควบคุมการท่องเที่ยว

(๓) ข้อเสนอแนะและเหตุผลประกอบ ดังนี้

- ๓.๑ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่อยู่แล้ว สามารถใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติได้เป็นอย่างดี
- ๓.๒ การแก้ไข กฎหมายที่เป็นพระราชบัญญัติ มีขั้นตอนและใช้เวลายาวนานมาก ดังนั้น จึงควรปรับปรุงแก้ไข ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อนำมาบังคับใช้ก็เพียงพอต่อการปฏิบัติ
- ๓.๓ ควรใช้มาตรการสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และปฏิบัติตนเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีด้วยความเต็มใจ มากกว่าการใช้การปราบปรามการกระทำผิด

โดยมีรายละเอียดประกอบตามตารางที่ ๔-๑๔ ดังนี้

ตารางที่ ๔-๑๔ แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ในการควบคุมการท่องเที่ยว

แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ในการควบคุมการท่องเที่ยว กรณี อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่		
บทบัญญัติ สาระสำคัญตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ควรปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม	แนวทางการดำเนินการและบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ	ข้อคิดเห็นและเหตุผลประกอบการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม
<p>๑. มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และ มาตรา ๒๗ ว่าด้วยบทกำหนดโทษ เนื่องจาก พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ บังคับใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ นับเป็นเวลานานถึง ๕๕ ปี บทกำหนดโทษเมื่อเทียบกับปัจจุบัน นับว่าน้อยมาก ทำให้ผู้กระทำความผิด ไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด</p> <p>๒. มาตรา ๑๖ ว่าด้วยการห้ามกระทำการใดๆในอุทยานแห่งชาติ พบว่ายังมีเนื้อหาที่ยังไม่สมบูรณ์อยู่บ้าง เช่น การบังคับใช้เกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การจัดการด้านมลภาวะและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. ขาดการกำหนด บทบัญญัติเกี่ยวกับการแบ่งเขตการจัดการที่ชัดเจน</p>	<p>๑. ดำเนินการแก้กฎหมายเพื่อเพิ่มเนื้อหาและบทกำหนดโทษให้รุนแรงมากขึ้น สอดคล้องกับการกระทำความผิดทั้งนี้การขับเคลื่อนต้องใช้เวลาอย่างมาก จึงควรใช้แนวทางการบริหารจัดการในเรื่องราวต่างๆไปพร้อมๆกัน</p> <p>๒. การปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติฯ จำนวน ๒ ระเบียบ ได้แก่</p> <p>๒.๑ ระเบียบ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ</p> <p>๒.๒ ระเบียบว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ</p> <p>๓. ออกประกาศกรมอุทยานแห่งชาติฯ เพื่อกำหนดแนวทางการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ</p> <p>๔. เพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ ในการบังคับใช้กฎหมายให้เคร่งครัดมากขึ้น อาทิ การฝึกอบรมเพิ่มทักษะ และจัดทำคู่มือการปฏิบัติ ตลอดจนการเพิ่มสวัสดิการเพื่อสร้างแรงจูงใจด้วย</p> <p>๕. การใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวคิดใช้การป้องกันนำการปราบปราม</p>	<p>๑. ในภาพรวมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ถึงแม้ว่าบังคับใช้มายาวนาน แต่เนื้อหาสาระสำคัญและตัวบทบัญญัติยังคงสามารถนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างดี ไม่ล้าสมัย มีเพียงบางประเด็น ที่อาจจะต้อง ปรับปรุงเพิ่มเติม ขยายความขึ้นบ้างเล็กน้อย</p> <p>๒. กระบวนการในการแก้ไขกฎหมายมีขั้นตอน และต้องใช้เวลาในการแก้ไขยาวนานมาก จึงควรใช้เป็นทางเลือกสุดท้าย</p> <p>๓. ทางเลือกที่ดีที่สุด คือ ควรเร่งรัดการบังคับใช้กฎหมายอุทยานแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น</p> <p>๔. แนวทางการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมาก ได้แก่ การใช้โปรแกรมการสื่อความหมายที่เหมาะสม เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวที่ดียั่งยืน ตามแนวคิด ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ เพื่อลดการกระทำความผิดด้วยความเต็มใจ</p>

๔.๕.๒ การปรับปรุง แก้ไขระเบียบเพื่อใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

จากการศึกษาพบว่า ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ควรทำการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้การควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีจำนวน ๒ ระเบียบ ได้แก่

(๑) ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เขาไปดำเนินกิจการท่องเที่ยว และพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

(๒) ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

สำหรับ ข้อบังคับ ข้อควรปฏิบัติ และมาตรการต่างๆสามารถออกเป็น คำสั่ง หรือ ประกาศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อใช้ประกอบการควบคุมดูแลได้

สำหรับ บางกรณีที่เป็นคำสั่งเฉพาะพื้นที่ ก็สามารถออกเป็นคำสั่ง หรือ ประกาศ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควบคุมดูแลเฉพาะพื้นที่ได้

โดยมีรายละเอียดประกอบ ดังนี้

๔.๕.๒.๑ การปรับปรุง ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ

(๑) เนื้อหา บทบัญญัติ สาระสำคัญตามกฎระเบียบเดิม

- “ข้อ ๙ การขออนุญาตและการอนุญาตตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการในบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติ..... สำหรับกิจการที่จะอนุญาตให้บุคคลเข้าไปดำเนินการ.... มีดังนี้.....ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว และข้อกำหนดพื้นที่กำหนดอนุญาตให้เป็นไปตามขนาดพื้นที่ อาทิจกรณีขออนุญาตสร้างที่พักอาศัย ขออนุญาตไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่ ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตารางเมตร หรือ พื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่

- เงื่อนไขแนบท้ายการขออนุญาตตามระเบียบ กำหนดให้ผู้ขออนุญาตจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบและเงื่อนไข.....

(๒) เนื้อหา บทบัญญัติ สาระสำคัญที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข

- ควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาในระเบียบให้อนุญาตเฉพาะตัวอาคารเป็นหลังๆ ไม่ควรอนุญาตให้ครอบคลุมการใช้พื้นที่ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรอบขึ้นได้ ทั้งนี้รวมถึงการขออนุญาต เพื่อดำเนินกิจการอื่น อาทิ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก การบริการให้เข้าหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่
- สำหรับกรณีการขออนุญาตกิจการพื้นที่เพื่อกางเต็นท์พักแรม ซึ่งเป็นการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ ไม่ควรอนุญาตให้บุคคลหรือภาคเอกชนเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่ควรสงวนไว้ให้เป็นดำเนินการโดยทางราชการหรือองค์กรภาครัฐ
- ควรแก้ไข เพิ่มเติม เงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ชัดเจน มีการขยายความในเรื่องการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้มาตรฐาน
- การกำหนดให้มัคคุเทศก์จะต้องทำหน้าที่ช่วยกำกับดูแล ควบคุมนักท่องเที่ยว และนำเสนอกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยวที่อาจจะมีข้อบ่งคับที่แตกต่างกัน มัคคุเทศก์จะต้องทำการศึกษาและปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม

(๓) ข้อคิดเห็นและเหตุผลประกอบ

ตามเจตนารมณ์ต้องการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาดำเนินการที่พักอาศัย บ้านพัก ค่ายพักแรม ตามระเบียบ ในกรณีเช่นนี้ รูปแบบการอนุญาตจะเป็นการให้สิทธิในพื้นที่ไปด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียระบบนิเวศดั้งเดิมขึ้นได้ จึงไม่ควรระบุให้สิทธิแก่ผู้ขออนุญาต ควรอนุญาตให้การดำเนินการท่องเที่ยวเฉพาะตัวอาคารสิ่งปลูกสร้างเท่านั้น จะต้องให้ความสำคัญและเคร่งครัดในการจัดการมลพิษที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม และการควบคุมการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ จะต้องขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบและกำหนดเงื่อนไขแนบท้ายการอนุญาตให้มัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่ช่วย โดยมีรายละเอียดประกอบตามตารางที่ ๔-๑๕

สำหรับ (ร่าง) ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ ที่เสนอให้ปรับปรุงได้แนบไว้ในภาคผนวกที่ ๑-๒

ตารางที่ ๔-๑๕ แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้ระเบียบ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ ในการควบคุมการท่องเที่ยว

แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ในการควบคุมการท่องเที่ยว กรณี อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่		
เนื้อหา บทบัญญัติ สาระสำคัญตามกฎระเบียบเดิม	เนื้อหา บทบัญญัติ สาระสำคัญที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข	ข้อคิดเห็นและเหตุผลประกอบ
<p>“ข้อ ๙ การขออนุญาตและการอนุญาตตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการในบริเวณที่จัดไว้เป็น เขตบริการในอุทยานแห่งชาติ..... สำหรับกิจการที่จะอนุญาตให้บุคคลเข้าไปดำเนินการ.... มีดังนี้.....</p> <p>ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว และข้อกำหนดพื้นที่กำหนดอนุญาตให้เป็นไปตามขนาดพื้นที่ อาทิ กรณีขออนุญาตสร้างที่พักอาศัย ขออนุญาตไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตารางเมตร หรือ พื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่</p>	<p>๑. ควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาในระเบียบให้อนุญาตเฉพาะตัวอาคารเป็นหลักๆ ไม่ควรอนุญาตให้ครอบคลุมการใช้พื้นที่ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรอบขึ้นได้ ทั้งนี้รวมถึงการขออนุญาตเพื่อดำเนินกิจการอื่น อาทิ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก การบริการให้เช่าหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่</p> <p>๒. สำหรับกรณีการขออนุญาตกิจการพื้นที่เพื่อกางเต็นท์พักแรม ซึ่งเป็นการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ ไม่ควรอนุญาตให้บุคคลหรือภาคเอกชนเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่ ควรสงวนไว้ให้เป็นดำเนินการโดยทางราชการหรือองค์กรภาครัฐ</p>	<p>ตามเจตนารมณ์ต้องการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาดำเนินกิจการที่พักอาศัย บ้านพัก ค่ายพักแรม ตามระเบียบ ในกรณีเช่นนี้ รูปแบบการอนุญาตจะเป็นการให้สิทธิ์ในพื้นที่ ไปด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียระบบนิเวศดั้งเดิมขึ้นได้</p> <p>จึงไม่ควรระบุให้สิทธิ์แก่ผู้ขออนุญาต ควรอนุญาตให้การดำเนินกิจการท่องเที่ยวเฉพาะตัวอาคารสิ่งปลูกสร้างเท่านั้น</p>
<p>เงื่อนไขแนบท้ายการขออนุญาตตามระเบียบกำหนดให้ผู้ขออนุญาตจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและเงื่อนไข.....</p>	<p>๑. ควรแก้ไข เพิ่มเติม เงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ชัดเจน มีการขยายความในเรื่องการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้มาตรฐาน</p> <p>๒. การกำหนดให้มัคคุเทศก์จะต้องทำหน้าที่ช่วยกำกับดูแลควบคุมนักท่องเที่ยวและนำเสนอกิจกรรมที่เหมาะสม</p>	<p>จะต้องให้ความสำคัญและเคร่งครัดในการจัดการมลพิษที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและการควบคุมการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ จะต้องขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบและกำหนดเงื่อนไขแนบท้ายการอนุญาตให้มัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่ ช่วยควบคุมดูแลนักท่องเที่ยวและรักษากฎระเบียบอย่างเคร่งครัด</p>

๔.๕.๒.๒ การปรับปรุง แก้ไขระเบียบ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

(๑) เนื้อหา บทบัญญัติ สาระสำคัญตามกฎระเบียบเดิม

• ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้ (๑) - (๒๑).....

(๒) เนื้อหา บทบัญญัติ สาระสำคัญที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข

- จัดหมวดหมู่บทบัญญัติ ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และขยายความ ให้เข้าใจง่าย เพื่อลดการตีความและการใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้
- เพิ่มสาระสำคัญที่ยังไม่ครบถ้วน อาทิ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม พิษต่างๆ และการจัดการเพื่อควบคุมด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- เพิ่มสาระสำคัญในเรื่อง การปฏิบัติตัวของมัคคุเทศก์และผู้ประกอบการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

(๓) ข้อคิดเห็นและเหตุผลประกอบ

จากการวิเคราะห์บทบัญญัติต่างๆ ในระเบียบ จะเห็นว่าในการควบคุม การท่องเที่ยว เนื้อหาบางส่วนมีความซ้ำซ้อน ควรรวมเข้าไว้ด้วยกัน และมีบางส่วนของเนื้อหาที่เป็น สาระสำคัญ ควรกำหนดเพิ่มเติม โดยแบ่งให้เป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ได้แก่

ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติต้อง ปฏิบัติ ดังนี้ .....

ข้อ ๕ มัคคุเทศก์หรือบุคคลที่ทำหน้าที่ลักษณะเดียวกับมัคคุเทศก์ ซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่างๆในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้ .....

ข้อ ๖ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้ .....

ในกรณี บางประเด็นที่เป็นปัญหาในการควบคุมการท่องเที่ยว กรณี เฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรจัดทำเป็นประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อบังคับใช้เฉพาะกรณีอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีรายละเอียดประกอบตามตารางที่ ๔-๑๖

สำหรับ (ร่าง) ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วย การเข้าไปในอุทยานแห่งชาติที่เสนอให้ปรับปรุง ได้แนบไว้ในภาคผนวกที่ ๑-๓

ตารางที่ ๔-๑๖ แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้ ระเบียบ วาดด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติในการควบคุมการท่องเที่ยว

แนวทางการปรับปรุง แก้ไข และการบังคับใช้ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในการควบคุมการท่องเที่ยว กรณี อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่		
เนื้อหา บทบัญญัติ สาระสำคัญตามกฎระเบียบเดิม	เนื้อหา บทบัญญัติ สาระสำคัญที่เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข	ข้อคิดเห็นและเหตุผลประกอบ
ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้ (๑) - (๒๑).....	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดหมวดหมู่บทบัญญัติ ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และขยายความให้เข้าใจง่าย เพื่อลดการตีความและการใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้ ๒. เพิ่มสาระสำคัญที่ยังไม่ครบถ้วน อาทิ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษต่างๆ และการจัดการเพื่อควบคุมด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๓. เพิ่มสาระสำคัญในเรื่อง การปฏิบัติตัวของมัคคุเทศก์และผู้ประกอบการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จากการวิเคราะห์บทบัญญัติต่างๆ ในระเบียบ จะเห็นว่าในการควบคุมการท่องเที่ยว เนื้อหาบางส่วนมีความซ้ำซ้อน ควรรวมเข้าไว้ด้วยกัน และมีบางส่วนยังขาดเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ ควรกำหนดเพิ่มเติม โดยแบ่งให้เป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ได้แก่ ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้ ..... ข้อ ๕ มัคคุเทศก์หรือบุคคลที่ทำหน้าที่ลักษณะเดียวกับมัคคุเทศก์ซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้ ..... ข้อ ๖ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้ ..... ๒. ในกรณี บางประเด็นที่เป็นปัญหาในการควบคุมการท่องเที่ยว กรณีเฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรจัดทำเป็น ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติฯ เพื่อบังคับใช้เฉพาะกรณีอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๔.๕.๒.๓ การปรับปรุง ประกาศ และมาตรการเพิ่มเติมเพื่อควบคุมการท่องเที่ยว ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ในกรณี บางประเด็นที่เป็นปัญหาในการควบคุมการท่องเที่ยว กรณีเฉพาะในพื้นที่
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรดำเนินการใน ๒ ระดับที่จำเป็นดังนี้

(๑) การออกประกาศและคำสั่งปฏิบัติ ระดับ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ
พันธุ์พืช เพื่อบังคับใช้ในภาพรวมทั้งประเทศ ประกอบด้วย

(๑.๑) คำสั่ง เรื่อง การปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดการท่องเที่ยว
นันทนาการในอุทยานแห่งชาติ

(๑.๒) ประกาศ เรื่อง การปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์
ในอุทยานแห่งชาติ

(๑.๓) ประกาศ เรื่อง การห้ามให้อาหารสัตว์ การนำสัตว์เลี้ยงหรือปล่อยสัตว์
ในอุทยานแห่งชาติ

(๑.๔) ประกาศ เรื่อง การห้ามทิ้งขยะ ทิ้งน้ำเสีย และการกระทำการให้เกิดผล
กระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ

(๒) การออกประกาศและคำสั่งปฏิบัติ เพื่อบังคับใช้เฉพาะกรณีอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
ประกอบด้วย

(๒.๑) คำสั่ง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เรื่อง การมอบหมายหน้าที่และการ
ปฏิบัติงานเพื่อควบคุมการท่องเที่ยว นันทนาการในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(๒.๒) ประกาศ ห้ามแข่งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ จักรยาน เดิน หรือการ
กระทำการใดๆ ในลักษณะเดียวกันในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(๒.๓) ประกาศ คำแนะนำ และข้อควรปฏิบัติเมื่อพบสัตว์ป่า

(๒.๔) ประกาศ การจัดการท่องเที่ยว และนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ

๔.๕.๓ แนวทางการใช้ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมดูแลการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ลดการกระทำความผิดที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรประสานความร่วมมือกับกรมการท่องเที่ยวเพื่อร่วมกันดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(๑) การประกาศให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มีอำนาจในการควบคุม ดูแล เฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

(๒) การควบคุมการดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอย่างเข้มงวด ตาม มาตรา ๒๔ (ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหาย แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว) มาตรา ๓๓ (ในการจัดให้มีมัคคุเทศก์เดินทางไปกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบ ธุรกิจนำเที่ยวต้องใช้มัคคุเทศก์ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้) และมาตรา ๓๔ (ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุแก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด)

(๓) การดำเนินการ ตามมาตรา ๔๙ (ผู้ใดประสงค์จะเป็นมัคคุเทศก์ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์จากนายทะเบียน ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ หรือพนักงานของส่วนราชการ หรือหน่วยงาน ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งคราวทำนองเดียวกับมัคคุเทศก์ หรือนักเรียน นักศึกษาซึ่งมีหนังสือรับรอง จากสถานศึกษา) ดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย

(๔) การดำเนินการประกาศให้พื้นที่ท่องเที่ยวบางส่วนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวท้องถิ่น ตามมาตรา ๕๑ (เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชน เป็นการเฉพาะ เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใดตามมาตรา ๑๒ (๔) แล้ว รัฐมนตรีจะประกาศยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๕๐ (๑) (ก) หรือ (ค) สำหรับผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต เป็นมัคคุเทศก์ซึ่งจะให้บริการเฉพาะในเขตพื้นที่นั้น รวมตลอดทั้งยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ให้ ด้วยก็ได้) พร้อมทั้งออกคำสั่งปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุป อภิปรายผล

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มาช้านาน แต่พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลกระทบ และเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากมาย และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาส่วนใหญ่เกิดมาจากนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์บางส่วนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ใช้ในการควบคุมไม่ให้เกิดการรบกวน หรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และโดยตั้งใจกระทำ ในบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่บางส่วนที่ยังไม่เข้าใจถึงบทบาทภาระหน้าที่ตามกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ ข้อบังคับต่างๆ ในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง และในหลายกรณีตามกฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้บังคับเป็นเวลานานเนื้อหา และตัวบทบางประการล้าสมัย ไม่สอดคล้องหรือตรงกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขที่ถูกต้องเหมาะสม จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพื่อปรับปรุง และกำหนดแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการ ข้อบังคับ เพื่อให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้อยู่ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่องการศึกษาปรับปรุงและบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรการพิเศษเพื่อสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อประเมินสถานภาพการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ มาตรการและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา และนำเสนอ(ร่าง)การปรับปรุง กฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้ที่เหมาะสม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการใช้แบบสอบถามทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเจาะกลุ่มเป้าหมายและทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผสมผสานกับการสำรวจและวิเคราะห์เพื่อประเมินสถานภาพการบริหารจัดการ และการใช้เทคนิคการประชุมระดมความคิด FOCUS GROUP เพื่อจัดทำแนวทางการบริหารจัดการ การปรับปรุงกฎระเบียบที่เหมาะสมต่อไป

ผลการศึกษา ได้ทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านการจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประเมินระดับความรุนแรงของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อพื้นที่ศึกษา ทำการประเมินสถานภาพของการบังคับใช้กฎระเบียบในการควบคุมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้แก่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชที่เกี่ยวข้องจำนวน ๓ ฉบับ ประกอบด้วย ระเบียบว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการ

ท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ และระเบียบว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ นอกจากนี้ได้ทำการศึกษาถึงพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลจากการประเมินสภาพแวดล้อม โดยใช้ SWOT Analysis ได้กำหนดแนวทางปรับปรุงกฎระเบียบและการบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

๑. ผลักดันให้มีการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และการสร้างกลไกเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบริหารงาน และการนำแผนงานไปใช้ในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

๒. แนวทางการทบทวน ระเบียบ มาตรการที่ใช้ในปัจจุบันที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม ให้มีความชัดเจน และมีเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย พร้อมพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานของทั้งเจ้าหน้าที่ และมัคคุเทศก์ รวมถึงการเพิ่มบทลงโทษตามกฎหมายให้รุนแรงมากขึ้น เพื่อป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิด ทั้งนี้เสนอให้มีการร่างแก้ไขระเบียบว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยว และพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ และระเบียบว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ และออกคำสั่งและประกาศกรมอุทยานแห่งชาติให้ครอบคลุมการดำเนินการของทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่เกี่ยวข้อง และนักท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับปรุงประกาศ และกำหนดมาตรการเพิ่มเติมเฉพาะกรณีเพื่อควบคุมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

๓. มุ่งเน้นการป้องกัน และสร้างความเข้าใจโดยใช้โปรแกรมการสื่อความหมายที่เหมาะสม มาเป็นเครื่องมือในการควบคุมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความร่วมมือมากกว่าการบังคับใช้ตามกฎหมาย

๔. นำพระราชบัญญัติธุรกิจท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาช่วยในการคุ้มครองดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มากขึ้น และสร้างความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ การประกาศให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้มีอำนาจในการควบคุม ดูแล เฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การดำเนินการประกาศให้พื้นที่ท่องเที่ยวบางส่วนในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวท้องถิ่น ตามมาตรา ๕๑ และการดำเนินการด้านมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือการนำนักเรียนมาทำหน้าที่มัคคุเทศก์น้อยให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วย

๕. สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทั้งในระดับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ และภาคสังคมได้เข้ามาช่วยในการดำเนินการ รวมถึงเพิ่มกลยุทธ์ในการแสวงหาแนวร่วม โดยให้ มัคคุเทศก์มาเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติในการดูแล และควบคุมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดการทำลายธรรมชาติ ตลอดจนใช้แนวทางกระตุ้นให้เกิดแนวร่วมช่วยดูแล โดยใช้แนวคิดนักท่องเที่ยวช่วยเป็นหูเป็นตาแทนเจ้าหน้าที่

๖. พัฒนากลยุทธ์ในการเพิ่มพูนศักยภาพ และประสิทธิภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ทั้งการพัฒนาองค์ความรู้ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การสร้างขวัญกำลังใจและสวัสดิการที่ดีขึ้น

๗. เสริมสร้างจริยธรรมการท่องเที่ยวให้เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบด้วยความเต็มใจและเข้าใจ

ผลของการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในปรับปรุงกฎระเบียบมาตรการสำหรับการบังคับใช้ในการท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และแนวทางการบังคับใช้ที่ตรงกับความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถนำไปขยายผลเพื่อปรับใช้กับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สำหรับในภาพรวมหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อใช้ในการควบคุมบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้เป็นอย่างดี

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๑. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึงแม้ว่าจะมีหลายประเด็นที่สมควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม แต่เนื่องจากกระบวนการในการแก้ไขมีขั้นตอน และใช้เวลานานมาก และประเด็นที่ควรแก้ไขเป็นเพียงการเพิ่มเติมเพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเช่น การเพิ่มบทกำหนดโทษ การเพิ่มเติมและขยายความในบางมาตรา ซึ่งในระหว่างรอการแก้ไขกฎหมาย ควรเร่งดำเนินการออกระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มาบังคับใช้ก่อนได้ เช่น การกำหนดให้อุทยานแห่งชาติทุกแห่งจะต้องมีแผนการจัดการ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการแบ่งเขตการจัดการให้เป็นไปตามศักยภาพของพื้นที่ การเพิ่มแนวทางการบริหารจัดการภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนให้มากขึ้น

๒. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรประสานความร่วมมือกับกรมการท่องเที่ยว เพื่อนำกฎระเบียบ มาใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ควรให้ความสำคัญกับการป้องปรามมากกว่าการปราบปราม

๔. ควรใช้แนวทางการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือด้วยความเข้าใจ จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขึ้นได้

๕. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรใช้แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วม เพื่อนำมาช่วยแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว จะช่วยทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- สำนักอุทยานแห่งชาติ. ๒๕๔๖. รายงานการสัมมนาหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ และวนอุทยานครั้งที่ ๓ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติ วันที่ ๒๓ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๕, สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช .
- สำนักอุทยานแห่งชาติ. ๒๕๔๗. คู่มือการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำนักอุทยานแห่งชาติ. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สุนีย์ ทองจันทร์ และคณะ. ๒๕๕๖. รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการบริหารจัดการ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ : ศึกษากรณีเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ทูลสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาส, อุทิศ กุฎอินทร์, สมพร อศิวิลานนท์, เรืองเดช ศรีวรรณนะ, เพิ่มศักดิ์ มกราภิรม และนภวรรณ ฐานะกาญจน์. ๒๕๓๔. ขนาดเนื้อที่และมาตรการในการจัดการป่าอนุรักษ์. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. ๒๕๒๕. เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดการพื้นที่นันทนาการ กรุงเทพฯ : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์ เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่างวันที่ ๒๕-๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๖. สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.
- อภิญา เลื่อนฉวี. ๒๕๔๗. รายงานวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณีอุทยานแห่งชาติ. ทูลสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๔๗
- Cole,D.N. 1982. "Controlling the Spread of Campsites at Popular Wilderness Destinations." Journal of Soil and Water Conservation 37:291-295. อ้างโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. ๒๕๔๖ อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่าง ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.

- Emphandhu, Dachance. 1993. **Public Participation as a conflict Management tool : A case study of Doi Inthanon National Park.** Dissertation, Graduate School, Univ. Of Washington. อ้างโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่าง ๒๕-๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.
- Fazio ,J.R. 1979. **Communicating with the wilderness User.** Bulletin 28, College of Forestry, Wildlife and Bange Sciences, Univ. of Idahao,Mascow. อ้างโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่าง ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.
- Garratt, Keith.1984. **The Relationship between adjacent lands and protected areas:** issue of concern of the protected area manager. In : National Park Conservation and Development : ihe Role of Protected Area in Sustaining Society. McNeely,J.A. and K.R. Millers (eds). Smithsonian Institution, Washingtonh, D.C. อ้างโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่าง ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐
- Hammitt, W.E. and Cole, D.N. 1987 b. **Wildland Recreation. Ecology and Management.** A Wiley - Intersceince Publication. John Wiley and Sons, New York. อ้างโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติระหว่างวันที่ ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐ .สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.
- Roggenbuck, J.W. and D.L. Berricer **“Communications to Disperse Wilderness Campers.”** Journal of Forestry 70 : 295 - 297, 1981. อ้างโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติระหว่างวันที่ ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.
- Sharpe, G.W. (ed) 1987. **Interpreting the Environment,** 2nd ed.,New York : John Wiley and Sons. อ้างโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ.๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติระหว่างวันที่ ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.
- Stankey, G.H. and J.h. Banden. **Retioning Wilderness Use : Methods, Problems and Guildelines.** USDA Forest Service Research Paper INT - 192, 1977.อ้างโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่าง ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐..

Jolly, v. 1978. **The Concept of Environmental Management**. In Managing the Environment by Desh Bandhu, Veena Bhardwaj, and J.L. Bhat. New Delhi : Indian Environmental Society, India, 23-47.

The Ecotourism Society, 1993. **Ecotourism** : A Guide for Planners Manager S. Lingberg Kreg and D.E. Hawkins (eds). North Bennington, Vermont.

The Ecotourism Society. 1991. **The Ecotourism Society's definition**. The Ecotourism Society Newsletter. อ้างอิงโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่าง ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.

Washburne, R.F. and D.N. Cole. **Problems and Practices in Wilderness Management** : A Survey of Managers. USDA Forest Service Research Paper INT -304, 1983. อ้างอิงโดย สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. ๒๕๔๖. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ. สำหรับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ระหว่าง ๒๕ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐.

Winslow, J. H. and S. Gubby. 1976. **The Land is Our Life** . Port Moresby : Published by Office of Environment, Papua New Guinea, 27 P.

<http://www.folktravel.com/archive/khaoyai.html>

<https://kasmos52.wordpress.com/ปัญหาการใช้กฎหมายในประเทศไทย>

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ ๑-๑ รายชื่อนักวิจัย

- ๑ หัวหน้าโครงการ
ชื่อ-สกุล นายชลธร ชำนาญคิด
หน่วยงาน สมาคมอุทยานแห่งชาติ
สถานที่ติดต่อ สมาคมอุทยานแห่งชาติ ห้อง ๖๐๓ ชั้น ๖ อาคารวนศาสตร์ ๖๐ ปี
คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถนนพหลโยธิน
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
หมายเลขโทรศัพท์/fax ๐ ๒๕๖๑ ๔๒๔๕ (มือถือ) ๐๘ ๑๓๐๖ ๒๓๖๓
E-mail: npat.chon@hotmail.com
- ๒ ผู้ร่วมงานวิจัยคนที่ ๑
หน่วยงาน นายธีรยุทธ สมตน
สำนักงาน สำนักการจัดการที่ดินป่าไม้
สถานที่ติดต่อ กรมป่าไม้ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม ๑๐๙๐๐
โทรศัพท์ ๐๒ ๕๗๙ ๑๓๑๒ โทรสาร ๐๒ ๕๗๙ ๗๕๘๓
E-mail : t_yut38@hotmail.com
- ๓ ผู้ร่วมงานวิจัยคนที่ ๒
หน่วยงาน นายศักดิ์ดา กลิ่นเกษร
กลุ่มงานวิชาการ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ (ปราจีนบุรี)
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
สถานที่ติดต่อ ๔๔๘/๑ ถ.หน้าเมือง ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี ๒๕๐๐๐
หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๓๗๒๑ ๑๑๔๐ ต่อ ๔๐๐ โทรสาร ๐ ๓๗๒๑ ๑๓๔๐
E-mail : sakda_kl@hotmail.com
- ๔ ผู้ร่วมงานวิจัยคนที่ ๓
หน่วยงาน นายวิชัย พรลีแสงสุวรรณ์
ส่วนอุทยานแห่งชาติ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ (ปราจีนบุรี)
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
สถานที่ติดต่อ ๔๔๘/๑ ถนนหน้าเมือง ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
โทรศัพท์ ๐๓๗ ๒๑๑๑๔๐ ต่อ ๗๐๐ โทรสาร ๐ ๓๗๒๑ ๑๓๔๐
E-mail: wichai3844@dnp.go.th

ตารางภาคผนวกที่ ๑-๒ ตารางการปรับปรุง ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติฯ ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินกิจการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ....

บทบัญญัติตามระเบียบเดิม	บทบัญญัติ ที่เสนอให้แก้ไข	หลักการ เหตุผล
<p>ข้อ ๙ การขออนุญาต และการอนุญาตตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการในบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติ โดยให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ กำหนดจุดที่ตั้ง จัดทำแผนผัง กำหนดจำนวนแปลงเพื่อกิจการต่างๆ แล้วรายงานกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อพิจารณานุมัติ สำหรับกิจการที่จะอนุญาตให้บุคคลเข้าไปดำเนินการในบริเวณ ที่ได้อนุมัติให้กำหนดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติ มีดังนี้</p> <p>ก. การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก</p> <p>ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว</p> <p>ค. การบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ</p> <p>ข้อ ๑๕ การอนุญาตตามข้อ ๙ ก. และข้อ ๙ ข. ให้ใช้ใบอนุญาตตามแบบ อ.ช. ๓ และการอนุญาตตามข้อ ๙ ค. ให้ใช้ใบอนุญาตตามแบบ อ.ช. ๔ ทำระเบียบนี้ ใบอนุญาตให้กำหนดอายุดังนี้</p> <p>ก. การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก</p> <p>(๑) ไม่เกิน ๓ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ตารางเมตร</p> <p>(๒) ไม่เกิน ๕ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร</p>	<p>ข้อ ๙ การขออนุญาต.....</p> <p>ก. การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก</p> <p>ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว</p> <p>ค. การบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ</p> <p>ข้อ ๑๕ การอนุญาตตามข้อ ๙ ก. และข้อ ๙ ข. ให้ใช้ใบอนุญาตตามแบบ อ.ช. ๓ และการอนุญาตตามข้อ ๙ ค. ให้ใช้ใบอนุญาตตามแบบ อ.ช. ๔ ทำระเบียบนี้ ใบอนุญาตให้กำหนดอายุดังนี้</p> <p>ก. การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก อนุญาตให้เข้ามาดำเนินกิจการ บริหารจัดการ ดังนี้</p> <p>(๑) ไม่เกิน ๕ ปี สำหรับอาคารสิ่งปลูกสร้างจำนวน ๑ หลัง ที่มีพื้นที่ ไม่เกิน ๒๐ ตารางเมตร</p> <p>(๒) ไม่เกิน ๑๐ ปี สำหรับอาคารสิ่งปลูกสร้างจำนวน ๑ หลัง ที่มีพื้นที่ไม่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร</p> <p>(๓) ไม่เกิน ๑๕ ปี สำหรับอาคารสิ่งปลูกสร้างจำนวน ๑ ชุด ที่มีพื้นที่รวมกันไม่เกิน ๕๐๐ ตารางเมตร</p>	<p>ตามเจตนารมณ์ต้องการเปิดโอกาสให้บุคคล ภายนอกมาเปิดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกและบริการ เช่น ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มและกาแฟ ร้านขายของ เบ็ดเตล็ด และของที่ระลึก แต่เท่าที่ผ่านมา พบว่าการขออนุญาตให้ดำเนินกิจการจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก ที่ผ่านเป็นการอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจท้องถิ่นและชาวบ้าน มักพบการปล่อยน้ำเสียลงสู่ธรรมชาติ ขาดการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี</p> <p>สำหรับการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมาดำเนินกิจการที่พักอาศัย บ้านพัก ค่ายพักแรม ตามระเบียบ กำหนดอนุญาตให้เป็นไปตามขนาดพื้นที่ อาทิ กรณีขออนุญาตสร้างที่พักอาศัย ขออนุญาตไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่ ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตารางเมตร หรือพื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่ ในกรณีเช่นนี้ รูปแบบการอนุญาตจะเป็นการให้สิทธิในพื้นที่ไปด้วย</p>

ตารางภาคผนวกที่ ๑-๒ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบเดิม	บทบัญญัติที่เสนอให้แก้ไข	หลักการและเหตุผล
<p>(๓) ไม่เกิน ๑๐ ปี สำหรับพื้นที่เกินกว่า ๒๐๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๕๐๐ ตารางเมตร</p> <p>ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว</p> <p>(๑) ไม่เกิน ๕ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร</p> <p>(๒) ไม่เกิน ๑๕ ปี สำหรับพื้นที่เกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๘,๐๐๐ ตารางเมตร</p> <p>(๓) ไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่เกินกว่า ๘,๐๐๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตารางเมตร</p>	<p>ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว อนุญาตให้เข้ามาบริหารจัดการให้บริการที่พัก ประเภท ค่ายพักแรมและบ้านพัก ดังนี้</p> <p>(๑) ไม่เกิน ๑๐ ปี สำหรับการอนุญาตเฉพาะอาคาร สิ่งปลูกสร้างจำนวน ๑ อาคาร มีพื้นที่ไม่เกิน ๕๐๐ ตารางเมตร</p> <p>(๒) ไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับการอนุญาตเฉพาะอาคาร สิ่งปลูกสร้าง ที่อยู่ในพื้นที่ไม่เกิน ๑๖,๐๐๐ ตารางเมตร</p>	<p>ซึ่งอาจก่อให้เกิดการดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียระบบนิเวศดั้งเดิมขึ้นได้</p>
<p>เงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาต สำหรับ.....</p> <p>๒. ต้องดูแลรักษาอาคารสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในสภาพสะอาด เรียบร้อย และใช้การได้ดีเสมอ</p> <p>๖. เงื่อนไขอื่นๆ (ถ้ามี).....</p>	<p>เงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาต สำหรับ.....</p> <p>๒. ต้องดูแลรักษาอาคารสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในสภาพสะอาด เรียบร้อยและใช้การได้ดีเสมอ และต้องไม่มีการปล่อยของเสียหรือก่อให้เกิดมลภาวะใดๆ ลงสู่ธรรมชาติ</p> <p>๖. ผู้ได้รับอนุญาตประเภทการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ต้องควบคุมดูแลกิจการของตน และนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการไม่ให้กระทำการใดๆ ให้เกิดความเสียหาย และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>๗. เงื่อนไขอื่นๆ (ถ้ามี).....</p>	<p>การขออนุญาต สำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญและเคร่งครัดในการควบคุมการนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ ให้มาขออนุญาตให้ถูกต้องตามระเบียบ และกำหนดเงื่อนไขแนบท้ายการอนุญาตให้มัคคุเทศก์ต้องทำหน้าที่ช่วยควบคุมดูแลนักท่องเที่ยวและรักษากฎระเบียบอย่างเคร่งครัด</p>

หมายเหตุ ข้อเสนอนี้เป็นความเห็นของผู้วิจัย เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติมเท่านั้น วช.สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

ตารางภาคผนวกที่ ๑-๓ ตารางการปรับปรุง ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติฯ ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ....

บทบัญญัติตามระเบียบเดิม	บทบัญญัติที่เสนอให้แก้ไข	หลักการและเหตุผล
<p>“ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไป หรือใช้สถานที่ต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>(๑) ห้ามมิให้นำยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์มีเสียงดัง หรือ ควันดำผิดกติวิสัยเข้าไป</p> <p>(๒) การขับขี่ยานพาหนะต้องปฏิบัติตามกฎ หรือ เครื่องหมายการจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ การจอดยานพาหนะต้องไม่กีดขวางทางจราจร</p> <p>(๓) การเข้าออกไพร่กระทำใดเฉพาะตามเส้นทางที่พนักงาน เจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และเมื่อถึงด่านตรวจต้องหยุดให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านทำการตรวจก่อน</p> <p>(๔) ห้ามนำสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อพืชหรือสัตว์เข้าไปใน อุทยานแห่งชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่</p> <p>(๕) การอาบน้ำหรือลงไปในลำน้ำ ไก่กระทำใดเฉพาะบริเวณที่ พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้</p> <p>(๖) การเล่นกีฬา ไก่กระทำใดในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่ กำหนดไว้</p>	<p>ข้อ ๔ การเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>ข้อ ๔.๑ บุคคลซึ่งเข้าไป หรือใช้สถานที่ต่างๆ ใน อุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>(๑).....</p> <p>ข้อ ๔.๒ ผู้ประกอบกิจการซึ่งเข้าไป หรือใช้สถานที่ต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>(๑).....</p> <p>ข้อ ๔.๓ มัคคุเทศก์ หรือผู้ที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ จัดงาน หรือกิจกรรมซึ่งเข้าไป หรือใช้สถานที่ต่างๆ ใน อุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>(๑).....</p> <p>“ ข้อ ๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ใดกระทำการ ใดๆอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้อื่น หรือตนเอง หรือจะเป็นการรบกวน หรือเดือดร้อน รำคาญแก่คนหรือสัตว์ หรือจะทำให้เสียหายแก่ สภาพธรรมชาติ หรือสิ่งอื่นใด พนักงานเจ้าหน้าที่มี อำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นกระทำการ ดังกล่าวต่อไปได้”</p>	<p>ตามบทบัญญัติที่กำหนด จะเห็นว่ายังมี ข้อความที่สับสน อาทิ (๑) กำหนดมิให้นำ ยานพาหนะที่มีเสียงดัง หรือควันดำ ผิดกติวิสัยเข้าไป และใน (๑๔) ระบุถึง เรื่องที่นำเข้าไปจะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่มีการรั่วไหลของ น้ำมันเชื้อเพลิงหรือน้ำมันเครื่อง เครื่องยนต์ ไม่มีเสียงดัง หรือควันดำผิดกติวิสัย เป็น การซ้ำซ้อน จึงควรมีการทบทวนระเบียบ ให้กระชับ รัดกุม เข้าใจง่ายและสามารถ นำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>ข้อสังเกต จากการวิเคราะห์บทบัญญัติต่างๆ ในระเบียบ จะเห็นว่ายังขาดเนื้อหาที่เป็น สารสำคัญ ในการควบคุมการท่องเที่ยว อีกหลายประการที่จำเป็นต้องให้กิจการที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ คำนึงถึง อาทิ</p>

ตารางภาคผนวกที่ ๑-๓ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบเดิม	บทบัญญัติที่เสนอให้แก้ไข	หลักการและเหตุผล
<p>(๗) การพักแรมค้างคืนโดยการจอดยานพาหนะนอนโชติงเต็นท์ กระจงม รถพวง หรือโดยวิธีอื่นๆ ไทกระทำได้ในบริเวณ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้</p> <p>(๘) การก่อกองไฟเพื่อการใดๆ ไทกระทำได้เฉพาะในเขตที่พนักงาน เจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เมื่อเลิกไฟแล้วต้องดับไฟให้เรียบร้อย</p> <p>(๙) การใช้สถานที่เพื่อการใดๆ ต้องมิให้เป็นการเสื่อมเสียศีลธรรม และวัฒนธรรม อันดีงาม และต้องไม่ส่งเสียงอื้อฉาว หรือ กระทำการอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ แก่คนหรือสัตว์</p> <p>(๑๐) การเดินเที่ยวชมธรรมชาตินอกทางถาวร ให้ใช้เส้นทาง ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด หรือทำเครื่องหมายไว้</p> <p>(๑๑) เรือที่เข้าไปดำเนินกิจการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว จะต้องได้รับอนุญาตจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตวป่า และพันธุ์พืช</p> <p>(๑๒) เรือจะต้องมีอุปกรณ์และวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว และปฏิบัติตาม มาตรฐานสากล และได้รับอนุญาตจากกรมการขนส่ง ทางน้ำและพาณิชย์นาวีให้ใช้เรือได้</p>		<p>๑. ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และมลพิษสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. ด้านการจัดการทางทะเล เช่น การ จัดการปะการังและทรัพยากรทางทะเล</p> <p>๓. ด้านการควบคุมกิจกรรมของ ธุรกิจ นำเที่ยว และมีภาครัฐให้มาช่วย ควบคุมดูแลการท่องเที่ยวให้เกิดความ ยั่งยืน</p>

ตารางภาคผนวกที่ ๑-๓ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบเดิม	บทบัญญัติที่เสนอให้แก้ไข	หลักการและเหตุผล
<p>(๑๓) เรือทุกลำต้องใช้ความเร็วในการเดินเรือไม่เกิน ๓ นอต บริเวณใกล้ชายฝั่ง แนวปะการัง ป่าชายเลน จุดดำน้ำ หรือ บริเวณอื่นที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนด</p> <p>(๑๔) เรือที่เข้าไปจะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความมั่นคง แข็งแรง ไม่มีการรั่วไหลของน้ำมันเชื้อเพลิงหรือน้ำมันเครื่อง เครื่องยนต์ไม่มีเสียงดัง หรือควันดำผิดปกติวิสัย</p> <p>(๑๕) เรือที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติต้องไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลของเสียจากห้องน้ำ - ห้องครัว ขยะ หรือสิ่งอื่นใดลงทะเล</p> <p>(๑๖) การจอดเรือจะต้องจอดบริเวณทุ่น ทาเรือ หรือบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด ห้ามไม่ให้ทิ้งสมอในแนวปะการัง และในการเดินเรือ หรือจอดเรือจะต้องห่างจากบริเวณที่มีการดำน้ำ หรือบริเวณที่มีทุ่น หรือธงดำน้ำแสดงอยู่ไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร</p> <p>(๑๗) การดำน้ำทั้งชนิดดำน้ำลึก และดำน้ำตื้น ให้ดำน้ำได้ในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด</p> <p>(๑๘) ก่อนที่จะไปดำน้ำลึกจะต้องสง หรือแจ้งแผนการดำน้ำให้อุทยานแห่งชาติท้องถิ่นที่ทราบก่อน</p>		

ตารางภาคผนวกที่ ๑-๓ (ต่อ)

บทบัญญัติตามระเบียบ เดิม	บทบัญญัติ ที่เสนอให้แก้ไข	หลักการ เหตุผล
<p>(๑๙) ห้ามให้อาหารสัตว์ทุกชนิด</p> <p>(๒๐) ห้ามจัดกิจกรรมแข่งรถยนต์ แข่งรถจักรยานยนต์ แข่งรถจักรยาน วิ่งแข่งขัน วิ่งและเดินการกุศล หรือกิจกรรมอื่นที่ทำให้เกิดความรำคาญ รบกวนผู้เข้าไปพักผ่อนชมธรรมชาติ และรบกวนสัตว์ป่า เว้นแต่การจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น เปนไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายพิจารณาอนุญาตเปนรายๆ ไป</p> <p>(๒๑) เมื่อเกิดเหตุหรืออันตรายใดๆ ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้พบเห็นแจ้งให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ทราบโดยด่วน เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ออกให้ความช่วยเหลือได้ทันเวลาที่</p> <p>“ ข้อ ๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเปนอันตรายแก่ผู้อื่นหรือตนเอง หรือจะเปนการรบกวนหรือเดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์ หรือจะทำให้เสียหายแก่สภาพธรรมชาติหรือสิ่งอื่นใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นกระทำการ ดังกล่าวต่อไปได้”</p>		

หมายเหตุ ข้อเสนอนี้เป็นความเห็นของผู้วิจัย เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติมเท่านั้น วช.สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

ภาคผนวกที่ ๑-๔ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พระราชบัญญัติ
อุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๐๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เป็นปีที่ ๑๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและ
ยินยอมของสภาว่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วใน
พระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้
(๑) “ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย
หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะและที่ชายทะเลด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๒) “อุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ
ตามพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๓) “ไม้” หมายความว่ารวมถึงพันธุ์ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา
ตลอดจนส่วนต่างๆ ของไม้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๔) “สัตว์” หมายความว่าถึงสัตว์ทุกชนิด ตลอดจนส่วนต่างๆ ของสัตว์ สิ่งที่เกิด
จากสัตว์ และสิ่งที่สัตว์ทำขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๘/ตอนที่ ๘๐/หน้า ๑๐๗๑/๓ ตุลาคม ๒๕๐๔

(๕) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) “อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช*

(๗) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๖ เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ”

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

มาตรา ๗ การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และในกรณีที่มีใช้เป็นการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติทั้งหมด ให้มีแผนที่แสดงเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขตและป้าย หรือเครื่องหมายอื่นแสดงเขตอุทยานแห่งชาติไว้ตามสมควร เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ

หมวด ๒

คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๙ ให้มีกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ” ประกอบด้วยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* เป็นประธาน อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช* ผู้แทนกรมมหาดไทย ผู้แทนกรมที่ดิน และกรรมการอื่นไม่เกินสิบเอ็ดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

มาตรา ๑๐ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี
กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๐ กรรมการพ้น
จากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่คดีความผิดที่เป็น
ลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นแทนได้
กรรมการผู้ได้รับแต่งตั้งตามความในวรรคก่อนอยู่ในตำแหน่งตามวาระเท่าที่ผู้
ตนแทน

มาตรา ๑๒ การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่
อยู่ในที่ประชุม ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม
การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเอาเสียงข้างมาก
กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้
ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ การประชุมทุกคราว ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวน
ของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการจะตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณา หรือปฏิบัติการอย่าง
หนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการมีหน้าที่ให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีในเรื่องต่อไปนี้

- (๑) การกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ และการขยายหรือการเพิกถอน
อุทยานแห่งชาติ
- (๒) การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ
- (๓) เรื่องที่รัฐมนตรีปรึกษา

หมวด ๓

การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ

- มาตรา ๑๖ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด
- (๑) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึงกันสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า
  - (๒) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ยางไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น
  - (๓) นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์
  - (๔) ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย
  - (๕) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทันหรือเหือดแห้ง
  - (๖) ปิดหรือทำให้เกิดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก
  - (๗) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว
  - (๘) เก็บ หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้
  - (๙) นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับชี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
  - (๑๐) นำอากาศยานขึ้นลงในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
  - (๑๑) นำหรือปล่อยปลุสัตว์เข้าไป
  - (๑๒) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี
  - (๑๓) เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
  - (๑๔) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่าง ๆ
  - (๑๕) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้
  - (๑๖) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง
  - (๑๗) ส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์
  - (๑๘) ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่าง ๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น
  - (๑๙) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง
- มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำให้หลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่น ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย หรือไร้ประโยชน์

มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๙ บทบัญญัติในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มิให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติภารกิจไปเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนศึกษาหรือการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

มาตรา ๒๐ การจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดตาม มาตรา ๑๖ ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เป็นเหตุให้มีสิ่งปลูกสร้างขึ้นใหม่หรือมีสิ่งอื่นใดในอุทยานแห่งชาติผิดไปจากสภาพเดิม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำลายหรือรื้อถอนสิ่งนั้น ๆ ออกไปให้พ้นอุทยานแห่งชาติ หรือทำให้สิ่งนั้น ๆ กลับคืนสู่สภาพเดิม แล้วแต่กรณี ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม หรือถ้าไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด หรือเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่อุทยานแห่งชาติ พนักงานเจ้าหน้าที่จะกระทำการดังกล่าวแล้วอย่างใดอย่างหนึ่งเสียเองก็ได้ตามสมควรแก่กรณี และผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ชดเชยค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการเสียเองนั้น

หมวด ๔

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๒๓ ถ้าเห็นเป็นการสมควรให้ประชาชนชำระเงิน เนื่องในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้บริการหรือให้ความสะดวกต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ หรือให้บุคคลใดเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนสำหรับการที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการหรือพักผ่อนหย่อนใจในอุทยานแห่งชาติ อธิบดีมีอำนาจกำหนดอัตราและวางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บค่าบริการค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนดังกล่าวได้ ทั้งนี้โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

เงินที่เก็บได้ตามวรรคก่อน เงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงอุทยานแห่งชาติ เงินค่าปรับที่พนักงานเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบตามมาตรา ๒๔ และเงินรายได้อื่น ๆ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใด ๆ และเก็บรักษาไว้ใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๒) (๓) (๔) หรือ (๗) ถ้าปรากฏว่าสัตว์หรือทรัพย์สินที่เก็บหาหรือนำออกมีราคาเพียงเล็กน้อย หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ (๘) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) (๑๗) (๑๘) หรือ (๑๙) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๘ บรรดาความผิดตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเปรียบเทียบได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๙ บรรดาอาวุธ เครื่องมือ เครื่องใช้และยานพาหนะใดๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๖ (๑) ฐานแผ้วถางหรือเผาป่า หรือตามมาตรา ๑๖ (๒) ฐานทำให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ หรือตามมาตรา ๑๖ (๓) ฐานทำให้เป็นอันตรายต่อสัตว์ หรือตามมาตรา ๑๖ (๔) ฐานทำให้เป็นอันตราย หรือเสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวดหรือทราย ให้ริบเสียทั้งสิ้น โดยไม่ต้องคำนึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

บทเฉพาะกาล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓๐^๒ ใบอนุญาต อาชญาบัตร และประทานบัตร ตามกฎหมายว่าด้วยแร่หรือสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ซึ่งได้ออกให้แก่บุคคลใดไว้แล้วก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๖ ใช้บังคับ ให้คงใช้ต่อไป เพียงเท่าที่กำหนดอายุของใบอนุญาต อาชญาบัตร ประทานบัตร หรือสัมปทานนั้นๆ แต่ทั้งนี้ผู้รับใบอนุญาต อาชญาบัตร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๒ มาตรา ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พ.ศ. ๒๕๓๒

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้และของป่า สัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ ป่าและภูเขา ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พ.ศ. ๒๕๓๒^๑

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้กำหนดให้สัมปทาน อาชญาบัตร ประทานบัตร และใบอนุญาตที่ทางราชการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามกฎหมายต่างๆ ซึ่งออกให้แก่บุคคลใดไว้แล้วก่อนที่จะมีการกำหนดเป็นเขตอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ที่อนุญาตดังกล่าว ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปตราบเท่าอายุของสัมปทาน อาชญาบัตร ประทานบัตร หรือใบอนุญาตนั้นๆ แต่เนื่องจากการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ พ.ศ. ๒๕๓๒ และได้มีบทบัญญัติกำหนดให้สิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ต้องสิ้นสุดลงหากพื้นที่สัมปทานเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ สมควรแก้ไขมาตรา ๓๐ ดังกล่าว ให้สอดคล้องกับการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๐๔ และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัยสาธารณะ และเพื่อป้องกันการปิดกั้นปัดป้องสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

* พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕^๔

มาตรา ๑๒๙ ในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ให้แก้ไขคำว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร” เป็น “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” คำว่า “ปลัดกระทรวงเกษตร” เป็น “ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” คำว่า “อธิบดีกรมป่าไม้” เป็น “อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช”

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีภารกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้นแล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่างๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติ

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๖/ตอนที่ ๘/ฉบับพิเศษ หน้า ๒๒/๑๔ มกราคม ๒๕๓๒

^๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙/ตอนที่ ๑๐๒ ก/หน้า ๖๖/๘ ตุลาคม ๒๕๔๕

และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอน
 ส่วนราชการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมาย
 โอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบตาม
 กฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการ
 เปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับ
 การโอนอำนาจหน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัด
 โอนจากส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิกแล้ว
 ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตรา
 พระราชกฤษฎีกานี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สัญญา/ผู้จัดทำ

๒ เมษายน ๒๕๕๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภาคผนวกที่ ๑-๕ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๕ ก

หน้า ๑
ราชกิจจานุเบกษา

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติ

ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๒) พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ธุรกิจนำเที่ยว” หมายความว่า ธุรกิจเกี่ยวกับการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวหรือเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยจัดให้มีบริการหรือการอำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อันได้แก่ สถานที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นักท่องเที่ยว” หมายความว่า ผู้เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ การบันเทิง หรือการอื่นใด

“มัคคุเทศก์” หมายความว่า ผู้ให้บริการเป็นปกติธุระในการนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยให้บริการเกี่ยวกับคำแนะนำและความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว

“ผู้นำเที่ยว” หมายความว่า ผู้รับผิดชอบในการดูแลและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ

“ค่าบริการ” หมายความว่า ค่าจ้างและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวจ่ายให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว สำหรับการจัด การให้บริการ หรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร หรือการอื่นใด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนคุ้มครองธุรกิจนำเที่ยว

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กลางหรือนายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์สาขา แล้วแต่กรณี

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หน้า ๓
เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๕ ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬารักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้ไม่ให้ใช้บังคับกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกิจการ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการอัญมณี

หมวด ๑

คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ผู้บังคับการตำรวจท่องเที่ยว ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน เจ็ดคน เป็นกรรมการ ให้นายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กลาง เป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แห่งประเทศไทยห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์สอนในสถาบันอุดมศึกษามาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปีในวิชาการท่องเที่ยวหนึ่งคนและวิชามัคคุเทศก์หนึ่งคน

กรรมการผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยห้าคนตามวรรคสอง จะเป็น สมาชิกสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือไม่ก็ได้ โดยอย่างน้อยให้แต่งตั้ง จากผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวสองคนและผู้แทนมัคคุเทศก์สองคน

มาตรา ๘ กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการใหม่ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่

มาตรา ๕ การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระของกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะสั่งให้กรรมการดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งเมื่อบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถก็ได้

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้กรรมการซึ่งเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการประเภทเดียวกันแทนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้นแทนก็ได้ ทั้งนี้ ให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนมีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๑ การประชุม การดำเนินการประชุม หรือการอื่นใดที่เกี่ยวกับการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนงานและมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนา และกำกับดูแลธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

(๒) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่จะพึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(๔) ประกาศกำหนดเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใดเพื่อให้มัคคุเทศก์ซึ่งได้รับการยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๕๑ ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ รวมทั้งกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

(๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับการเปิดบัญชีเงินฝากและการเบิกจ่ายจากบัญชีเงินฝากสำหรับหลักประกันที่เป็นเงินสดตามมาตรา ๑๘ รวมทั้งการคืนหลักประกันตามมาตรา ๓๕

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสอบหาข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยของนายทะเบียน
ตามมาตรา ๔๐

(๗) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการเงินชดเชยให้แก่พนักงานที่
ซึ่งได้รับความเสียหายจากผู้ประกอบการที่ี่ยวตามมาตรา ๔๑

(๘) พิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเก็บรักษาและการบริหารเงินและทรัพย์สิน
ของกองทุนตามมาตรา ๔๑

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี
หรือรัฐมนตรี

มาตรา ๑๓ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ คณะกรรมการจะตั้งคณะอนุกรรมการ
เพื่อดำเนินการตามที่มอบหมายก็ได้

การประชุมและการลงมติของคณะอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ
กำหนด

มาตรา ๑๔ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการ ได้รับเบี้ยประชุม
และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๒ ธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา ๑๕ ผู้ใดประสงค์จะประกอบธุรกิจนำเที่ยวให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบ
ธุรกิจนำเที่ยวจากนายทะเบียน

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๖ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาต้อง

(๑) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (ก) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว
- (ข) มีสัญชาติไทย
- (ค) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย

(๒) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (ก) เป็นบุคคลล้มละลาย หรืออยู่ในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์
- (ข) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

(ค) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

(ง) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา ๔๖ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๖๓ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(จ) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา ๔๖ (๕) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๖๓ (๕)

(ฉ) เคยถูกเพิกถอนทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวมาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา ๑๗ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นนิติบุคคลต้อง

(๑) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเป็นผู้มีสัญชาติไทย ถ้าเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ทูนของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดต้องเป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย และกรรมการของบริษัทเกินกึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย

(ข) กรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖

(๒) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๒) (ค) (ง) หรือ (จ)

(ข) มีผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๒) (ค) (ง) หรือ (จ) หรือซึ่งพ้นจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๒) (ก) มาแล้ว ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(ค) มีผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นเกินร้อยละห้ามีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๒) (ค) (ง) หรือ (จ) หรือซึ่งพ้นจากการเป็นกรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๒) (ก) มาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ความใน (๒) (ข) และ (ค) ไม่นำมาใช้บังคับกับผู้ซึ่งเคยเป็นหุ้นส่วน กรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นกับการกระทำของนิติบุคคล ที่เป็นเหตุให้มีลักษณะต้องห้ามตาม (๒) (ก)

มาตรา ๑๘ ผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ ต้องวางหลักประกัน ซึ่งได้แก่ เงินสด หนังสือค้ำประกันของธนาคาร พันธบัตรรัฐบาลไทยหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ที่รัฐบาลไทยค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันต่อนายทะเบียน เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามจำนวนเงินที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ เมื่อมีผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้เป็นหน้าที่ของ นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานและ การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ในกรณีพบว่าเอกสารหรือหลักฐานใดไม่ครบถ้วนหรือยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอ รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวทราบทันที

มาตรา ๒๐ เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ แล้วแต่กรณี และได้ปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวแล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือ แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ รับใบอนุญาต ในหนังสือแจ้งนั้นให้แจ้งค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวและหลักประกัน ที่ต้องวางไว้ด้วย

(๒) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๒) (ค) (ง) หรือ (จ)

(ข) มีผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๒) (ค) (ง) หรือ (จ) หรือซึ่งพ้นจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๒) (ก) มาแล้ว ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(ค) มีผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นเกินร้อยละห้ามีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๒) (ค) (ง) หรือ (จ) หรือซึ่งพ้นจากการเป็นกรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๒) (ก) มาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ความใน (๒) (ข) และ (ค) ไม่นำมาใช้บังคับกับผู้ซึ่งเคยเป็นหุ้นส่วน กรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นกับการกระทำของนิติบุคคลที่เป็นเหตุให้มีลักษณะต้องห้ามตาม (๒) (ก)

มาตรา ๑๘ ผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ ต้องวางหลักประกัน ซึ่งได้แก่ เงินสด หนังสือค้ำประกันของธนาคาร พันธบัตรรัฐบาลไทยหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ที่รัฐบาลไทยค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันต่อนายทะเบียน เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามจำนวนเงินที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ เมื่อมีผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้เป็นหน้าที่ของ นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานและการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ในกรณีที่พบว่าเอกสารหรือหลักฐานใดไม่ครบถ้วนหรือยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวทราบทันที

มาตรา ๒๐ เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ แล้วแต่กรณี และได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวแล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต ในหนังสือแจ้งนั้น ให้แจ้งค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวและหลักประกัน ที่ต้องวางไว้ด้วย

หน้า ๘

เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๘ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

เมื่อผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงและวางหลักประกันตามมาตรา ๑๘ ครบถ้วนแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวให้ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับชำระค่าธรรมเนียมและหลักประกันนั้น

การกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามวรรคสอง จะกำหนดอัตราที่แตกต่างกันตามประเภทหรือลักษณะของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวก็ได้

มาตรา ๒๑ เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ แล้วแต่กรณี ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งเหตุแห่งการไม่ออกใบอนุญาตให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา ๒๑ ให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียน

ให้คณะกรรมการพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๓ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องแสดงใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา ๒๔ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว

มาตรา ๒๕ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๒ (๓)

มาตรา ๒๖ ในการโฆษณาหรือชี้ชวนเกี่ยวกับรายการนำเที่ยว ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจัดทำเป็นเอกสารซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และสถานที่และเลขที่ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว
- (๒) ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเที่ยว

- (๓) ค่าบริการและวิธีการชำระค่าบริการ
- (๔) ลักษณะและประเภทของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง
- (๕) จุดหมายปลายทางและที่แวะพัก รวมทั้งสถานที่สำคัญในการนำเที่ยว
- (๖) ลักษณะและประเภทของที่พัก และจำนวนครั้งของอาหารที่จัดให้
- (๗) จำนวนมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวในกรณีการจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว
- (๘) จำนวนขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวสำหรับการนำเที่ยว ในกรณีมีเงื่อนไขว่าต้องมีนักท่องเที่ยว

ไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนด

มาตรา ๒๗ การเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวให้ผิดไปจากที่ได้โฆษณาหรือชี้ชวนไว้ ตามมาตรา ๒๖ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนรับชำระค่าบริการ

การเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวภายหลังจากที่นักท่องเที่ยวชำระค่าบริการแล้ว หากนักท่องเที่ยวไม่ประสงค์จะเดินทาง ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องคืนเงินที่รับชำระแล้วให้แก่ นักท่องเที่ยวโดยไม่ชักช้า และจะหักค่าใช้จ่ายใด ๆ ไม่ได้

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่นักท่องเที่ยวชำระค่าบริการแล้วไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนถ้ามีเหตุ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางได้เฉพาะตัว หรือมีเหตุให้ต้องยกเลิกการนำเที่ยวตามที่ ได้ โฆษณาไว้ ทั้งนี้ โดยมีใจความผิดของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจ่ายเงินคืน ให้แก่นักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าอัตราตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าการยกเลิกการนำเที่ยวเกิดจากกรณีมีนักท่องเที่ยวไม่ครบจำนวน ตามที่กำหนดในมาตรา ๒๖ (๘) หรือเกิดจากเหตุใด ๆ อันเป็นความผิดของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องคืนเงินทั้งหมดให้แก่ นักท่องเที่ยว

มาตรา ๒๙ ในระหว่างการนำเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยว ไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักท่องเที่ยวหรือเป็นเหตุสุดวิสัย

การเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวตามวรรคหนึ่ง ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจ่ายเงินค่าบริการ คืนให้แก่ นักท่องเที่ยวตามสัดส่วน เว้นแต่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะพิสูจน์ได้ว่าการเปลี่ยนแปลง รายการนั้นทำให้ตนมีค่าใช้จ่ายเท่าหรือสูงกว่าเดิม

มาตรา ๓๐ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะเรียกเก็บค่าบริการอื่นใดนอกจากที่ระบุไว้ ในมาตรา ๒๖ (๓) หรือที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้าไม่ได้

ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ชี้ชวนให้นักท่องเที่ยวไปในสถานที่หรือทำกิจกรรมใดนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในเอกสารโฆษณาหรือชี้ชวน ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ต้องแจ้งค่าบริการของตนและค่าบริการที่ต้องจ่ายเนื่องจากการเข้าไปในสถานที่หรือทำกิจกรรมนั้นให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า และจะเรียกเก็บค่าบริการเกินที่แจ้งไว้มิได้

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจัดบริการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศโดยไม่ได้รับค่าบริการหรือรับค่าบริการในอัตราที่เห็นได้ว่าไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวมอบหมายให้มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยวหรือบุคคลอื่นใด นำนักท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของตนไปท่องเที่ยว โดยเรียกเก็บเงินจากมัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยว หรือบุคคลอื่นนั้น หรือโดยให้บุคคลดังกล่าวรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือค่าอำนวยความสะดวกอื่นใดของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

มาตรา ๓๓ ในการจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวเดินทางไปกับนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต้องใช้มัคคุเทศก์ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

ในการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำในทางหน้าที่จ้างของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา ๓๔ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้แก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๕ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวชำระค่าธรรมเนียมประกอบการธุรกิจนำเที่ยวทุกสองปีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในระยะเวลาที่กำหนดให้เสียเงินเพิ่มอีกร้อยละสองต่อเดือน และถ้าพ้นสามเดือนแล้วยังมิได้ชำระ ให้นายทะเบียนสั่งพักใช้ใบอนุญาตดังกล่าวจนกว่าจะชำระค่าธรรมเนียมและเงินเพิ่ม ซึ่งต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันสั่งพักใช้ใบอนุญาต

เมื่อพ้นกำหนดหกเดือนแล้ว ถ้าผู้ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการธุรกิจนำเที่ยวยังมีได้ชำระค่าธรรมเนียมและเงินเพิ่มตามวรรคสอง ให้นายทะเบียนสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๓๖ ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสิ้นสุดลง เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

(๑) ตายหรือสิ้นสุดความเป็นนิติบุคคล

(๒) เลิกประกอบกิจการตามมาตรา ๓๘ หรือ

(๓) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา ๔๖

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๖ (๒) หรือ (๓) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวมีหน้าที่ดำเนินการตามข้อผูกพันที่มีอยู่กับนักท่องเที่ยวต่อไปเท่าที่จำเป็น ซึ่งต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสิ้นสุดลง

มาตรา ๓๘ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวซึ่งประสงค์จะเลิกประกอบกิจการ ให้แจ้งให้นายทะเบียนทราบ พร้อมทั้งส่งคืนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวแก่นายทะเบียนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่เลิกประกอบกิจการ

การเลิกประกอบกิจการไม่เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวพ้นจากความรับผิดชอบที่มีต่อกันนักท่องเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ หลักประกันที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยววางไว้ตามมาตรา ๑๘ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตราบเท่าที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวยังมีได้เลิกประกอบกิจการ แต่ยังไม่พ้นจากความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีเลิกประกอบกิจการ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจะขอรับคืนหลักประกันที่วางไว้ พร้อมทั้งดอกเบี้ยได้ก็ต่อเมื่อได้ส่งคืนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา ๓๘ และชำระหนี้ที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้เสร็จสิ้นแล้ว แต่ถ้าหนี้ที่เหลือมีจำนวนน้อยกว่าหลักประกันที่วางไว้ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้ลดหลักประกันลงให้เหลือเท่ากับหนี้ที่จะพึงรับผิดชอบได้

ในกรณีที่นายทะเบียนได้แจ้งให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวมาขอรับหลักประกันคืนแล้ว แต่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวไม่มารับหลักประกันคืนภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้หลักประกันดังกล่าวตกเป็นของกองทุน

มาตรา ๔๐ เมื่อมีผู้ร้องเรียนหรือปรากฏต่อนายทะเบียนว่านักท่องเที่ยวผู้ใดได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวหรือตามที่ได้โฆษณาหรือชี้ชวนไว้ หรือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยโดยเร็วและเป็นธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในการดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนรับฟังคำชี้แจงของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งถูกกล่าวหาประกอบด้วย

มาตรา ๔๑ เมื่อปรากฏผลจากการสอบหาข้อเท็จจริงตามมาตรา ๔๐ ว่านักท่องเที่ยวผู้ใดได้รับความเสียหายจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวรายใดและเป็นจำนวนเงินเท่าใด ให้นายทะเบียนสั่งจ่ายเงินจากกองทุนเพื่อชดเชยความเสียหายนั้นไปพลางก่อน และแจ้งให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวนั้นส่งคืนเงินชดเชยกองทุนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการจัดจ่ายเงินชดเชยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดไม่ส่งเงินชดเชยกองทุนภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนหักเงินจำนวนดังกล่าวจากหลักประกันที่วางไว้ตามมาตรา ๑๘ ส่งคืนกองทุน

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่หลักประกันที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยววางไว้ตามมาตรา ๑๘ ลดลง เพราะถูกใช้จ่ายไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยววางหลักประกันเพิ่มจนครบจำนวนเงินที่กำหนดภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดไม่วางหลักประกันเพิ่มภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ต้องชำระเงินเพิ่มอีกร้อยละสองต่อเดือนจนกว่าจะวางหลักประกันเพิ่มจนครบถ้วน

มาตรา ๔๓ นักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๔๑ มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียน

ให้คณะกรรมการพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสืออุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้ชะลอการส่งเงินชดเชยกองทุน และการหักเงินจากหลักประกันส่งคืนกองทุนตามมาตรา ๔๑ และการวางหลักประกันเพิ่มตามมาตรา ๔๒ เว้นแต่คณะกรรมการจะผ่อนผันให้เป็นการเฉพาะราย

ในกรณีที่นักท่องเที่ยวตาย ให้ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิอุทธรณ์ได้เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยว

มาตรา ๔๔ ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่จำนวนเงินที่ส่งจ่ายจากกองทุนต่ำกว่าความเสียหายที่นักท่องเที่ยงได้รับ ให้คณะกรรมการสั่งให้นายทะเบียนจ่ายเงินจากกองทุนเพิ่มเติมให้แก่นักท่องเที่ยงตามที่คณะกรรมการกำหนด และแจ้งให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวส่งเงินจำนวนดังกล่าวชดใช้กองทุนภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้นำความในมาตรา ๔๑ วรรคสาม และมาตรา ๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นว่าความเสียหายที่ต้องจ่ายเพิ่มเติม นั้น มิใช่เป็นความผิดของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว จะไม่สั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวส่งเงินจำนวนดังกล่าวชดใช้กองทุนก็ได้

(๒) กรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้นหรือรับผิดชอบบางส่วน และเป็นกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้จ่ายเงินชดใช้กองทุนตามคำสั่งของนายทะเบียน ตามมาตรา ๔๑ แล้ว หรือเป็นกรณีที่นายทะเบียนได้หักเงินจากหลักประกันที่วางไว้ตามมาตรา ๑๘ ส่งคืนกองทุนและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้วางหลักประกันเพิ่มจนครบถ้วนแล้ว ให้คณะกรรมการสั่งให้นายทะเบียนจ่ายเงินกองทุนคืนให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวทั้งหมดหรือตามส่วนที่ไม่ต้องรับผิดชอบแล้วแต่กรณี

ให้สำนักงานแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่มิคำวินิจฉัย

มาตรา ๔๕ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้ไม่เกิน ครั้งละหกเดือน เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

(๑) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๒ (๓)

(๒) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓

(๓) ไม่ชำระค่าธรรมเนียมประกอบธุรกิจนำเที่ยวและเงินเพิ่มจนพ้นกำหนดสามเดือน นับแต่วันที่กำหนดให้ชำระค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง

(๔) ไม่วางหลักประกันเพิ่มจนครบถ้วนเกินหกเดือนนับแต่วันครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๒ หรือมาตรา ๔๔ (๑) หรือ

(๕) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๓๖

ผู้ประกอบการซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะผู้ประกอบการซึ่งอยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตผู้ประกอบการซึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่น่าายทะเบียนอนุญาตให้ดำเนินการได้ เฉพาะกรณีเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการ

มาตรา ๔๖ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบการซึ่งได้ เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบการซึ่ง

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๖ (๑) หรือมาตรา ๑๗ (๑) หรือมีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๑๖ (๒) (ก) (ข) (ง) (จ) หรือ (ฉ) หรือมาตรา ๑๗ (๒)

(๒) ไม่ชำระค่าธรรมเนียมผู้ประกอบการซึ่งและเงินเพิ่มจนพ้นกำหนดหกเดือน นับแต่วันที่ถูกลงสั่งพักใช้ใบอนุญาตผู้ประกอบการซึ่งตามมาตรา ๓๕ วรรคสาม

(๓) เคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตผู้ประกอบการซึ่งตามมาตรา ๔๕ มาแล้ว และภายใน หนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกลงสั่งพักใช้ใบอนุญาตผู้ประกอบการซึ่งในวันนั้น มีกรณีที่น่าายถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตผู้ประกอบการซึ่งอีก ไม่ว่าจะสาเหตุเดียวกันหรือไม่ก็ตาม

(๔) ประพฤติหรือปฏิบัติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการซึ่งอย่างร้ายแรง และนายทะเบียนได้ตั้งเตือนและตั้งระงับ หรือให้แก้ไขแล้ว แต่ไม่ดำเนินการ หรือ

(๕) ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับการค้า หรือความผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ หรือข่มขู่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดฐานฉ้อโกง ประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

มาตรา ๔๗ ให้นายทะเบียนส่งหนังสือแจ้งคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบการซึ่ง นำเที่ยวตามมาตรา ๔๕ หรือมาตรา ๔๖ แล้วแต่กรณี ให้ผู้ประกอบการซึ่งทราบภายในห้าวัน นับแต่วันที่มิคำสั่งดังกล่าว

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง นายทะเบียนจะส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทางโทรสาร ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

มาตรา ๔๘ ผู้ประกอบการซึ่งถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบการซึ่ง นำเที่ยวตามมาตรา ๔๕ หรือมาตรา ๔๖ แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือ ต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียน

หน้า ๑๕
เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๕ ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ให้คณะกรรมการพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หมวด ๓

มัคคุเทศก์

มาตรา ๔๘ ผู้ใดประสงค์จะเป็นมัคคุเทศก์ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์จาก นายทะเบียน

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทน ใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่หรือพนักงานของส่วนราชการหรือหน่วยงาน ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งคราวทำนองเดียวกับมัคคุเทศก์หรือนักเรียนนักศึกษาซึ่งมีหนังสือรับรอง จากสถานศึกษา

มาตรา ๕๐ ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ต้อง

(๑) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(ก) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

(ข) มีสัญชาติไทย

(ค) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขามัคคุเทศก์หรือสาขา การท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ หรือสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาในสาขามัคคุเทศก์ หรือสาขาการท่องเที่ยวที่มีวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการกำหนด หรือได้รับวุฒิปัต รหรือหนังสือรับรองว่าได้ผ่านการฝึกอบรมวิชามัคคุเทศก์ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคติดต่อที่คณะกรรมการ กำหนด

(ข) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์หรือใบอนุญาตประกอบ ธุรกิจนำเที่ยว

(ค) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา ๔๖ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๖๓ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

(ง) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามมาตรา ๔๖ (๕) หรือใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๖๓ (๕)

(จ) เคยถูกเพิกถอนทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวมาแล้วยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์

มาตรา ๕๑ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือชุมชนเป็นการเฉพาะ เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศเขตพื้นที่ในท้องถิ่นหรือชุมชนใดตามมาตรา ๑๒ (๔) แล้ว รัฐมนตรีจะประกาศยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๕๐ (๑) (ก) หรือ (ค) สำหรับผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งจะให้บริการเฉพาะในเขตพื้นที่นั้น รวมตลอดทั้งยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ให้ด้วยก็ได้

ในกรณีที่มีมัคคุเทศก์ตามวรรคหนึ่งทำหน้าที่มัคคุเทศก์ในเขตพื้นที่ตามมาตรา ๑๒ (๔) ห้ามมิให้มัคคุเทศก์อื่นเข้าไปทำหน้าที่มัคคุเทศก์ในเขตพื้นที่นั้น

มาตรา ๕๒ เมื่อมีผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐาน และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง ในกรณีที่พบว่าเอกสารหรือหลักฐานใดไม่ครบถ้วนหรือยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ทราบทันที

มาตรา ๕๓ เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๔๕ ผู้ใดมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ หรือผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งจะให้บริการเฉพาะในเขตท้องถิ่นหรือชุมชนผู้ใดได้รับยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๕๑ และได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ และชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตผู้นั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต

มาตรา ๕๔ เมื่อนายทะเบียนพิจารณาเห็นว่าผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัลคฤเทศก์ตามมาตรา ๕๓ ผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ หรือผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัลคฤเทศก์ซึ่งจะให้บริการเฉพาะในเขตท้องถิ่นหรือชุมชนผู้ใดไม่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๕๑ หรือไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งเหตุแห่งการไม่ออกใบอนุญาตให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตผู้นั้นทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาต

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตเป็นมัลคฤเทศก์ตามมาตรา ๕๔ ให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นมัลคฤเทศก์มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียน

ให้คณะกรรมการพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสืออุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๖ ใบอนุญาตเป็นมัลคฤเทศก์ให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และอาจต่ออายุได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้นำความในมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕ มาใช้บังคับกับการต่ออายุใบอนุญาตเป็นมัลคฤเทศก์ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๕๗ มาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท ความประพฤติ และการตรวจสอบสุขภาพของมัลคฤเทศก์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มัลคฤเทศก์ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง และต้องติดบัตรประจำตัวตลอดเวลาที่ทำหน้าที่มัลคฤเทศก์

แบบบัตร การขอมีบัตร การออกบัตร และลักษณะการติดบัตรประจำตัวมัลคฤเทศก์ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๘ ในการรับทำงานเป็นมัลคฤเทศก์ ห้ามไม่ให้มัลคฤเทศก์จ่ายเงินหรือให้ประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวหรือบุคคลอื่นใด หรือยอมตนเข้ารับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งการนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยว

มาตรา ๕๙ มัลคฤเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรายการนำเที่ยวที่ได้ตกลงไว้กับผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยว และจะดำเนินการใดให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวมิได้

มาตรา ๖๐ มัคคุเทศก์ต้องไม่ให้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์แทนตน

มาตรา ๖๑ ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์สิ้นสุดลง เมื่อมัคคุเทศก์

(๑) ตาย

(๒) ไม่ได้รับการต่ออายุใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๕๖ หรือ

(๓) ถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๖๓

มาตรา ๖๒ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ได้ไม่เกินครั้งละ หกเดือน เมื่อปรากฏว่ามัคคุเทศก์

(๑) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๒ (๓) หรือมาตรา ๕๗

(๒) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ หรือมาตรา ๕๘

(๓) ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๗๖ มัคคุเทศก์ซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตจะปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นายทะเบียนอนุญาตให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณี เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา ๖๓ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ได้เมื่อปรากฏว่า มัคคุเทศก์

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕๐ (๑) หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ (๒) (ก) (ค) (ง) และ (จ)

(๒) เคยถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๖๒ มาแล้ว และภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์นั้น มีกรณีนี้อาจถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์อีก ไม่ว่าจะเหตุดีเดียวกันหรือไม่ก็ตาม

(๓) ประพฤติหรือปฏิบัติการใดอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยวอย่างร้ายแรง และนายทะเบียนได้ตัดเดือนและสั่งระงับ หรือให้แก้ไขแล้ว แต่ไม่ดำเนินการ

(๔) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือ

เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๕ ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

---

(๕) ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ล้อ โกง โกงเจ้าหนี้ หรือยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดฐานล้อ โกงประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

ให้นำความในมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ มาใช้บังคับกับการแจ้งคำสั่งและการอุทธรณ์คำสั่งด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๔

ผู้นำเที่ยว

มาตรา ๖๔ ผู้ใดประสงค์จะเป็นผู้นำเที่ยวต้องขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวไว้กับสำนักงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งให้กำหนดคุณสมบัติของผู้นำเที่ยวไว้ด้วย

ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์และมีคุณสมบัติตามวรรคสอง ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำเที่ยวได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง แต่ให้แจ้งให้นายทะเบียนทราบเพื่อประโยชน์ด้านข้อมูลของสำนักงาน

มาตรา ๖๕ ในการจัดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปต่างประเทศ ถ้าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวจัดให้มีผู้นำเที่ยวเดินทางไปด้วย ผู้นำเที่ยวนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานตามมาตรา ๖๔

นอกจากหน้าที่ในการนำเที่ยวและอำนวยความสะดวกแล้ว ผู้นำเที่ยวมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามรายการนำเที่ยวตามมาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๒๕ แล้วแต่กรณีด้วย

มาตรา ๖๖ มาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท และความประพฤติของผู้นำเที่ยว ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้นำเที่ยวต้องปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้นำเที่ยวประพฤติหรือปฏิบัติภารกิจอันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบที่ออกตามมาตรา ๖๖ หรือกระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวหรือธุรกิจนำเที่ยวอย่างร้ายแรง ให้นายทะเบียนมีอำนาจตักเตือนและสั่งให้ระงับหรือแก้ไขการกระทำนั้นได้

ในกรณีที่ผู้นำเที่ยวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนตามวรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๗๖ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งห้ามบุคคลดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ผู้นำเที่ยวตามระยะเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกินหกเดือน หรือจะเพิกถอนการจดทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวก็ได้

มาตรา ๖๘ เมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งห้ามปฏิบัติหน้าที่หรือสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนตามมาตรา ๖๗ ให้นายทะเบียนแจ้งให้สำนักงานทราบ และให้สำนักงานแจ้งเวียนชื่อบุคคลดังกล่าวให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวทราบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๕

กองทุนคุ้มครองธุรกิจนำเที่ยว

มาตรา ๖๙ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนคุ้มครองธุรกิจนำเที่ยว” มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเงินทดรองจ่ายให้แก่นักท่องเที่ยวซึ่งได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว หรือตามที่ได้โฆษณาหรือรับรองไว้กับนักท่องเที่ยว หรือตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๐ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) ทุนประเดิมที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดสรรให้จำนวนยี่สิบล้านบาท

(๒) เงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวและค่าธรรมเนียมอื่นที่เรียกเก็บตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) หลักประกันที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๓๕ วรรคสาม

(๔) เงินที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจ่ายชดใช้คืนกองทุนและเงินที่นายทะเบียนหักจากหลักประกันส่งคืนกองทุนตามมาตรา ๔๑ วรรคสาม และเงินเพิ่มตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง และมาตรา ๔๒ วรรคสอง

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้

(๖) ดอกผล รายได้ หรือเงินอื่นใดของกองทุน

หน้า ๒๑
เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๙ ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

เงินและทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้เป็นของสำนักงานเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน

มาตรา ๗๑ การเก็บรักษาและการบริหารเงินและทรัพย์สินของกองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๗๒ ดอกผลอันเกิดจากกองทุนตามมาตรา ๗๐ (๖) คณะกรรมการจะกำหนดให้นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารและการดำเนินการอันเกี่ยวกับกองทุนก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของดอกผลที่ได้รับในแต่ละปี

มาตรา ๗๓ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปี ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีแสดงการใช้จ่ายเงินกองทุนเสนอคณะกรรมการ

งบดุลนั้น สำนักงานต้องจัดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตดำเนินการสอบบัญชีและจัดทำรายงานการสอบบัญชีเสนอคณะกรรมการ

หมวด ๖

การควบคุม

มาตรา ๗๔ ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวคนหนึ่ง ซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกองเป็นนายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กลาง เพื่อทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนในการควบคุมธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ทั่วราชอาณาจักร และมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๗๕ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ ผู้อำนวยการจะแต่งตั้งนายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์สาขาขึ้น เพื่อรับผิดชอบดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ในเขตจังหวัดหนึ่งหรือหลายจังหวัดเป็นประจำหรือชั่วคราวก็ได้

มาตรา ๗๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้นายทะเบียนมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในระหว่างเวลาทำการหรือเข้าไปในยานพาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทาง เพื่อตรวจสอบให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๒ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๘๓ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท

มาตรา ๘๔ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๕ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๘๖ ผู้ใดทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๔๕ หรือทำหน้าที่มัคคุเทศก์ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๗ มัคคุเทศก์ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๘๘ มัคคุเทศก์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดหรือไม่ติดบัตรประจำตัวเป็นมัคคุเทศก์ตามมาตรา ๕๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๘๙ มัคคุเทศก์ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๘ และมาตรา ๖๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๐ ผู้ใดทำหน้าที่เป็นผู้นำเที่ยวโดยไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้นำเที่ยวตามมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๑ ผู้นำเที่ยวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดที่ออกตามมาตรา ๖๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๙๒ ผู้นำเที่ยวผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของนายทะเบียนซึ่งสั่งห้ามปฏิบัติหน้าที่ผู้นำเที่ยวตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากนายทะเบียนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๕๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนไม่ว่าจะมีโทษปรับเป็นจำนวนเท่าใด ให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๖ ให้คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไปจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการแต่งตั้งให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕๗ ให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ออกตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ประเทศไทยมีความตกลงกับรัฐบาลต่างประเทศเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยวก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รัฐมนตรีจะประกาศยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๑๖ (๑) (ข) และมาตรา ๑๗ (๑) (ก) และ (ข) ให้แก่ผู้มีสัญชาติของประเทศนั้นก็ได้

หน้า ๒๕

เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๘ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

มาตรา ๘๘ ให้ใบอนุญาตเป็นมัครุเทศก์ที่ออกตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัครุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเป็นมัครุเทศก์นั้น

เพื่อประโยชน์ในการต่ออายุใบอนุญาต ให้ถือว่าใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งเป็นใบอนุญาตที่ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐๐ บรรดาความเสียหายตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัครุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่เกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยว มัครุเทศก์ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้หน่วยงานดังต่อไปนี้เป็นผู้ดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียนต่อไป โดยให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัครุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับจนกว่าจะพิจารณาแล้วเสร็จ

(๑) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำหรับเรื่องที่บุคคลตามวรรคหนึ่งได้ร้องเรียนไว้แล้ว ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๒) สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับเรื่องที่บุคคลตามวรรคหนึ่งร้องเรียนภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๐๑ บรรดาหลักประกันที่ผู้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยววางไว้กับผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัครุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยส่งมอบให้แก่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อหักไว้เป็นหลักประกันตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๘ ในกรณีที่เหลือหลักประกันเป็นจำนวนเท่าใดและไม่ปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตดังกล่าว มีกรณีรอกการพิจารณาตามมาตรา ๑๐๐ ให้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวคืนให้แก่ผู้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวแต่ละรายพร้อมทั้งดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น

ผู้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดมีกรณีรอกการพิจารณาตามมาตรา ๑๐๐ ให้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวคืนหลักประกันให้เมื่อได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้วเสร็จ โดยให้คืนหลักประกันพร้อมทั้งดอกเบี้ยให้แก่ผู้ถืออยู่ภายหลังจากหักความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นแล้ว

เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๘ ก หน้า ๒๖ ราชกิจจานุเบกษา ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

มาตรา ๑๐๒ บรรดากฎกระทรวง ข้อบังคับ หรือระเบียบใดที่ออกตามพระราชบัญญัติธุรกิจ
นำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะได้มี
กฎกระทรวง ข้อบังคับ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน
สองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

---

(๑)	ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว	ฉบับละ	๓,๐๐๐	บาท
(๒)	ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์	ฉบับละ	๑,๕๐๐	บาท
(๓)	ใบแทนใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว	ฉบับละ	๑,๐๐๐	บาท
(๔)	ใบแทนใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์	ฉบับละ	๕๐๐	บาท
(๕)	ค่าธรรมเนียมประกอบธุรกิจนำเที่ยวรายสองปี	ครั้งละ	๑,๕๐๐	บาท
(๖)	การต่ออายุใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์	ครั้งละ	๑,๕๐๐	บาท

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีการปฏิรูประบบราชการและมีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งรับผิดชอบภารกิจสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานสากล โดยมีสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้ดำเนินการแทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ดำเนินการอยู่เดิม ประกอบกับมาตรฐานเกี่ยวกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยวและมาตรการในการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติเพื่อประโยชน์แห่งธุรกิจนำเที่ยวยังไม่เหมาะสม รวมทั้งมาตรการต่างๆ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติในรูปแบบของการบริหารราชการของส่วนราชการ สมควรที่จะต้องปรับปรุงพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวกที่ ๑-๖ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไป
ดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๔๗

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัย
ในอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๔๗

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เกี่ยวกับการอนุญาตให้
เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยว และพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ ไว้เป็นทางปฏิบัติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ (๑๓) มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา
๒๓ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอน
อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕
อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้า
ไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗”

ข้อ ๒[๑] ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือความตกลงอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วใน
ระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“การบริการนำเที่ยว” หมายความว่า การนำทางหรืออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการ
เดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อการศึกษา ชมธรรมชาติ หรือชมสัตว์ป่า ในอุทยานแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึง
การบริการอื่นๆ ในอุทยานแห่งชาติด้วย

ข้อ ๕ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจ
ตีความ วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

การขออนุญาตและการอนุญาต

ข้อ ๖ ผู้ใดเข้าไป หรือนำสัตว์พาหนะหรือยานพาหนะใดๆ เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ หรือได้รับอนุญาต
ให้เข้าพักอาศัยในบ้านพัก หรือที่พักอาศัยของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือใช้พื้นที่ตั้งกระท่อม หรือ
กางเต็นท์ในที่ที่จัดไว้ในอุทยานแห่งชาติ หรือใช้บริการเกี่ยวกับการบริการนำเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติต้อง
เสียค่าบริการ หรือค่าตอบแทน แล้วแต่กรณี ตามที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกาศกำหนดไว้
สำหรับอุทยานชาตินั้นๆ แต่ไม่เกินอัตราตามบัญชี ที่ ๑ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๗ ในกรณีทีกลุ่มบุคคล คณะนักศึกษา หรือคณะนักเรียน ซึ่งรวมกันเพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทางราชการสนับสนุน ประสงค์จะพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ โดยขอลดค่าบริการหรือค่าตอบแทน ให้อิทธิพลหรือผู้ถือสิทธิมอบหมายมีอำนาจสั่งลดได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของอัตราที่กำหนด

ข้อ ๘ ความในข้อ ๖ และข้อ ๗ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี หรือผู้ถือสิทธิมอบหมาย หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการป่าไม้

ข้อ ๙ การขออนุญาตและการอนุญาตตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการในบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติ โดยให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติกำหนดจุดที่ตั้ง จัดทำแผนผัง กำหนดจำนวนแปลงเพื่อกิจการต่างๆ แล้วรายงานกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อพิจารณาอนุมัติ

สำหรับกิจการที่จะอนุญาตให้บุคคลเข้าไปดำเนินการในบริเวณที่ได้อนุมัติให้กำหนดไว้เป็นเขตบริการในอุทยานแห่งชาติมี ดังนี้

- ก. การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก
- ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว
- ค. การบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

ข้อ ๑๐ ผู้ขออนุญาตเข้าไปดำเนินการตามข้อ ๙ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

ก. บุคคลธรรมดา

(๑) มีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์

(๒) ไม่เป็นโรคเรื้อน วัณโรคระยะอันตราย โรคพิษสุราเรื้อรัง ตีบยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง โรคเท้าช้าง หรือโรคผิวหนังที่น่ารังเกียจ

(๓) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลล้มละลาย

(๔) ไม่เป็นผู้เคยถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการป่าไม้

ข. นิติบุคคล

(๑) ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทยและมีสำนักงานอยู่ในราชอาณาจักรไทย

(๒) ในกรณีที่เป็นการห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องมีสัญชาติไทย

(๓) ในกรณีที่เป็นการห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องเป็นบุคคลธรรมดา มีสัญชาติไทย และมีทุนรวมกันอยู่ในห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น เกินกว่าร้อยละห้าสิบ

(๔) ในกรณีที่เป็นการบริษัทจำกัด กรรมการต้องมีสัญชาติไทย และทุนของบริษัทจำกัด เกินกว่าร้อยละห้าสิบ ต้องเป็นของบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย

(๕) หุ้นส่วนจำกัด หรือกรรมการผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจแทนนิติบุคคลดังกล่าว ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ก.

ข้อ ๑๑ ผู้ใดประสงค์จะเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในอุทยานแห่งชาติ ตามข้อ ๙ ต้องยื่นคำขอตามแบบท้ายระเบียบนี้ ต่อหัวหน้าอุทยานชาตินั้น พร้อมด้วยหลักฐานดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวอย่างอื่นที่ทางราชการออกให้

(๒) สำเนาทะเบียนบ้าน

(๓) แผนงานหรือโครงการ (กรณีกำหนดให้มีแผนงานหรือโครงการ)

(๔) แบบแปลนการก่อสร้าง (กรณีกำหนดให้มีแบบแปลนการก่อสร้าง)

(๕) หนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลพร้อมหลักฐานต่างๆ ตาม (๑) และ (๒) ของกรรมการผู้จัดการ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

(๖) หลักฐานอื่นๆ ที่เห็นสมควร

เมื่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาติที่สังกัดสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ท้องถิ่น หรือสำนักอุทยานแห่งชาติ ได้รับคำขอพร้อมหลักฐานประกอบคำขอครบถ้วนแล้ว ให้จัดทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ แล้วแต่กรณี ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่รับคำขอ

ข้อ ๑๒ เมื่อผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ท้องที่ หรือผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ ได้รับรายงานตามข้อ ๑๑ แล้ว ให้ตรวจสอบพิจารณาและทำความเข้าใจเสนออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานจากหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ

ข้อ ๑๓ ผู้ยื่นคำขอต้องชำระเงินค่าบริการแบบแปลนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชตามอัตราที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกาศกำหนด แต่ไม่เกินอัตราตามบัญชีที่ ๒ ทำระเบียบนี้

เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้รับอนุญาตต้องชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค่าตอบแทนรายเดือนในวันที่ได้รับอนุญาต ตามสัดส่วนที่ได้รับอนุญาตในเดือนแรก สำหรับในเดือนถัดไปให้ชำระ ภายใน วันที่ ๕ ของเดือนนั้น หรือภายในระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด ตามอัตราที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกาศกำหนด แต่ไม่เกินอัตราตามบัญชีที่ ๒ ทำระเบียบนี้

ในกรณีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกาศปิดการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติใด เป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วันต่อเนื่องกัน ให้ลดจำนวนเงินค่าตอบแทนรายเดือนในวรรคสองตามสัดส่วน วันที่ประกาศปิดการท่องเที่ยว

ข้อ ๑๔ การอนุญาต ให้เป็นอำนาจของอธิบดี หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย

ในกรณีที่มีความจำเป็นและเร่งด่วน การเข้าไปดำเนินการกิจการตามข้อ ๙ ก. เป็นการชั่วคราวที่ไม่มีสิ่งก่อสร้าง และมีระยะเวลาดำเนินการต่อเนื่องกันไม่เกิน ๑๕ วัน ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณาอนุญาตได้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย แล้วรายงานให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชทราบภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่อนุญาต

การอนุญาตตามข้อ ๙ ข. ผู้ยื่นคำขอต้องได้รับอนุญาต หรือจดทะเบียนตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้นก่อน

ข้อ ๑๕ การอนุญาตตามข้อ ๙ ก. และข้อ ๙ ข. ให้ใช้ใบอนุญาตตามแบบ อ.ช. ๓ และการอนุญาตตามข้อ ๙ ค. ให้ใช้ใบอนุญาตตามแบบ อ.ช. ๔ ทำระเบียบนี้

ใบอนุญาตให้กำหนดอายุ ดังนี้

ก. การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก

(๑) ไม่เกิน ๓ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๒๐ ตารางเมตร

(๒) ไม่เกิน ๕ ปี สำหรับพื้นที่เกิน ๒๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร

(๓) ไม่เกิน ๑๐ ปี สำหรับพื้นที่เกินกว่า ๒๐๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๕๐๐ ตารางเมตร

ข. ที่พักอาศัย หรือกิจการอื่นที่จำเป็นแก่การท่องเที่ยว

(๑) ไม่เกิน ๕ ปี สำหรับพื้นที่ไม่เกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร

(๒) ไม่เกิน ๑๕ ปี สำหรับพื้นที่เกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๘,๐๐๐ ตารางเมตร

(๓) ไม่เกิน ๓๐ ปี สำหรับพื้นที่เกินกว่า ๘,๐๐๐ ตารางเมตร แต่ไม่เกิน ๓๒,๐๐๐ ตาราง

เมตร

ค. ไม่เกิน ๓ ปี สำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการท่องเที่ยว หรือพักอาศัย หรือให้ความรู้แก่ประชาชน อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดำเนินการให้มีสิ่งปลูกสร้างตามแบบที่อธิบดีเห็นชอบ โดยให้บุคคลอื่นซึ่งได้ยื่นคำขออนุญาตตามข้อ ๑๑ ไว้แล้ว เป็นผู้ลงทุนก่อสร้างแทน และให้กรรมสิทธิ์สิ่งปลูกสร้างดังกล่าวตกเป็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กับบุคคลผู้ลงทุน ให้บุคคลผู้ลงทุนตามวรรคหนึ่ง ได้รับอนุญาตเข้าไปดำเนินการเพื่อหาผลประโยชน์จากสิ่งก่อสร้างนั้น ตามเงื่อนไขและระยะเวลาที่กำหนด โดยเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าตอบแทนตามระเบียบนี้

หมวด ๒

การขออนุญาตและการอนุญาตกรณีใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุ

ข้อ ๑๗ การขออนุญาตในหมวดนี้ ผู้รับอนุญาตต้องยื่นคำขออนุญาตตามข้อ ๑๑ ก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน เพื่อให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติตรวจสอบให้ได้หลักฐานที่เป็นข้อมูลปัจจุบัน พร้อมกับตรวจสอบการดำเนินงานของผู้รับอนุญาตว่าได้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ แล้วเสนอความเห็นไปยังผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ท้องที่ หรือผู้อำนวยการ สำนักอุทยานแห่งชาติ ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำขอ แล้วให้สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ ป่าอนุรักษ์ท้องที่ หรือผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ พิจารณาและจัดทำความเห็นเสนออธิบดี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ

ในระหว่างการพิจารณาของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หากใบอนุญาตสิ้นสุดลง ผู้รับอนุญาตจะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าจะได้รับอนุญาตใหม่ หรือได้รับหนังสือแจ้งไม่อนุญาต

ข้อ ๑๘ การอนุญาต ให้ผู้อนุญาตออกใบอนุญาตใหม่ มีระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ โดยให้นำบทกำหนดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และค่าตอบแทนรายเดือนมาใช้บังคับด้วย

ในกรณีที่ไม่สามารถอนุญาตให้ผู้ขออนุญาตเข้าไปดำเนินการได้ด้วยเหตุใดๆ ก็ดี ให้แจ้งเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้ขออนุญาตทราบโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตไม่ยื่นคำขออนุญาตเข้าไปดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตภายใน ระยะเวลาที่กำหนด หรือไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อไป นับตั้งแต่ใบอนุญาตสิ้นอายุ หรือได้รับหนังสือแจ้งไม่อนุญาต ผู้รับอนุญาตพร้อมด้วยบริวารต้องออกจากอาคาร หรือสิ่งก่อสร้าง หรือหยุดดำเนินการภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ ใบอนุญาตสิ้นอายุ หรือได้รับหนังสือแจ้งไม่อนุญาต แล้วแต่กรณี

หมวด ๓

ใบแทนใบอนุญาต

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ สูญหาย ชำรุด หรือถูกทำลาย ไม่ว่าจะกรณีใดๆ จนไม่สามารถอ่านสาระสำคัญได้ ให้ผู้รับอนุญาตยื่นหนังสือขอรับใบแทน ใบอนุญาตต่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่รู้ถึงการสูญหาย ชำรุด หรือถูกทำลาย

เมื่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาติได้รับหนังสือแล้ว ให้พิจารณาเสนอผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ ป่าอนุรักษ์ท้องที่ หรือผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่รับแจ้งเป็นหนังสือ แล้วให้ สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ท้องที่ หรือสำนักอุทยานแห่งชาติพิจารณา และจัดทำความเห็นเสนออธิบดีกรม อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ

ข้อ ๒๑ การอนุญาตให้ออกใบแทนใบอนุญาต ให้ผู้อนุญาตออกใบแทนใบอนุญาตตามแบบใบอนุญาต เดิม แต่ให้เขียนหรือประทับ คำว่า “ใบแทน” ด้วยอักษรสีแดงไว้ตอนบนใบอนุญาตนั้น โดยมีข้อความและเงื่อนไข ถูกต้องตรงกับใบอนุญาตเดิมทุกประการ เว้นแต่วันที่ออกใบแทนใบอนุญาต และผู้ลงนามอนุญาตให้เป็นไปตามขณะที่ ออกใบแทนใบอนุญาต และให้หมายเหตุไว้ในใบแทนใบอนุญาตถึงเหตุผลที่ออกใบแทนใบอนุญาตด้วย

ผู้รับอนุญาตต้องชำระค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตตามอัตราที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์ พืช กำหนด แต่ไม่เกินอัตราตามบัญชีที่ ๒ ท้ายระเบียบนี้

หมวด ๔
การโอนใบอนุญาต

ข้อ ๒๒ ห้ามมิให้โอนใบอนุญาต เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายการโอนใบอนุญาตให้กระทำโดยสลักหลังใบอนุญาต ผู้รับโอนใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๑๐ และต้องชำระค่าธรรมเนียมการโอนใบอนุญาตครั้งอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาตนั้น

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตายก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ ผู้รับพินัยกรรมหรือทายาทโดยธรรม หรือผู้จัดการมรดกสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ไม่เกิน ๔๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้รับอนุญาตตายไม่ว่าใบอนุญาตนั้นจะมีอายุเหลืออยู่เท่าใด ถ้าผู้รับพินัยกรรมหรือทายาทโดยธรรมหรือผู้จัดการมรดกประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไปอีก ให้ยื่นหนังสือขอรับโอนใบอนุญาตก่อนกำหนดระยะเวลาดังกล่าว สิ้นสุดลง และให้ประกอบกิจการต่อไปได้ในระหว่างพิจารณาจนกว่าจะได้รับหนังสือแจ้งไม่อนุญาต กรณีไม่อนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้ขอรับโอนทราบด้วย ถ้าไม่มีการดำเนินการภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือมีการสั่งไม่อนุญาต ให้นำความ ในข้อ ๑๙ มาใช้บังคับ

หมวด ๕
เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๒๔ เมื่อมีการอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติตามระเบียบนี้แล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ท้องที่ หรือผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติแล้วแต่กรณี พิจารณาส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดำเนินการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติ ตามเงื่อนไขในการอนุญาตอย่างสม่ำเสมอ และให้เจ้าหน้าที่จากส่วนกลางออกไปดำเนินการตรวจสอบ และติดตามผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุญาตอีกทางหนึ่ง อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๒๕ การอนุญาตให้ดำเนินการใดๆ ในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งได้ออกใบอนุญาตให้แก่บุคคลใดไว้แล้วก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่ายังคงได้รับอนุญาต และถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และกำหนดระยะเวลาการอนุญาตให้เป็นไปตามระเบียบนี้ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗
สมชัย เพียรสถาพร
อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

[เอกสารแนบท้าย]

๑. บัญชีอัตราค่าบริการ และค่าตอบแทน (บัญชีที่ 1)
๒. บัญชีอัตราค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าตอบแทน (บัญชีที่ 2)
๓. คำขออนุญาตเข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ (แบบ อ.ช.1)
๔. คำขออนุญาตเข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติสำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ (แบบ อ.ช. 2)
๕. ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ (แบบ อ.ช.3)
๖. ใบอนุญาตให้เข้าไปดำเนินการท่องเที่ยวและพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ สำหรับการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ (แบบ อ.ช. 4)

ภาคผนวกที่ ๗ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงาน
เจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙

หน้า ๕
เล่ม ๑๒๓ ตอนพิเศษ ๖๐ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๕

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๔๕

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เกี่ยวกับการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนอาสหรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน ไว้เป็นทางปฏิบัติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับคำสั่งจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้ปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ มีอำนาจปฏิบัติการในเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ หรือการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการทัศนอาสหรือการพักผ่อน หรือเพื่ออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน โดยมีต้องขอรับอนุญาตจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดังต่อไปนี้

(๑) ดัก จับ ยิง หรือฆ่าสัตว์ที่ดุร้าย และน่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย หรือชีวิตของบุคคลใดได้ตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น

(๒) นำยานพาหนะเข้าออกในทางที่มีไม้จัดไว้เพื่อการนั้นเมื่อมีเหตุฉุกเฉินพึงปฏิบัติ

(๓) จัดทำสถานที่ขึ้นลงอากาศยาน รวมทั้งนำอากาศยานขึ้นลงในที่ซึ่งมิได้จัดไว้ เพื่อการนั้นเมื่อมีความจำเป็น

(๔) ปิดประกาศโฆษณาข้อความ เพื่อให้ผู้มาทัศนजरหรือพักอาศัยเข้าใจ และปฏิบัติตามระเบียบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตลอดจนปิดประกาศโฆษณาข้อความที่เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติด้วย

(๕) นำเครื่องมือที่มีชื่อของทางราชการสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ ที่มีชื่อของทางราชการเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่องานของทางราชการ หรือเพื่อช่วยเหลืองานของทางราชการ

(๖) แคว้นาง หรือเผาป่าตามความจำเป็น หรือเพาะปลูกพันธุ์ไม้ที่เป็นอาหารของสัตว์ป่า

(๗) ขุดดิน หิน หรือปิดกั้น หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ ตามความจำเป็น

(๘) เก็บหาเศษไม้ ปลายไม้ หรือไม้ยืนต้นตายตามธรรมชาติมาใช้เพื่อการซ่อมแซม ปรับปรุงสิ่งปลูกสร้าง พัฒนาจัดตกแต่งที่พักผ่อนหย่อนใจ

(๙) ดัด หรือบั่นทอนไม้ที่อยู่ในสภาพกีดขวางและเป็นอันตรายแก่อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือเป็นอันตรายแก่นักทัศนजर หรือการพักอาศัยของนักทัศนजर หรือตัดต้นไม้ต้นหนึ่งต้นใดเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ ตามแบบก่อสร้างและผังบริเวณที่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือเพื่องานตามข้อ ๔ (๑๐)

(๑๐) ทำทางศึกษาธรรมชาติหรือทางล้าลอง โดยคำนึงถึงทัศนียภาพของสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม

(๑๑) ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะเรื่อง หรือเพื่อฟื้นฟู บำรุง ดูแล รักษา และเพาะพันธุ์สัตว์ป่า สัตว์น้ำ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติให้ดีขึ้น ตามนโยบายของทางราชการ

ข้อ ๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจปฏิบัติการในเขตอุทยานแห่งชาติได้ โดยขอรับอนุมัติจากอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นการเฉพาะรายก่อนปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) แปรรูปไม้ที่โค่นล้มโดยกษธรรมชาติ หรือไม้ที่โค่นล้มลงตามธรรมชาติ หรือไม้ยืนต้นตายตามธรรมชาติ หรือไม้ที่ตัด หรือบั่นทอนตามข้อ ๔ (๙) เพื่อเก็บรักษาไว้ใช้สร้างที่พักอาศัย หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างหนึ่งอย่างใดตามคำสั่งเป็นหนังสือของอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยอยู่ในความควบคุม กำกับดูแลของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ

(๒) ปลูกบำรุงป่าในบริเวณที่ถูกบุกรุกทำลายในเขตอุทยานแห่งชาติให้ฟื้นคืนดีตามธรรมชาติ

(๓) ทำถนนที่มีความกว้างของผิวจราจรตามแบบที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเห็นชอบ

(๔) เก็บหา นำออกไป หรือกระทำกรอย่างหนึ่งอย่างใดแก่สัตว์ ไม้ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น เป็นครั้งคราว ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการในพื้นที่ป่าไม้

(๕) ปฏิบัติการตามโครงการหรือแผนการใด ๆ เพื่อให้มีสิ่งก่อสร้างตามแบบที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เห็นชอบ

ข้อ ๖ ในกรณีที่อุทยานแห่งชาติแห่งหนึ่งแห่งใด ประสงค์จะใช้ไม้ที่ตัด หรือบั่นทอนหรือแปรรูป เพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาอุทยานแห่งชาติ ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติทำการสำรวจประเภท ชนิด ขนาดของไม้นั้น และจัดทำบัญชีพร้อมรายละเอียดแผนการใช้ไม้ เสนอผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาเสนอให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อนุมัติเป็นราย ๆ ไป

ข้อ ๗ เมื่อมีการกั้นบริเวณที่ดินส่วนหนึ่งส่วนใดภายในแนวเขตอุทยานแห่งชาติแห่งหนึ่งแห่งใด เพื่อใช้ในราชการของส่วนราชการหรือใช้ประโยชน์อื่นในบริเวณที่ดินนั้น ให้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ท้องถิ่น หรือสำนักอุทยานแห่งชาติ สั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำอุทยานแห่งชาตินั้น จัดทำเครื่องหมายหรือหลักเขตแสดงบริเวณที่ดินที่กั้นออกตามพื้นที่ที่กำหนดโดยริบด่วน

ข้อ ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการ หรือลูกจ้างในสังกัดของส่วนราชการผู้ใช้ประโยชน์ มีอำนาจปฏิบัติการในเขตอุทยานแห่งชาติ เฉพาะกรณีและเฉพาะแห่ง

ในกรณีที่ไม่มี การแต่งตั้งข้าราชการหรือลูกจ้างในสังกัดของส่วนราชการผู้ใช้ประโยชน์ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บริเวณที่ดินที่กั้นออกตามข้อ ๗ อยู่ภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำอุทยานแห่งชาตินั้นจนกว่าจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๙ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

คำรงค์ พิเศษ

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ภาคผนวกที่ ๘ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไปในเขต
อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

หน้า ๑

เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๗๔ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ว่าด้วยการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ ให้เหมาะสม
และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔
และพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไป
ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงออกระเบียบไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการเข้าไป
ในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้
หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ บุคคลซึ่งเข้าไปหรือใช้สถานที่ต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติต้องปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ห้ามมิให้นำยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์มีเสียงดังหรือควันดำผิดปกติวิสัยเข้าไป

(๒) การขับขี่ยานพาหนะต้องปฏิบัติตามกฎ หรือเครื่องหมายการจราจรที่พนักงานเจ้าหน้าที่
กำหนดไว้ การจอดยานพาหนะต้องไม่กีดขวางทางจราจร

(๓) การเข้าออกให้กระทำได้เฉพาะตามเส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ และเมื่อ
ถึงด่านตรวจต้องหยุดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านทำการตรวจก่อน

(๔) ห้ามนำสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อพืชหรือสัตว์เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เว้นแต่
จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(๕) การอาบน้ำหรือลงไปในลำน้ำ ให้กระทำได้เฉพาะบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

(๖) การเล่นกีฬา ให้กระทำได้ในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

หน้า ๒

เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๗๔ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

(๙) การพักผ่อนค้างคืนโดยการจอดยานพาหนะนอน ใช้เต็นท์ กระจงม รพพวง หรือโดยวิธีอื่น ๆ ให้กระทำได้ในบริเวณที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

(๑๐) การก่อไฟเพื่อการใด ๆ ให้กระทำเฉพาะในเขตที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้และต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เมื่อเลิกใช้แล้วต้องดับไฟให้เรียบร้อย

(๑๑) การใช้สถานที่เพื่อการใด ๆ ต้องมิให้เป็นการเสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรม อันดีงามและต้องไม่ส่งเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์

(๑๒) การเดินเที่ยวชมธรรมชาตินอกทางถาวร ให้ใช้เส้นทางที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดหรือทำเครื่องหมายไว้

(๑๓) เรือที่เข้าไปดำเนินกิจการบริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวจะต้องได้รับอนุญาตจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

(๑๔) เรือจะต้องมีอุปกรณ์และวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว และเป็นไปตามมาตรฐานสากล และได้รับอนุญาตจากกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีให้ใช้เรือได้

(๑๕) เรือทุกลำต้องใช้ความเร็วในการเดินเรือไม่เกิน ๓ นอต บริเวณใกล้ชายฝั่ง แนวปะการัง ป่าชายเลน จุดดำน้ำ หรือบริเวณอื่นที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนด

(๑๖) เรือที่เข้าไปจะต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ มีความมั่นคงแข็งแรง ไม่มีการรั่วไหลของน้ำมัน เชื้อเพลิงหรือน้ำมันเครื่อง เครื่องยนต์ไม่มีเสียงดัง หรือควันดำผิดปกติด้วย

(๑๗) เรือที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติต้องไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลของเสียจากห้องน้ำ - ห้องครัว ขยะ หรือสิ่งอื่นใดลงทะเล

(๑๘) การจอดเรือจะต้องจอดบริเวณที่อนุญาต หรือบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด ห้ามไม่ให้ทิ้งสมอในแนวปะการัง และในการเดินเรือหรือจอดเรือจะต้องห่างจากบริเวณที่มีการดำน้ำ หรือบริเวณที่มีทุ่นหรือธงดำน้ำแสดงอยู่ไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร

(๑๙) การดำน้ำทั้งชนิดดำน้ำลึกและดำน้ำตื้น ให้ดำน้ำได้ในบริเวณที่อุทยานแห่งชาติกำหนด

(๒๐) ก่อนที่จะไปดำน้ำลึกจะต้องส่งหรือแจ้งแผนการดำน้ำให้อุทยานแห่งชาติท้องถิ่นที่ทราบก่อน

(๒๑) ห้ามให้อาหารสัตว์ทุกชนิด

(๒๒) ห้ามจัดกิจกรรมแข่งรถยนต์ แข่งรถจักรยานยนต์ แข่งรถจักรยาน วิ่งแข่งขัน วิ่งและเดินการกุศล หรือกิจกรรมอื่นที่ทำให้เกิดความรำคาญ รบกวนผู้เข้าไปพักผ่อนชมธรรมชาติ

หน้า ๓

เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๗๔ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

และรบกวนสัตว์ป่า เว้นแต่การจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายพิจารณาอนุญาตเป็นราย ๆ ไป

(๒๑) เมื่อเกิดเหตุหรืออันตรายใด ๆ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้พบเห็นแจ้งให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ทราบ โดยด่วน เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง

ข้อ ๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้อื่นหรือตนเอง หรือจะเป็นการรบกวนหรือเดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์ หรือจะทำให้เสียหายแก่สภาพธรรมชาติหรือสิ่งอื่นใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นกระทำการดังกล่าวต่อไปได้

ข้อ ๖ ให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

เกษมสันต์ จิณณาโส

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ภาคผนวกที่ ๑-๙ ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ว่าด้วยมาตรฐานการประกอบธุรกิจ
นำเที่ยวและมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว
และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทน
หรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงรับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๖

หน้า ๑

เล่ม ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๑๐๕ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖

ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

ว่าด้วย มาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์
และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยว
และผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวตลอดจนค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์
และผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

พ.ศ. ๒๕๕๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ (๓) มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖
แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการ
เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๓
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วย
มาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติ
ต่อนักท่องเที่ยวและความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทน
หรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ว่าด้วยมาตรฐาน
การประกอบธุรกิจนำเที่ยว และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวที่พึงปฏิบัติ
ต่อนักท่องเที่ยวและความรับผิดชอบที่มีต่อนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ตลอดจนค่าตอบแทน
หรือความคุ้มครองที่มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๑

หมวด ๑

มาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ข้อ ๔ ให้กำหนดมาตรฐานการประกอบธุรกิจนำเที่ยวไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสถานที่ประกอบการที่แน่นอน โดยมีหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง
สถานที่ที่ใช้เป็นสำนักงาน

(๒) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีโทรศัพท์หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารไว้ประจำ
สำนักงานประกอบการ

(๓) พาหนะที่ใช้ในการนำเที่ยวต้องมีบุคลากร มีลักษณะและมีอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

(๔) เก็บเอกสารโฆษณารายการนำเที่ยวตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ อย่างชัดเจน และเก็บเอกสารโฆษณารายการนำเที่ยวดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานเป็นเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่เลิกการนำเที่ยวตามโฆษณาดังกล่าว

(๕) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีหลักฐานเกี่ยวกับการให้บริการนำเที่ยวให้ไว้กับนักท่องเที่ยว

(๖) ผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคล หันส่วนผู้จัดการ หรือกรรมการผู้จัดการจะต้องไม่ให้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นดำเนินกิจการธุรกิจนำเที่ยวของตน

(๗) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่หาประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมจากนักท่องเที่ยว เช่น ค่าบำเหน็จ การขอรับการสนับสนุนและรับการอุปถัมภ์ด้านพาหนะ และอื่น ๆ จากผู้ขายสินค้าที่ระลึก ร้านค้าอัญมณี หรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเนื่องโดยตอบแทนด้วยการนำนักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าหรือบริการจากร้านดังกล่าว ถ้าเป็นการกระทำไปโดยทราบว่าสินค้าหรือบริการนั้นมีราคาสูงผิดปกติ หรือหลอกลวงเพื่อให้ได้รับส่วนแบ่งรายได้จากการขายสินค้าหรือบริการดังกล่าว หรือโดยบังคับหรือขู่เข็ญนักท่องเที่ยว

(๘) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจ่ายค่าตอบแทนตามปกติ หรือคืนเงินค่าใช้จ่ายที่มีคฤเทศก์ต้องสำรองจ่ายไปก่อนในกรณีฉุกเฉินและจำเป็น เพื่อการจัดนำเที่ยวให้กับมีคฤเทศก์ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่สิ้นสุดการนำเที่ยว

(๙) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่ดำเนินการประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือส่งเสริมสนับสนุนให้มีการกระทำหรือสนับสนุนให้มีการกระทำ ดังต่อไปนี้

(ก) การกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดล้อม โบราณสถานหรือโบราณวัตถุ การทารุณสัตว์ การค้าแรงงานข้ามชาติ การค้าประเวณีหรือกิจกรรมทางเพศและยาเสพติด

(ข) การกระทำที่ขาดมนุษยธรรม

(ค) การกระทำอื่นใดที่นำมาซึ่งความเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงต่อศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีของประเทศไทย

(๑๐) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีใบสั่งงานมีคฤเทศก์ (JOB ORDER) เพื่อให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงาน

ใบสั่งงานมีคฤเทศก์ (JOB ORDER) ต้องใช้ภาษาไทย โดยจะมีภาษาต่างประเทศกำกับไว้หรือไม่ก็ได้ และอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่นายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมีคฤเทศก์กลางกำหนด

(๑๑) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้กับนักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทาง โดยมีจำนวนเงินเอาประกันกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะ หรือทุพพลภาพไม่ต่ำกว่าหนึ่งล้านบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต่อคน

หมวด ๒

มาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท ความประพฤติ และการตรวจสอบสุขภาพของมัคคุเทศก์

ข้อ ๕ มัคคุเทศก์ต้องไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(๑) อธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้องและเสื่อมเสียแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งภาพพจน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ

(๒) ไม่รับผิดชอบงานในหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักท่องเที่ยวตามข้อตกลงเกี่ยวกับรายการนำเที่ยวเป็นสำคัญ หรือละทิ้งหน้าที่การงาน

(๓) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือกระทำการใดเพื่อให้นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจ

(๔) ปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของประเทศไทย หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง รวมทั้งอธิบายให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ข้อ ๖ มัคคุเทศก์ต้องตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำทุกปี และต้องส่งผลการตรวจสอบสุขภาพแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อมีการร้องขอ

ข้อ ๗ มัคคุเทศก์ต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว

ข้อ ๘ มัคคุเทศก์ต้องแต่งกายสุภาพ ดังต่อไปนี้

(๑) สวมเสื้อมีปก และชายเสื้ออยู่ในกางเกง เว้นแต่เสื้อตามธรรมเนียมประเพณี

(๒) สวมกางเกงขายาวหรือกระโปรง

(๓) สวมรองเท้าหุ้มส้น

การแต่งกายตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องแต่งกายตามกาลเทศะหรือความเหมาะสมกับสถานที่

หน้า ๔

เล่ม ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๑๐๕ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖

ข้อ ๙ มีคฤหบดีต้องนำไปส่งงานมีคฤหบดี (JOB ORDER) ติดตัวด้วยขณะปฏิบัติหน้าที่เป็นมีคฤหบดี เพื่อให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงาน

ข้อ ๑๐ มีคฤหบดีต้องปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลาในการนำนักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวตามข้อตกลงที่ได้กระทำไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่มิคฤหบดีได้รับเงินทอนจากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว มีคฤหบดีต้องคืนเงินดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สิ้นสุดการนำเที่ยว

หมวด ๓

มาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ การแต่งกาย การรักษามารยาท
และความประพฤติของผู้นำเที่ยว

ข้อ ๑๒ ผู้นำเที่ยวต้องไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(๑) อธิบายหรือบอกกล่าวเรื่องราวแก่นักท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งความไม่ถูกต้องและเสื่อมเสียแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รวมทั้งภาพพจน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ

(๒) ไม่รับผิดชอบในหน้าที่ของผู้นำเที่ยว ซึ่งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของนักท่องเที่ยวตามข้อตกลงเกี่ยวกับรายการนำเที่ยวเป็นสำคัญ หรือละทิ้งหน้าที่การงาน

(๓) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือกระทำการใดเพื่อให้นักท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สมัครใจ

(๔) ปฏิบัติตนอันเป็นการฝ่าฝืนศีลธรรม ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นหรือประเทศไทย หรือกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง รวมทั้งอธิบายให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติเช่นกัน

ข้อ ๑๓ ผู้นำเที่ยวต้องปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและจะดำเนินการใดให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวมิได้

ข้อ ๑๔ ให้นำข้อ ๘ และข้อ ๙ มาใช้บังคับกับผู้นำเที่ยวโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕ ผู้นำเที่ยวต้องปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลาในการนำเที่ยว

หมวด ๔

ค่าตอบแทนหรือความคุ้มครองที่มีคฤหบดีและผู้นำเที่ยวจะพึงได้รับ
จากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

ข้อ ๑๖ ให้มีคฤหบดีทั่วไปและผู้นำเที่ยวได้รับค่าตอบแทนไม่ต่ำกว่าหนึ่งพันบาทต่อวันการนำเที่ยว

ให้มัคคุเทศก์เฉพาะได้รับค่าตอบแทนต่อวันการนำเที่ยวตามข้อตกลงกับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว
ข้อ ๑๗ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุกับให้มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว
ในระหว่างการเดินทาง โดยมีจำนวนเงินเอาประกันกรณีเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพไม่ต่ำกว่า
หนึ่งล้านบาทต่อคน และกรณีบาดเจ็บไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต่อคน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

สุวัตร สิริพิหล่อ

ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ประธานกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์